

Załącznik do uchwały
nr

Rady Miejskiej w
Pilawie
z dnia...

**PROGRAM
REWITALIZACJI
MIASTA i GMINY PILAWA**

Pilawa, grudzień 2016

Spis treści

1.		Informacje wstępne	4
2.		Metodyka opracowania	6
3.		Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	8
4.		Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	22
	4.1	Diagnoza zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	22
	4.2	Diagnoza zjawisk społecznych	33
	4.3	Poziom i struktura bezrobocia	41
	4.4	Pomoc społeczna	44
	4.5	Przestępczość	46
	4.6	Edukacja i wychowanie przedszkolne	52
	4.7	Struktura organizacji pozarządowych	61
5.		Diagnoza zjawisk w sferze gospodarczej	65
	5.1	Struktura i trendy głównych branż na terenie Gminy Pilawa	65
	5.2	Walory kulturowe	70
6.		Diagnoza zjawisk w sferze środowiskowej	76
	6.1	Zasoby i stan środowiska naturalnego	76
7.		Diagnoza zjawisk w sferze infrastruktury technicznej i społecznej	83
8.		Delimitacja obszarów zdegradowanych	96
	8.1	Metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych	96
	8.2	Zasięg przestrzenny obszarów zdegradowanych	114
9.		Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	128
10.		Cele rewitalizacji oraz kierunki działań	131
11.		Charakterystyka rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych	133
12.		Mechanizmy zapewnienia komplementarności	154
13.		Indykatywne ramy finansowe	156

14.		Zarządzanie Programem Rewitalizacji	157
15.		Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji, partycypacja społeczna	159
16.		System realizacji programu rewitalizacji	163
17.		System monitoringu	164
		Załącznik nr 1	166
		Załącznik nr 2	171

I. Informacje wstępne

Rewitalizacja jest procesem wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni, lokalnej gospodarki, środowiska, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany z udziałem interesariuszy.

Proces rewitalizacji powinien być realizowany w sposób kompleksowy, czyli taki który rozwiązuje lub eliminuje wybrane zagrożenia i problemy w sposób pozwalający na wykorzystanie mocnych stron nie tylko obszaru rewitalizowanego, ale całej gminy, jak również potencjału otoczenia zewnętrznego, traktowanych jako szanse rozwoju. Kompleksowe podejście do rewitalizacji oznacza, że działania podejmowane na rzecz wychodzenia ze stanu kryzysowego powinny wpisywać się w szerszy nurt realizacji polityki rozwoju całej gminy i jej otoczenia, w szczególności otoczenia powiązanego funkcjonalnie z gminą.

Proces rewitalizacji powinien być ukierunkowany na wieloaspektowe podejście oraz rezultaty, a więc prowadzony w sferach społecznej, przestrzennej i gospodarczej. Kluczowe dla właściwego zdiagnozowania skali poszczególnych problemów, a tym samym wybór zawężonych terytorialnie obszarów do rewitalizacji powinien być poprzedzony rzetelną diagnozą. Diagnoza powinna wskazać stany kryzysowe na obszarze gminy, zarówno w sferze terytorialnej, ale przede wszystkim w sferze kategorii problemów społecznych. Ostateczny wybór działań do rewitalizacji powinien być wyborem odpowiedniej ścieżki działań wynikającej z oczekiwanych rezultatów, tj. wynikać z rangi lub znaczenia wybranych zagadnień/obszarów rewitalizacji dla polityki rozwoju całej gminy.

Istotną rolę w procesie tworzenia i realizacji programu rewitalizacji odgrywa partycypacja społeczna, która obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy. W procesie przygotowania, prowadzenia i oceny działań rewitalizacyjnych powinien być zapewniony udział wszystkich interesariuszy.

Za interesariuszy rewitalizacji uznaje się w szczególności:

- mieszkańców wyznaczonych w Programie obszarów rewitalizacji oraz właścicieli, użytkowników wieczystych nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym właściciele domów wielorodzinnych,
- mieszkańców gminy innych niż wymienieni powyżej,

- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- organy władzy publicznej.

Udział interesariuszy został zaplanowany zarówno na etapie tworzenia programu rewitalizacji, jak również na etapie jego realizacji, w tym ewaluacji. Na etapie tworzenia programu rewitalizacji udział interesariuszy zaplanowano na etapach: diagnozy, wyznaczenia obszarów zdegradowanych, określeniu obszarów rewitalizacji, jak również w procesie planowania poszczególnych celów i działań rewitalizacyjnych.

Realizacja założonych projektów o charakterze infrastrukturalnym i nieinfrastrukturalnym realizowanych przez Gminę Pilawa oraz innych partnerów procesu rewitalizacji pozwoli na osiągnięcie synergii efektów przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Będzie to możliwe dzięki strategicznemu podejściu do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także objęciu wsparciem projektów komplementarnych realizowanych przez kilka podmiotów. Wyznaczone cele rewitalizacji wynikają ze zdiagnozowanych problemów, które skumulowały się na obszarze gminy. Ich realizacja wpłynie na rozwiązanie lub zminimalizowanie najistotniejszych problemów gminy oraz przyczyni się do wzrostu jej atrakcyjności w ocenie inwestorów, turystów a przede wszystkim mieszkańców.

Program Rewitalizacji Gminy Pilawa do 2023 r. (dalej zwany Programem Rewitalizacji) został opracowany w oparciu o założenia Narodowego Planu Rewitalizacji 2022 oraz w oparciu o Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministra Infrastruktury i Rozwoju. Program Rewitalizacji Gminy Pilawa jest zgodny ze Strategią Rozwoju Gminy Pilawa. Działania planowane do podjęcia w ramach Programu Rewitalizacji realizują cel główny NPR 2022, poprzez poprawę warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym.

Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Pilawa został opracowany zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz.U. z 19a90 r., Nr 16 poz. 95) i obejmuje lata 2016 - 2023.

2. Metodyka opracowania

Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Pilawa (dalej zwany PR) opracowany został z wykorzystaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego. Podczas tworzenia Programu korzystano z możliwie szerokiego udziału wszystkich interesariuszy w pracach przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za przeprowadzenie procesu konsultacji społecznych oraz opracowanie dokumentu pn. Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Pilawa.

Etapy prac nad Programem Rewitalizacji obejmowały następujące działania:

- I. Przygotowanie diagnozy sytuacji w Gminie Pilawa, określenie problemów społecznych, infrastrukturalnych, gospodarczych i środowiskowych a także wskazanie obszarów, na których problemy te się kumulują.
- II. Określono obszary zdegradowane na podstawie diagnozy i analizy danych statystycznych potwierdzonych konsultacjami społecznymi.
- III. Przeprowadzono badania ankietowe, mające na celu określenie potrzeb mieszkańców gminy oraz podmiotów tam działających w zakresie realizacji przedsięwzięć, jakie powinny zostać ujęte w Programie Rewitalizacji. Ankiety były dostępne na stronie www Urzędu Miasta i Gminy w Pilawie oraz w biuletynie informacyjnym Miasta i Gminy Pilawa. Były również wyłożone wraz z urną w specjalnie wyznaczonym miejscu na terenie Urzędu Miasta i Gminy Pilawa.
3. Przeprowadzono konsultacje społeczne z mieszkańcami Gminy Pilawa mające na celu poznanie opinii na temat propozycji projektów i zadań rewitalizacyjnych, które mogłyby zostać ujęte w PR. Konsultacje przeprowadzono na podstawie zapisów ***Uchwały Nr V-24/2003 Rady Miejskiej w Pilawie z dnia 25 marca 2003 r w sprawie zasad trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Miasta i Gminy Pilawa.***
4. Delimitację przestrzenną obszarów wymagających wsparcia w ramach Programu Rewitalizacji dokonano na podstawie wieloczynnikowej analizy ilościowej i jakościowej. Wybrane kryteria zostały poddane analizie ilościowej w celu wykazania zmian wskaźników danych statystycznych w poszczególnych latach i porównanie ich na tle średniej powiatu, województwa, kraju lub/i analizie jakościowej charakteryzującej ważne dla rewitalizacji deficyty i walory obszarów objętych Programem Rewitalizacji.

5. Zebrano oraz opracowano dane z kart projektów składanych przez podmioty działające na obszarze Gminy Pilawa w zakresie propozycji projektów do realizacji na terenie zdegradowanym gminy w latach 2016–2023.
6. Opracowano i zredagowano Projekt Programu Rewitalizacji
7. Przeprowadzono procedurę strategicznej oceny oddziaływania Programu na środowisko wraz z udziałem społeczeństwa na podstawie Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.).
8. Uchwalono Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Pilawa przez Radę Miejską w Pilawie.

Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Pilawa powstał w wyniku prac przedstawicieli samorządu lokalnego, instytucji publicznych, przedsiębiorców oraz pracowników Urzędu Miasta i Gminy Pilawa, przy współudziale ekspertów i specjalistów zewnętrznych, oraz czynnej partycypacji mieszkańców gminy, jako głównych interesariuszy procesu rewitalizacji.

3. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na zdegradowanych obszarach gminy, uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju jednostki), a także dokumentów regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu regionalnym, krajowym oraz europejskim. Program Rewitalizacji jest zgodny z innymi dokumentami strategicznymi o zasięgu krajowym, wojewódzkim i lokalnym. Ta komplementarność wpływa znacząco na podniesienie efektywności podejmowanych działań w ramach procesu rewitalizacji, podnosi ogólną wartość i prawdopodobieństwo realizacji niniejszego dokumentu.

POZIOM EUROPEJSKI

Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu

Jest to nowa, długookresowa strategia rozwoju Unii Europejskiej zatwierdzona 17 czerwca 2010 r. przez Radę Europejską. Dokument ten zastąpił realizowaną w latach 2000 - 2010 Strategię Lizbońską. Podkreślona została w nim potrzeba wspólnego działania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażanie reform, które umożliwią stawienie czoła problemom takim jak: globalizacja, starzenie się społeczeństw czy rosnąca potrzeba racjonalnego wykorzystywania zasobów.

W dokumencie zawarto trzy podstawowe priorytety mające służyć osiągnięciu powyższych założeń:

- wzrost inteligentny (rozwój oparty na wiedzy i innowacjach),
- wzrost zrównoważony (budowanie bardziej konkurencyjnej gospodarki niskoemisyjnej w oparciu o racjonalne i oszczędne korzystanie z zasobów naturalnych, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i ochrona bioróżnorodności, intensyfikacja działań mających na celu opracowywanie nowych i przyjaznych technologii dla środowiska oraz poprawę warunków do rozwoju mikro małych i średnich przedsiębiorstw),
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu (wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną, tworzenie

nowych miejsc pracy inwestycje w podnoszenie kwalifikacji oraz modernizacja rynków zatrudnienia i systemów opieki społecznej).

Dla monitorowania stopnia realizacji programu sformułowano pięć celów głównych:

- osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród osób w wieku 20 – 64 lata,
- zwiększenie nakładów na działalność badawczo - rozwojową, w sektorze publicznym i prywatnym do poziomu 3% PKB,
- poprawę efektywności energetycznej, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20%, zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii oraz zwiększenie efektywności energetycznej o 20%,
- podniesienie poziomu wykształcenia, zredukowanie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę do 10%, zwiększenie do 40% odsetka osób w wieku 30 - 34 lat posiadających wyższe wykształcenie,
- zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym przynajmniej o 20 mln.

Działania rewitalizacyjne zawarte w Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Pilawa wpisują się zasadniczo w priorytet dotyczący wzrostu służącego włączeniu społecznemu. Program Rewitalizacji ma za zadanie przede wszystkim poprawić sytuację osób dotkniętych problemami społecznymi, w tym m. in. ubóstwem i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jednakże osiągnięcie tego celu nie będzie możliwe bez wszechstronnego rozwoju całego obszaru, co sprawia, że działania rewitalizacyjne wpisują się także w pozostałe dwa priorytety Strategii Europa 2020.

POZIOM KRAJOWY

Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 Założenia

Plan definiuje rewitalizację jako wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizacji programów rewitalizacji. **Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji** jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

Zgodnie z Planem rewitalizację należy rozumieć jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów

zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.

Program Rewitalizacji Gminy Pilawa wynika z Planu i wpisuje się w założenia zawarte w opisywanym dokumencie.

Krajowa Polityka Miejska 2023

Polityka miejska jest adresowana do wszystkich polskich miast i ich obszarów funkcjonalnych. Jest wyrazem zintegrowanego podejścia terytorialnego i jego uzupełnieniem w wymiarze miejskim.

Zintegrowane podejście terytorialne jest odpowiedzią na coraz wyraźniej obserwowaną potrzebę postrzegania terytoriów i planowania ich rozwoju przez pryzmat ich obszarów funkcjonalnych, a nie granic administracyjnych.

Zgodnie z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, miejski obszar funkcjonalny jest układem osadniczym ciągłym przestrzennie, złożonym z odrębnych administracyjnie jednostek. Obejmuje zwarty obszar miejski oraz powiązaną z nim funkcjonalnie strefę zurbanizowaną. Administracyjnie obszary te mogą obejmować gminy miejskie, wiejskie i miejsko-wiejskie. Małe i średnie miasta są szczególnym adresatem Krajowej Polityki Miejskiej, ponieważ mają one zwykle wyższą niż duże ośrodki barierę wejścia w nowoczesne działania rozwojowe, która wynika z możliwości finansowych, potencjału instytucjonalnego itd. Dodatkowo, małe i średnie miasta są bardziej narażone na negatywne skutki kryzysu gospodarczego, zmian demograficznych i innych niekorzystnych zjawisk.

Strategicznym celem polityki miejskiej jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców.

Wątki tematyczne Krajowej Polityki Miejskiej to:

- *Kształtowanie przestrzeni;*
- *Partycypacja publiczna;*
- *Transport i mobilność miejska;*
- *Niskoemisyjność i efektywność energetyczna;*
- *Rewitalizacja;*
- *Polityka inwestycyjna;*
- *Rozwój gospodarczy;*
- *Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu;*
- *Demografia;*

- Zarządzanie obszarami miejskimi.

Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Pilawa wpisuje się w większość wyżej wymienionych tematów.

Program Rewitalizacji wpisuje się zwłaszcza w **cel szczegółowy 3**: *Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów Miejskich* oraz **cel szczegółowy 5**: *Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmacnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu.*

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Najważniejszy dokument w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego. Koncepcja wytycza kierunki krajowej polityki przestrzennej w perspektywie do 2030r. Wskazanym w dokumencie celem jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i zróżnicowanych terytorialnie potencjałów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym. Program Rewitalizacji wpisuje się w cel strategiczny Dokumentu i następujące cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

- Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów,
- Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „**Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności**” – jest to dokument rządu RP o charakterze analitycznym i rekomendacyjnym, określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, a także kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju. Stanowi opis nowego projektu cywilizacyjnego, zorientowanego na przyszłość, w perspektywie do 2030 roku.

Głównym celem dokumentu **Polska2030** jest poprawa jakości życia Polaków mierzona wskaźnikami jakościowymi, a także wartością oraz tempem wzrostu polskiego PKB. Projekt kładzie nacisk na jednoczesny rozwój w trzech strategicznych obszarach: konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski oraz efektywności i sprawności państwa.

Zgodnie ze Strategią osiągnięcie strategicznego celu kluczowego będzie możliwe dzięki podejmowaniu działań w trzech obszarach zadaniowych:

- konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji),
- równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji),
- efektywności i sprawności państwa

Wśród celów Strategii, w które wpisują się działania zaplanowane w Programie Rewitalizacji, znajdują się m.in.:

W Obszarze *Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki*: Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna:

- Cel 3 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki;

W Obszarze *Kapitał Ludzki*

- Cel 6 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”;

W Obszarze *Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski*: Rozwój regionalny:

Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych;

W Obszarze *Efektywności i sprawności państwa*: Kapitał społeczny:

Cel 11 Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 - "Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo".

Dokument stanowi główną strategię rozwojową wskazującą strategiczne zadania państwa, których realizacja jest niezbędna w celu wzmocnienia procesów rozwojowych. Głównym celem strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju i poprawę jakości życia ludności.

W Strategii wyznaczono trzy obszary strategiczne, w których koncentrują się główne działania i interwencje niezbędne do przyspieszenia procesów rozwojowych w średniookresowej perspektywie:

- Sprawne i efektywne państwo,
- Konkurencyjna gospodarka,
- Spójność społeczna i terytorialna.

Strategia wskazuje na korzyści płynące z integracji wokół celów strategicznych podmiotów publicznych, środowisk społecznych i gospodarczych zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Główne obszary interwencji, cele i priorytety strategii, w które wpisuje się Program Rewitalizacji wymienić należy szczególności:

Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo

Cel I.2 Zapewnienie środków na działania rozwojowe (modernizacja struktury wydatków publicznych, poprawa efektywności środków publicznych, zwiększenie wykorzystania środków pozabudżetowych),

Cel I.3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela (poprawa skuteczności wymiaru sprawiedliwości, rozwój kapitału społecznego, zwiększenie bezpieczeństwa obywatela, utrwalenie bezpieczeństwa narodowego),

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

Cel II.4 Rozwój kapitału ludzkiego (zwiększenie aktywności zawodowej, poprawa jakości kapitału ludzkiego, zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej),

Cel II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko (racjonalne gospodarowanie zasobami, poprawa efektywności energetycznej, zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii, poprawa stanu środowiska, adaptacja do zmian klimatu),

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

Cel III.1 Integracja społeczna (zwiększanie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych)

Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych (tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach, wzmocnianie ośrodków wojewódzkich, tworzenie warunków do rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocniania potencjału obszarów wiejskich, zwiększenie spójności terytorialnej).

Działania zaplanowane w procesie rewitalizacji wyznaczonych obszarów Pilawy wpisują się w cele Strategii Rozwoju Kraju 2020. Przeprowadzona rewitalizacja przyczyni się m.in. do: wzmocnienia

warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, rozwoju kapitału ludzkiego, integracji społecznej oraz poprawie warunków życia dzięki ochronie środowiska.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Strategia określa cele i priorytety rozwoju Polski w terytorialnym wymiarze oraz zasady i instrumenty polityki regionalnej, nową rolę regionów w ramach polityki regionalnej i mechanizm koordynacji działań podejmowanych przez poszczególne resorty.

Strategia zakłada dalsze wzmacnianie roli regionów w osiąganiu celów rozwojowych kraju.

Polityka regionalna jest rozumiana jako interwencja publiczna realizująca cele rozwojowe kraju za pomocą działań ukierunkowanych terytorialnie, których głównym poziomem planowania i realizacji jest układ regionalny.

Rozwiązania zawarte w strategii dotyczą m. in.:

- odejścia od postrzegania polityki regionalnej przez zróżnicowanie przestrzenne mierzone na poziomie regionów na rzecz wykorzystania potencjałów endogenicznych terytoriów dla osiągania celów rozwoju kraju - kreowania wzrostu, zatrudnienia i spójności;
- stymulowania konkurencyjności w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej;
- wprowadzenia nowych instrumentów partnerstwa i koordynacji działań ukierunkowanych terytorialnie;
- racjonalizacji systemu zarządzania i finansowania polityk publicznych;
- zwiększenia efektywności polityki regionalnej min. poprzez: zastosowanie zasady warunkowości i mechanizmów konkurencji w dostępie do środków publicznych;
- przemodelowania systemu finansowania polityki regionalnej poprzez oparcie go o wieloletni plan finansowy i kontrakty terytorialne.

Celem strategicznym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego jest efektywne wykorzystywanie specyficznych, regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju - wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące cele Strategii:

Cel I. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów:

Cel II. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych, w tym szczególnie poprzez :

2.3. Restrukturyzację i rewitalizację miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno - gospodarcze.

Cel III. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Zaplanowany proces rewitalizacji wyznaczonych obszarów Piławy wpisuje się przede wszystkim w cel II.2.3 odnoszący się do rewitalizacji obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno – gospodarcze. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020 w procesie planowania i realizacji działań rewitalizacyjnych należy wziąć pod uwagę przede wszystkim działania nakierowane na: wsparcie kapitału ludzkiego, modernizację struktury gospodarczej, wsparcie w nadrobieniu zaległości w obrębie infrastruktury technicznej, modernizację i rozwój obiektów użyteczności publicznej oraz wsparcie kompleksowych programów rewitalizacyjnych.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

Wytyczne określają i ujednolicają warunki i procedury wdrażania programów operacyjnych na w zakresie projektów realizujących cele i procesy rewitalizacji. Określają również, jak należy rozumieć pojęcie rewitalizacji w odniesieniu do działań współfinansowanych z funduszy europejskich w perspektywie finansowej 2014-2020, a także wskazują instrumenty realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz zapewniają ich spójność i kompleksowość. Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z założeniami Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

POZIOM REGIONALNY I SUBREGIONALNY

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 rok

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku stanowi spójną i kompletną koncepcję rozwoju Mazowsza, która jednocześnie uwzględnia cele dokumentów strategicznych europejskich i krajowych. Polityka rozwoju regionu, wyrażona w *Strategii*, koncentrować się będzie przede wszystkim na działaniach zorientowanych na strategiczne dziedziny decydujące o konkurencyjności województwa mazowieckiego.

Cel priorytetowy Strategii został zdefiniowany jako: „*Wzrost zdolności konkurencyjnej przemysłu w regionie poprzez stymulowanie zmian strukturalnych, pobudzanie aktywności innowacyjnej oraz efektywne wykorzystanie zasobów*”.

Program Rewitalizacji wpisuje się szczególnie w cele szczegółowe dotyczące obszaru społeczeństwo, gospodarka i przestrzeń. Wśród zadań wymienionych w Strategii, w które wpisuje się Program Rewitalizacji należy wymienić przede wszystkim:

W obszarze „Gospodarka”:

- 14. Wzmacnianie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich
- 16. Dywersyfikacja zatrudnienia na obszarach wiejskich

W obszarze „Przestrzeń”:

- 24. Przeciwdziałanie wykluczeniu z procesów rozwojowych obszarów peryferyjnych

W obszarze „Społeczeństwo”

- 25. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
- 26. Aktywizacja rezerw rynku pracy oraz działania na rzecz poprawy sytuacji demograficznej
- 30. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna
- 31. Wyrównanie szans edukacyjnych
- 32. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz działania na rzecz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego

W obszarze „Środowisko”

- 35. Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska
- 37. Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym

W obszarze „Kultura dziedzictwo”

- 41. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego dla rozwoju gospodarki regionu oraz do zwiększenia atrakcyjności regionu
- 42. Upowszechnianie kultury i twórczości

Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020

W Strategii Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 wyrażono spójną koncepcję realizacji polityki społecznej Mazowsza. Stanowi ona narzędzie realizacji aktywnej polityki

społecznej Mazowsza. Misja i cele Strategii koncentrują się na spójności działań polityki społecznej Mazowsza oraz zapewnieniu warunków dla włączenia społecznego.

Misją określoną przez Samorząd Województwa Mazowieckiego w zakresie polityki społecznej na lata 2014-2020 jest **włączenie społeczne i przeciwdziałanie ubóstwu dla poprawy jakości życia mieszkańców Mazowsza**.

Głównym założeniem natomiast jest przechodzenie z prymatu działań o charakterze interwencyjnym na rzecz działań profilaktycznych i aktywizujących w celu zapewnienia warunków dla inkluzji społecznej i wzmacniania samodzielności osób i rodzin.

Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Pilawa wpisuje się w cel strategiczny Dokumentu „Wzmocnienie kapitału ludzkiego do aktywności, samodzielności i integracji społecznej” oraz w cele zdefiniowane dla poszczególnych obszarów problemowych:

- Bezrobocie - Zwiększenie aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia, w szczególności z grup defaworyzowanych.
- Niepełnosprawność - Wyrównywanie szans dla osób z niepełnosprawnością oraz przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - Wzrost kompetencji rodziców i opiekunów dzieci zagrożonych dysfunkcją w zakresie sprawowania funkcji rodzicielskich.
- Ochrona macierzyństwa lub wielodzietność - Rozwój systemu wspierania rodziny i ochrony macierzyństwa.
- Ubóstwo - Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin
- Polityka rodzinna - Rozwój działań profilaktycznych i specjalistycznych na rzecz ochrony dziecka i wzmocnienia rodziny
- Polityka senioralna - Rozwój zróżnicowanych form oraz usług społecznych wspierających samodzielność i aktywność osób starszych
- Polityka rozwoju ekonomii społecznej - Rozwój ekonomii społecznej jako integralnego elementu życia społeczno-gospodarczego regionu opartej na zasadach międzysektorowego partnerstwa
- Polityka deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych - Rozwój zintegrowanego systemu usług społecznych w regionie, deinstytucjonalizacja usług

Strategia Rozwoju Powiatu Garwolińskiego na lata 2015-2030

Dokument wyznacza podstawowe kierunki rozwoju Powiatu Garwolińskiego. Określa to zawarta w Dokumentzie misja Powiatu: „Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu garwolińskiego”.

Dokument oparto o diagnozę bieżącej sytuacji powiatu, zdefiniowano słabe strony i zagrożenia dla rozwoju Powiatu.

Wśród słabych stron wymieniono m.in.:

- rosnące bezrobocie
- migracja ludności do Warszawy
- niedostatki w infrastrukturze technicznej
- zbyt małe wykorzystanie potencjału turystycznego

W zakresie kwestii społecznych wymieniono m.in.:

- wzrost patologii społecznych
- słabo rozwinięta polityka senioralna
- niedostatecznie rozwinięta baza materialna służąca realizacji zadań polityki społecznej

Zagrożenia te zostały wskazane także w ankietach zebranych od Mieszkańców gminy Pilawa, stanowiących jedno z istotnych źródeł oceny problemów będących podstawą opracowania Programu Rewitalizacji.

Program Rewitalizacji wpisuje się także w cele strategiczne określone w Dokumentcie:

- C.1. Rozwój lokalnego rynku pracy poprzez wzrost zatrudnienia i wspieranie rozwoju gospodarczego
- C.2. Wspieranie rozwoju obszarów wiejskich oraz działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego
- C.3. Wzrost jakości świadczonych usług publicznych.

W Strategii Rozwoju Powiatu wskazano szereg kierunków działań, w które wpisuje się program rewitalizacji gminy Pilawa:

- działania łagodzące skutki bezrobocia
- aktywizacja grup zagrożonych bezrobociem i edukacja
- poprawa stanu infrastruktury technicznej i jej rozbudowa
- tworzenie warunków do rozwoju turystyki
- ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego

- ochrona środowiska i edukacja ekologiczna
- modernizacja bazy sportowej i dydaktycznej
- rozwój bibliotek i wspieranie innowacyjnych rozwiązań pedagogicznych
- wyrównywanie szans edukacyjnych
- poprawa poziomu usług społecznych
- poprawa bezpieczeństwa publicznego

POZIOM LOKALNY

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pilawa

Założenia Programu są zgodne z przedstawionymi kierunkami rozwoju polityki przestrzennej Gminy, którym mają zapewnić osiągnięcie zrównoważonego i trwałego rozwoju gminy, zapewniającego zaspokojenie bieżących potrzeb mieszkańców, pozwalającego stworzyć warunki umożliwiające wzrost poziomu życia, a także umożliwiających zaspokojenie potrzeb następnych pokoleń. Projekty rewitalizacyjne nie powodują konieczności zmian w kierunkach zagospodarowania przestrzennego i są wpisane w politykę przestrzenną gminy zawartą w Studium.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Pilawa do 2020 roku

Strategia jest niezmiernie ważnym dokumentem dla pilawskiej społeczności, bowiem określa pożądane kierunki zmian w sferze społecznej, gospodarczej i ekologicznej Miasta i Gminy w najbliższych kilkunastu latach.

Program Rewitalizacji jest zgodny z generalnym celem kierunkowym określonym w Strategii *„Zrównoważony rozwój Miasta i Gminy Pilawa zapewniający stałą poprawę jakości środowiska życia mieszkańców oraz tworzący korzystne warunki dla funkcjonowania podmiotów gospodarczych, a także chroniący dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe”*.

W dokumencie wyznaczono cele strategiczne, które są zgodne z założeniami Programu Rewitalizacji:

- C1 – Gospodarka lokalna
- C2 – Usługi społeczne
- C3 – Środowisko przyrodnicze
- C4 - Transport

Zapisane w Programie Rewitalizacji konkretne przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne wpisują się w kierunku rozwoju Gminy Pilawa ujęte w Strategii.

Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Pilawa na lata 2010 – 2013 z uwzględnieniem lat 2014 - 2017

Naczelną zasadą przyjętą w *Programie ochrony środowiska dla gminy Pilawa* jest zasada zrównoważonego rozwoju umożliwiającego jak najlepsze zagospodarowanie istniejącego potencjału gminy (zasobów środowiska, surowców naturalnych, obiektów, sprzętu, jak i ludzi oraz wiedzy). Zasada ta jest zgodna z założeniami Programu Rewitalizacji i planowanymi w ramach Programu działaniami.

W szczególności jest zgodny w szczególności z priorytetami:

Priorytet 2: Utworzenie spójnego systemu przyrodniczego wraz z ochroną cennych elementów przyrodniczych

Priorytet 3: Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa gminy poprzez wprowadzenie zintegrowanego systemu edukacji ekologicznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pilawa na lata 2010 - 2020

Wśród głównych problemów związanych ze sferą społeczną, wymienionych w Strategii, wymieniono m.in.:

1. Niewystarczająca ilość projektów systemowych dotyczących rozwiązywania problemów i negatywnych zjawisk społecznych.
2. Konieczność wzmocnienia partnerstwa i współpracy organizacji oraz instytucji działających w gminie.
3. Utrwalony model kulturowy i wychowawczy niepromujący postaw aktywnych wśród społeczności lokalnej
4. Stereotypy zwłaszcza dotyczące uzależnień funkcjonujące w społeczeństwie
5. Niewielka liczba liderów społecznych inicjujących działania na szczeblu gminnym i samorządowym.
6. Niska świadomość społeczna i zaangażowanie społeczne mieszkańców
7. Zwiększenie liczby osób długotrwale bezrobotnych i pogarszanie się sytuacji materialnej części społeczeństwa w związku z nasilającym się zjawiskiem rozwarstwienia i ubożenia społeczeństwa.
8. Zwiększenie liczby osób i rodzin z problemami uzależnień.
9. Nie wystarczająco rozwinięta sieć infrastruktury socjalnej oraz brak powszechności zatrudnienia socjalnego

10. Brak długofalowych i długoterminowych programów dotyczących profilaktyki wśród dzieci i młodzieży w połączeniu z niewystarczającą ofertą zajęć pozalekcyjnych, wyrównawczych, rekreacyjno-sportowych i socjoterapeutycznych.

PR zakłada realizację działań przyczyniających się do rozwiązywania problemów społecznych wskazanych w Strategii.

4. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

4.1. Diagnoza zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Diagnozę w sferze przestrzennej oparto na analizie dokumentów, baz danych i zasobu informacyjnego wybranych wydziałów Urzędu Miasta i Gminy w Pilawie. W opracowaniu przyjęto podział Gminy na 11 obszarów analitycznych (sołectwa i miasto), zgodnie z podziałem administracyjnym jednostki samorządowej. Sołectwa Niesadna i Niesadna-Przecinka są analizowane łącznie.

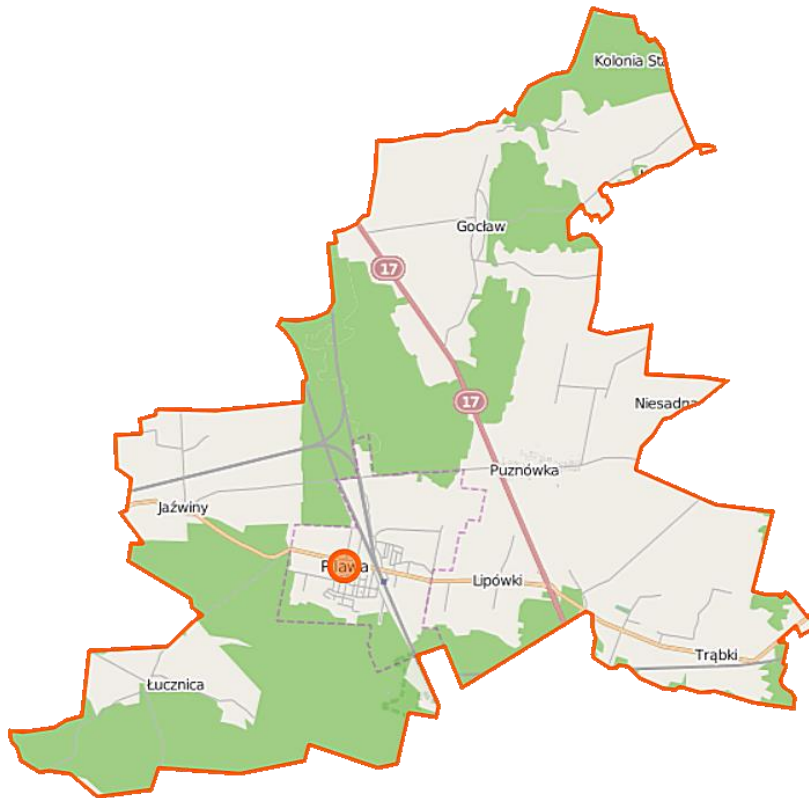
Tabela 1. Powierzchnia miejscowości w Gminie Pilawa i gęstość zaludnienia

Sołectwo/jednostki pomocnicze	Liczba ludności*	Powierzchnia [ha]	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
Goćław	842	851	99
Jażwiny	512	656	78
Kalonka	226	610	37
Lipówki	874	432	202
Łucznicza	179	1565	11
Niesadna i Niesadna Przecinka	310	377	82
Puznówka	805	1272	63
Trąbki z osiedlem Czechy	1969	622	317
Wygoda	508	397	128
Żelazna	239	277	86
Pilawa miasto	4505	662	681
GMINA Pilawa	10920	7725	141

Źródło: dane Urzędu Miasta i Gminy Pilawa, rok 2015

Trzy najgęściej zaludnione jednostki analityczne to miasto Pilawa, Trąbki oraz Lipówki. W pozostałych sołectwach zagęszczenie ludności jest poniżej średniej gminy Pilawa.

Rys. 1 Gmina Pilawa

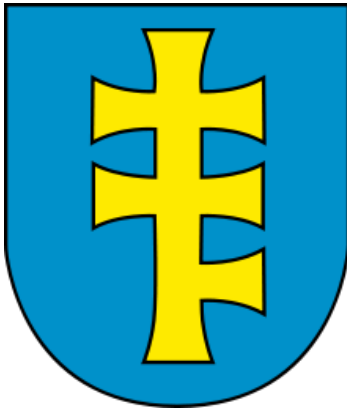

Źródło: <http://www.wikimedia.com>

Gmina Pilawa położona jest w województwie mazowieckim, w północno-zachodniej części powiatu garwolińskiego. Sąsiaduje z dwiema gminami powiatu garwolińskiego: gminą wiejską Parysów (od wschodu), gminą wiejską Garwolin (od południa), dwiema gminami powiatu otwockiego: gminą wiejską Osieck (od zachodu), gminą wiejską Kołbiel (od północy) oraz jedną gminą wiejską powiatu mińskiego: Siennica (od północnego wschodu). Centrum administracyjno-usługowe stanowi miasto Pilawa, zamieszkiwane przez 4505 mieszkańców, co stanowi ok. 41% mieszkańców całej gminy. Gmina położona jest w odległości ok. 60 km od Warszawy oraz ok. 10 km od siedziby władz powiatu – Garwolina. Gęstość zaludnienia na terenie gminy w roku 2014 wynosiła 141 osoby/km². W porównaniu z wielkościami dla Polski (123 osoby/km²) teren gminy zalicza się do średnio zaludnionych obszarów w kraju.

Gmina posiada własny herb.

Rys 2. Herb Pilawy

Gmina Pilawa została podzielona na 15 jednostek pomocniczych gminy – 12 sołectw i 3 kolonie.

Sołectwa: Goćław, Jaźwiny, Kalonka, Lipówki, Łucznicza, Niesadna, Niesadna-Przecinka, Pilawa, Puznówka, Trąbki, Wygoda, Żelazna

Kolonie: Grzebowilk, Resztówka, Zawadka.

Położenie Gminy

Gmina Pilawa została utworzona 1 stycznia 1973 r. na podstawie uchwały Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie Nr XX/93/72 z dnia 1 grudnia 1972 r. Położona jest we wschodniej Polsce, 55 km na południe od Warszawy.

W skład Gminy Pilawa wchodzi sołectwa oraz miasto – Pilawa, które otrzymało prawa miejskie w 1984 roku.

Gmina Pilawa graniczy:

- od północy z gminą Siennica, wchodzącą w skład powiatu mińskiego;
- od wschodu z gminą Parysów;
- od południa z gminą Garwolin;
- od zachodu z gminą Osieck i Koźbiel (powiat otwocki).

Rys. 3. Gmina Pilawa na tle powiatu garwolińskiego

Źródło: www.gminy.pl

Gmina Pilawa leży w całości w dorzeczu Wisły, w regionie Środkowej Wisły. Pod względem geograficznym gmina Pilawa leży w obrębie mezoregionu Równina Garwolińska, będącego częścią makroregionu Niziny Środkowomazowieckiej.

Rzeźba terenu okolic Pilawy jest wynikiem procesów towarzyszących ruchowi lodowca w okresie plejstocenu, w czasie zlodowacenia środkowopolskiego, w stadiale Warty, a następnie procesów peryglacjalnych (zdarzenia te miały miejsce około 170 – 120 tys. lat pne). Jest to rzeźba mało zróżnicowana, co wyraża się między innymi niewielkimi różnicami wysokości nad poziom morza (nrm) od ok 130 m w dolinie Strugi w rejonie wsi Kalonka (cz. północna gminy) do ok. 160 m na szczytach wydm w rejonie wsi Łucznicza (cz. południowo-zachodnia gminy).

Głównym elementem szaty roślinnej na terenie gminy Pilawa są lasy i grunty leśne, zajmujące powierzchnię 3 185 ha, co stanowi 41% powierzchni gminy. Lasy występują przede wszystkim w części południowo – zachodniej i północno – wschodniej i tworzą system terenów o najwyższym potencjale biotycznym.

Na terenie gminy Pilawa tereny prawnie chronione (ze względu na cenne wartości przyrodnicze) zajmują obszar 4 663,1 ha, co stanowi ponad 60% powierzchni gminy. Zalicza się do nich: rezerwat przyrody Rogalec (33,2 ha), Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu (4 651,0 ha) oraz użytki ekologiczne (19,0 ha).

Niewielkie fragmenty gminy znajdują się ponadto w granicach otuliny Mazowieckiego Parku Krajobrazowego.

Część północna i zachodnia Gminy położona jest w Nadwiślańskim Obszarze Chronionego Krajobrazu oraz w strefie ochronnej Mazowieckiego Parku Krajobrazowego. Znaczną część obszaru Gminy zajmują lasy, przede wszystkim olchowe, bory sosnowe i mieszane będącym niezaprzeczalnym atutem Pilawy. Gmina charakteryzuje się także obszarami o dużej wartości przyrodniczej. Świadczy o tym rezerwat przyrody Rogalec utworzony w 1984 roku.

Zajmuje on powierzchnię 33,19 ha z licznymi stanowiskami roślin chronionych, różnorodnością gatunków zwierząt żyjących w lasach oraz bogactwem grzybów. Na obszarze Gminy znajduje się sześć pomników przyrody – drzew o dużej wartości dendrologicznej i krajobrazowej. Funkcjonują także dwa szlaki turystyczne o łącznej długości 40 km – Szlak Borów Nadwiślańskich i szlak na Łuczną Górę. Spośród wartościowych obiektów objętych ochroną przyrodniczą znalazły się także dwa zabytkowe parki z XIX wieku. Jeden z nich znajduje się w Łuczniczy, drugi w Trąbkach z dobrze zachowanym drzewostanem.

Historia Gminy

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie gminy Pilawa (w obecnej wsi Kalonka) pochodzą z epoki brązu (1700-650 p.n.e.) gdzie znajdowało się cmentarzysko. Pilawa powstała prawdopodobnie w okresie podziału Mazowsza na dwie dzielnice: Płock i Czersk. Przemawia za tym historia Osiecka odległego od Pilawy o 9 km., w którym książęta mazowieccy mieli swój zamek.

Pilawa była prawdopodobnie jedną ze strażnic do eksploatacji dóbr leśnych, a przeważnie wyrębu lasu tzw. "Klucza Osieckiego". Starsi ludzie opowiadając legendę Pilawy utrzymują, że pierwsi mieszkańcy to Niemcy, których sprowadził książę Konrad po najeździe Tatarów. Inni natomiast twierdzą, że osadników sprowadzono po najeździe szwedzkim, kiedy panował pomór czyli cholera i wszystka ludność wyginęła od zarazy.

Pilawa była położona na prastarych szlakach handlowych czego dowodem w obecnym czasie są ważne drogi komunikacyjne takie jak: szosa Warszawa-Lublin odległa od Pilawy o 2 km i przecinająca szosę

droga wschód-zachód, biegnąca od Łukowa przez Stoczek Łukowski, Parysów, Trąbki, Hutę Czechy, Pilawę, Osieck do Górze Kalwarii. Najstarsze dokumenty prawne osady Pilawa to tzw. "Tabela likwidacyjna" i "Akt własnościowy" wydany przez władze carskie Rosji 2.II.1869r.

W roku 1835 Czech, Ignacy Hordliczka przeniósł swój zakład, hutę szkła, do Trąbek koło Garwolina. Hordliczka wydzierzawił od władz lasy królewskie nazywane „Puszczą Osiecką”, czym zabezpieczył sobie obfitość opału dla huty. Gospodarował w Trąbkach 14 lat, doprowadził zakład do rozkwitu. Po jego śmierci hutą zarządzał jego bratanek. Dobra koniunktura na rynku wyrobów kryształowych oraz jakość wyrobów sprawiły, że huta rozwijała się, wzrastało zatrudnienie. Za swoje wyroby pan Hordliczka otrzymał w roku 1867 nagrodę na wystawie w Paryżu. Otrzymał też wyróżnienie za stworzenie dobrych warunków socjalnych dla swoich robotników (budynki te stoją do dziś i służą pracownikom huty). Do roku 1890 w hucie notowano największe zatrudnienie - pracowało tu do jednego tysiąca robotników. W hucie produkowano wszystkie rodzaje wyrobów ze szkła, od kryształowych zastaw stołowych do szkła okiennego. Obecny zakład wybudowany został w latach 60. i 70., a w latach 80. został zautomatyzowany. Po 2000 pakiet akcji huty został sprzedany jej byłym i aktualnym pracownikom. W 2011 huta została przejęta przez włoską grupę Zignago Vetro Gruppo.

Z 1865 rokiem zaczęto budowę "Kolei Nadwiślańskiej Żelaznej", której otwarcie nastąpiło już w roku 1877. W szybkim czasie Pilawa stała się ważnym węzłem kolejowym na szlaku z Warszawy do Lublina. Jego ranga bardziej wzrosła po wybudowaniu w latach międzywojennych linii do Mińska Mazowieckiego, a po wojnie linii Łuków-Skierniewice.

W listopadzie 1918r, po 150 latach niewoli, w Pilawie zostaje otwarta siedmioklasowa Szkoła Powszechna. Z inicjatywy pana Krynickiego miejscowi kolejarze zakładają kooperatywę przekształconą później w Pilawskie Stowarzyszenie Spożywców. Powstaje też Ochotnicza Straż Pożarna.

Przy tych organizacjach powstaje pierwsza Biblioteka Publiczna z książek ofiarowanych przez małżeństwo Krynickich.

W roku 1923 zostaje wybudowana w Pilawie prywatna fabryka chemiczna Zygmunta Budrewicza, w której zatrudniono 8 osób. Dała ona początek późniejszej Fabryce Farb i Lakierów. Zakłady te były największą inwestycją w 77-leciu Pilawy, budowę rozpoczęto w roku 1959, a oddano do użytku 25 maja 1963r. Obecnie jest to międzynarodowy koncern Akzo Nobel, zatrudniający w tutejszym oddziale 499 osób.

Życie społeczne Pilawy w okresie międzywojennym rozwijało się coraz intensywniej. W 1926 oddano do użytku "remizę", ośrodek życia kulturalnego Pilawy aż do 1964 roku. W Pilawie powstaje w 1935 roku pierwsza organizacja kobieca - Liga Kooperatystek. Powstają także młodzieżowe organizacje takie

jak: Związek Młodzieży Katolickiej, Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej oraz Związek Harcerstwa Polskiego.

Po długoletnich staraniach dnia 1 stycznia 1984 roku Pilawa uzyskała prawa miejskie, co przyczyniło się do dynamicznego rozwoju miejscowości. Położenie Gminy przy węźle kolejowym i drodze krajowej nr 17 jest jej atutem. Większość mieszkańców pracuje w Warszawie lub okolicach, część znajduje zatrudnienie w miejscowych zakładach przemysłowych, tj. w:

- AkzoNobel - międzynarodowym przedsiębiorstwie produkującym farby oraz produkty chemiczne
- Hucie Szkła „Czechy” S.A. – jest to jedna z najstarszych na terenie Mazowsza Hut Szkła (została zbudowana w 1836 roku),

a także w innych podmiotach gospodarczych, których na terenie Gminy funkcjonuje blisko 670.

Pod ochroną konserwatorską na obszarze Gminy Pilawa znajduje się wiele obiektów zabytkowych. Do interesujących zabytków zaliczyć można:

- zespół dworski we wsi Trąbki z 1838 roku,
- drewniany zespół dworca kolejowego z II poł. XIX wieku w Pilawie,
- zespół Huty Szkła - budynek hali produkcyjnej, domy osadników i administracji wzniesione w 1836 roku we wsi Trąbki,
- dwór Rodziny Potockich ze starym parkiem lipowym w Łucznicy z ok. 1840 roku, gdzie obecnie znajduje się „Stowarzyszenie Akademia Łucznicza”.

Inne obiekty godne obejrzenia to:

- Wieża Ciśnień z przełomu XIX i XX wieku,
- Park Miejski z pomnikiem w Pilawie,
- kościół z domem mieszkalnym Mariawitów we wsi Goćław z pocz. XX wieku,
- mogiły żołnierzy Powstania Styczniowego w Żelaznej, Łucznicy, Puznówce i Trąbkach,
- pomniki żołnierzy poległych podczas II wojny światowej w Lipówkach, Oczni, Puznówce i Trąbkach.

Środowisko przyrodnicze

Powierzchnia gminy jest prawie płaska, o spadkach nie przekraczających 5%. Nieliczne formy morfologiczne pochodzenia naturalnego to wydmy (dochodzące do ok. 160m n.p.m.) i lokalne dolinki (sięgające 130m n.p.m.) oraz zagłębienia (często bezodpływowe).

Na szczególną uwagę zasługują wydmy na południe od wsi Łucznicza, wykształcone w wyraźnej formie parabolicznej, o wysokościach względnych przekraczających 10 m. Wśród wydm występują charakterystyczne misy deflacyjne zazwyczaj zabagnione. Doliny lokalne mają tu (ze względu na

wododział) swoje odcinki początkowe. Jedyną zdecydowanie wykształconą doliną jest dolina Strugi, mająca swój początek w rejonie Puznówki i biegnąca w kierunku północnym przez Goćław i Zawadkę do doliny Świdra. Jest ona wcięta wyraźnie w powierzchnię wysoczyzny. Jej przeciętna szerokość wynosi ok. 500 m- 1 km, a głębokość względna dochodzi do 10 m. Inne doliny są szczególnie wyraźne w zachodniej części gminy (Jaźwiny). W rejonie Puznówki i Niesadnej występują niewielkie fragmenty wzgórz czołowo-morenowych.

Teren gminy Pilawa posiada przewagę cech klimatu kontynentalnego, przejawiającego się dużą amplitudą średnich temperatur oraz dość nagłymi przejściami pór roku i stosunkowo niewielką ilością opadów.

Niewielkie fragmenty gminy znajdują się ponadto w granicach otuliny Mazowieckiego Parku Krajobrazowego.

Rezerwat Rogalec jest rezerwatem florystycznym. Rezerwat, utworzony w 1984 r. jest rezerwatem typu leśnego. Ochronie poddane są tu drzewostany na siedliskach olsów i łęgów, rzadko występujące na granicy Podlasia i Mazowsza.

Zachodnia i północna część gminy Pilawa położona jest w Nadwiślańskim Obszarze Chronionego Krajobrazu, który utworzono zgodnie z uchwałą Nr VII/99/86 z dnia 28.X.1986 r. Wojewódzkiej Rady Narodowej w Siedlcach, opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Siedleckiego Nr II poz.30 z 30.XI.1986 r z późniejszymi zmianami. Obszar ten zajmuje powierzchnię 70 070 ha i obejmuje prawobrzeżny fragment doliny Wisły. Administracyjnie należy on do 11 gmin: trzech z powiatu otwockiego (Kołbiel, Osieck, Sobienie Jeziory), jednej z powiatu mińskiego (Siennica) i siedmiu z powiatu garwolińskiego (Parysów, Pilawa, Garwolin, Wilga, Łaskarzew, Maciejowie i Sobolew). Tereny Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu sąsiadujące z Wisłą uważane są za jeden z najcenniejszych obiektów przyrodniczych w nizinnej części Polski.

W Parku znajdują się 34 gatunki roślin chronionych, objętych ochroną ścisłą (np. brzoza niska, bluszcz pospolity, pióropusznik strusi, niektóre widłaki, grązel żółta, goździk piaskowy, zawilec wielkokwiatowy, grzybień biały, rosiczka okrągłolistna, rojnik pospolity, kosaciec syberyjski, liczne porosty - chrobotki), jak i częściową (płucnica islandzka, porzeczką czarna, kruszyna pospolita, bagno zwyczajne, konwalia majowa, kocanka piaskowa, grzyby - wszystkie gatunki). Park jest ostoją kilkudziesięciu gatunków ssaków m.in. łosia, wydry, dzika, kuny, borsuka i ponad stu gatunków ptaków w tym: żurawia, bociana czarnego, słonki, myszołowa.

Lasy w gminie Pilawa układają się w wyraźne ciągi:

- o kierunku północny zachód - południe, wiążący lasy Mazowieckiego Parku Krajobrazowego z Lasami Garwolińskimi.
- o kierunku północ-południe, wiążący Lasy Garwolińskie z doliną Świdra, rejonem Kołbieli i dalej z Mińskim Obszarem Chronionego Krajobrazu.

Pod względem siedliskowym lasów dominują bory sosnowe, zwłaszcza świeże i mieszane.

Na wydmach wykształciły się bory suche. Lasy liściaste, głównie olchowe, zajmują niewielkie powierzchnie, głównie w dolinach i obniżeniach. Nad ciekami i w obniżeniach zachowały się płyty łągu nadrzecznego.

Gmina Pilawa ma szanse na rozwój turystyki. Posiada znaczące atuty – piękne lasy i czyste powietrze. Warunki przyrodniczo-klimatyczne i duża lesistość Gminy - 41% jej ogólnej powierzchni zajmują lasy (średnia ogólnopolska wynosi 28%) stwarzają korzystne możliwości dla rekreacji i wypoczynku (np. naukę jazdy konnej oferują już dwie stadniny koni) oraz rozwoju budownictwa mieszkaniowego (stacjonarnego i letniskowego). Sprzyja to także rozwojowi agroturystyki i rolnictwa ekologicznego. Lasy w Gminie Pilawa są elementem układu powiązań przyrodniczych, które w skali regionalnej tworzą system terenów o najwyższym potencjale biotycznym. Układają się one w wyraźne ciągi:

- kierunku północny zachód – południe, wiążący lasy Mazowieckiego Parku Krajobrazowego z Lasami Garwolińskimi,
- kierunku północ-południe, wiążący Lasy Garwolińskie z doliną Świdra, rejonem Kołbieli i dalej z Mińskim Obszarem Chronionego Krajobrazu.

Ukształtowanie terenu i dużo lasów nadają tym terenom specyficzny mikroklimat, a obszary chronione, bliskość Warszawy i dobry dojazd pozwalają na rozwój ich funkcji rekreacyjnej. Największym skupiskiem rekreacji indywidualnej jest miejscowość Kalonka i Łucznicza. W planie zagospodarowania przestrzennego gminy jako tereny rekreacyjne wymienia się miejscowości: Pilawa, Trąbki i Łucznicza.

Parki i tereny zielone

Na terenie gminy są dwa z XIX wieku parki (dworski i pałacowy), będące pod pieczęcią konserwatora zabytków:

- w Łucznicy – park pałacowy
- we wsi Trąbki – park dworski

W miejscowości Trąbki zlokalizowane są tereny rekreacji na działkach 349/6 i 356/N. Tereny zielone przylegają do obelisku – pomnika Hordliczki, założyciela Huty. Znajduje się tu zbiornik wodny wraz z alejkami, oświetleniem oraz nowo zamontowanymi urządzeniami siłowni zewnętrznej.

W mieście Pilawa znajduje się nowowyprowadzony teren „edukacji ekologicznej” przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Pilawie.

W mieście Pilawa i we wsiach na terenie gminy zorganizowano place zabaw dla dzieci.

Struktura gruntów

Gmina Pilawa Gmina Pilawa zajmuje powierzchnię 7 721 ha (w tym miasto Pilawa 662 ha). Powierzchnia gruntów rolnych zajmuje ok. 53% całej gminy. Lesistość gminy wynosi 41%, powierzchnia lasów w roku 2014 wynosiła 2975,12 ha (w tym lasy publiczne 1596,12 ha). Ze względu na niską opłacalność rolnictwa obserwuje się proces zalesiania gruntów o małej przydatności rolniczej. Według danych GUS w 2005 r. powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy wynosiła 2909,4 ha (z czego 1260 ha to lasy prywatne), a w 2011 r. wzrosła do 3030,2 ha (z czego 1382 ha to lasy prywatne).

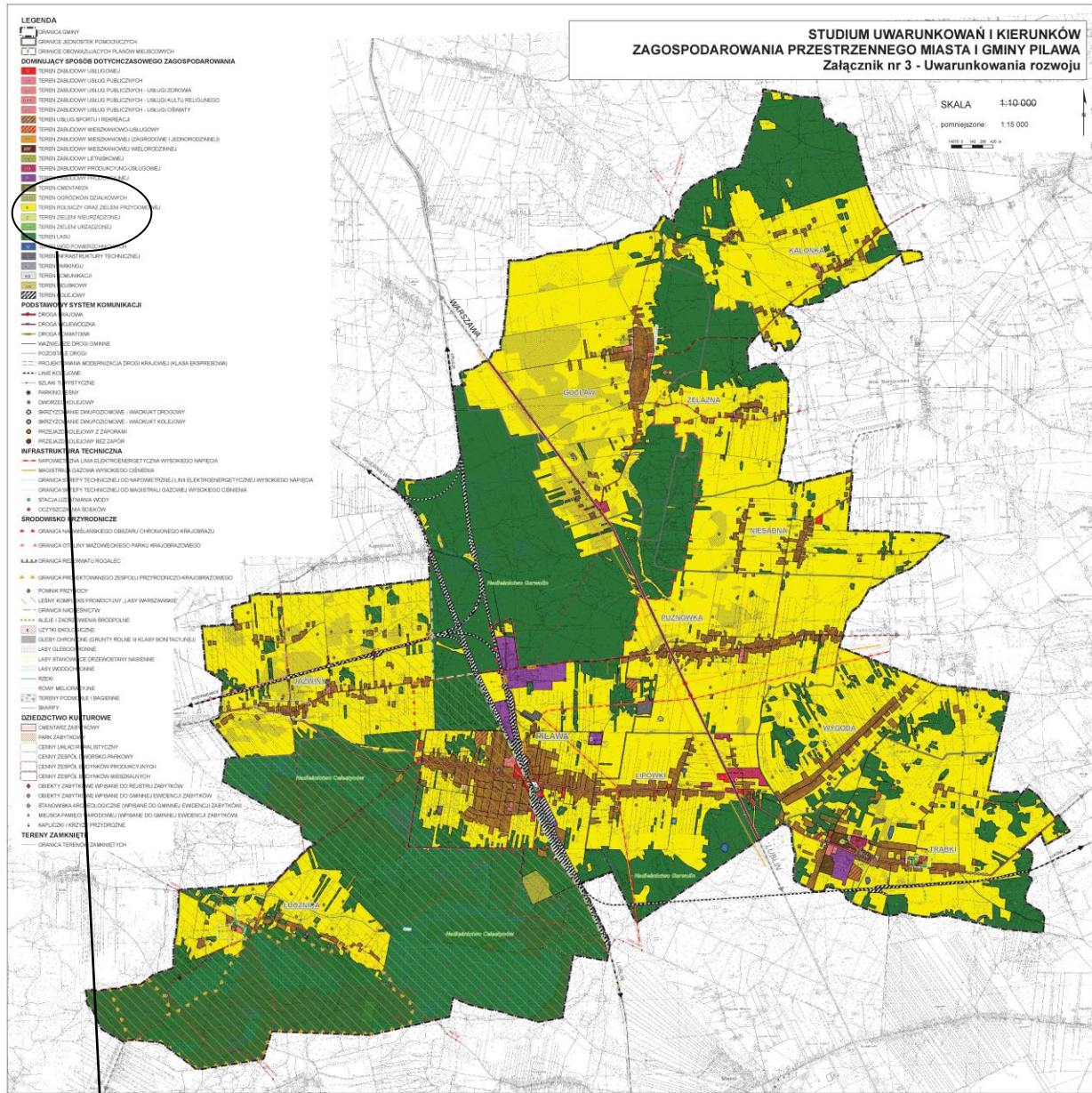
W porównaniu z analogicznymi wskaźnikami dla powiatu (użytki rolne – 63%, lesistość – 21,6%) i województwa (użytki rolne – 69%, lesistość 22%) i kraju (użytki rolne – 60,3%, lesistość 30,4%), gmina charakteryzuje się niskim udziałem gruntów rolnych i wysoką lesistością. Powierzchnia Gminy stanowi 6,1% powierzchni powiatu mińskiego i 0,2% województwa mazowieckiego.

Użytki rolne

Gleby na terenie gminy Pilawa mają genezę związaną ściśle z budową geologiczną, szczególnie z czwartorzędowymi utworami plejstocenu i holocenu - glinami, piaskami, żwirami, łąkami oraz osadami rzecznyymi. Pod względem typologicznym gleby są mało zróżnicowane. Występują gleby pseudobielicowe, brunatne wyługowane i kwaśne, czarne ziemie zdegradowane, mady oraz gleby hydrogeniczne (bagienne).

Obszar gminy Pilawa to tereny o średniej i niskiej urodzajności gleb. Pod względem przydatności rolniczej wśród gruntów ornych przeważają gleby kompleksów: żytniego słabego, żytniego bardzo słabego i żytniego dobrego. Są to głównie gleby IVa i IVb klasy gruntów ornych, okresowo za suche. Najwartościowsze kompleksy glebowo-rolnicze występują w północnej części gminy (wieś Goćław). Gleby gminy przydatne są głównie do uprawy roślin polowych o średnich wymaganiach siedliskowych (głównie żyta i ziemniaków), a także dla warzywnictwa i sadownictwa. Wśród użytków zielonych gminy dominują użytki zielone słabe.

Rys 4: Tereny zielone, lasy i tereny ogródków działkowych wg Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego Miasta i gminy Pilawa

- ZOD** TEREN OGRÓDKÓW DZIAŁKOWYCH
- R** TEREN ROLNICZY ORAZ ZIELENI PRZYDOMOWEJ
- Z** TEREN ZIELENI NIURZĄDZONEJ
- ZP** TEREN ZIELENI URZĄDZONEJ
- ZL** TEREN LASU

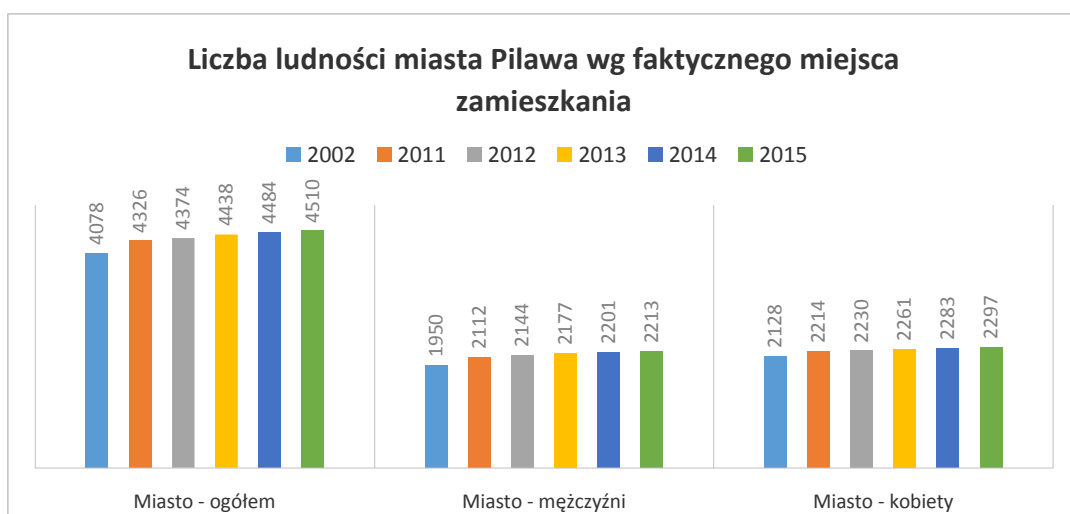
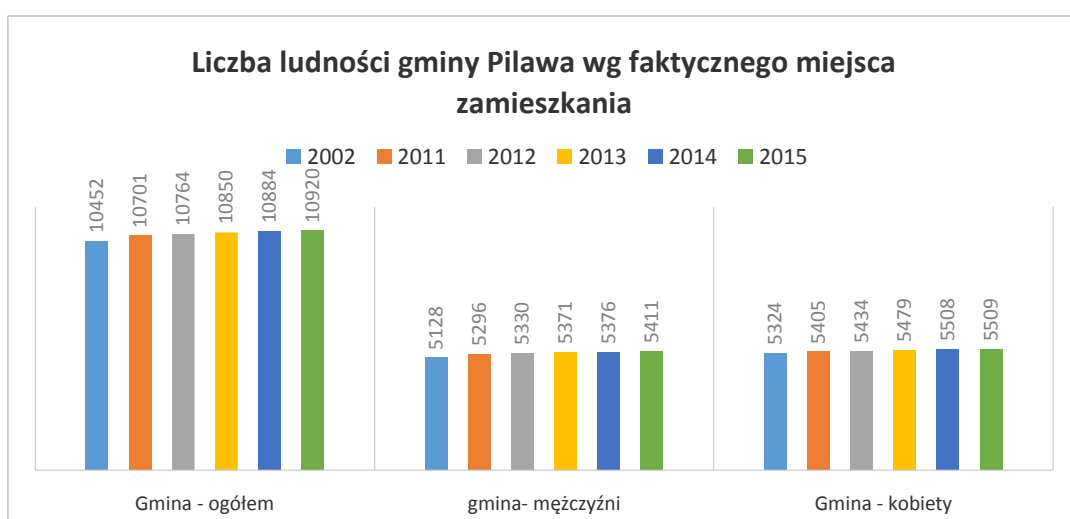
4.2. Diagnoza zjawisk społecznych

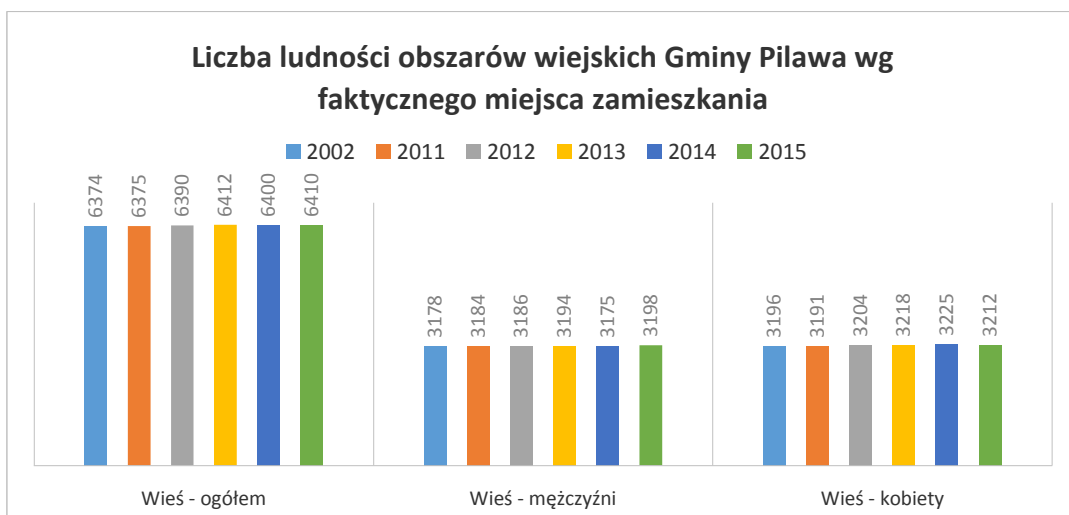
Struktura demograficzna

Według danych Urzędu Gminy w Pilawie, Gminę zamieszkiwało 10 920 osób (stan na 31.12.2015 r.). W latach 2002-2015 liczba mieszkańców gminy wzrosła o 4,5%. Na obszarze miejskim w tym samym okresie wzrost wyniósł 11%. Na terenach wiejskich odnotowano zaledwie 1% wzrost populacji.

Na rysunkach poniżej przedstawiono liczbę mieszkańców całej gminy, obszarów miejskich i obszarów wiejskich, wg faktycznego miejsca zameldowania w latach 2002-2015.

Rys 5: Liczba ludności gminy Pilawa ogółem, liczby ludności terenów miejskich i terenów wiejskich

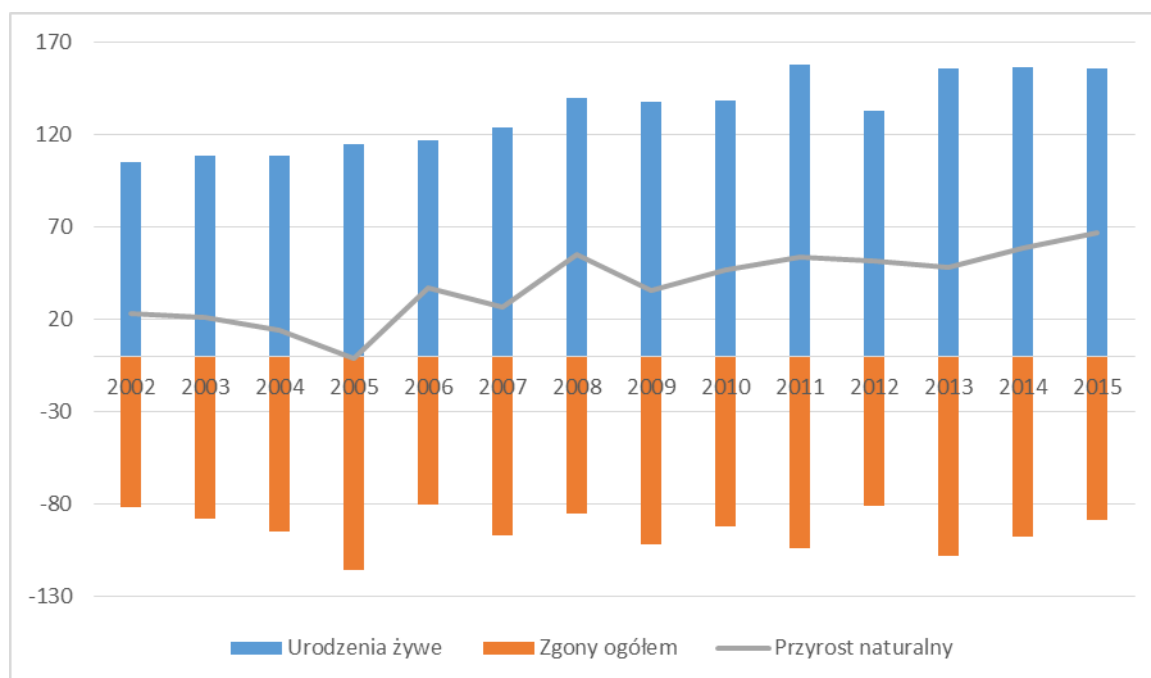

Źródło danych: www.stat.gov.pl

Na przyrost liczby ludności w gminie mają wpływ dwa wskaźniki: saldo ruchu naturalnego (różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów) oraz saldo ruchu wędrownego (saldo migracji), które wskazuje na różnicę pomiędzy zameldowaniami nowych mieszkańców, a wymeldowaniami mieszkańców z terenu gminy. Przyrost naturalny w Gminie Pilawa na przestrzeni lat 2002 – 2014 ulegał wahaniom, jednakże oba wskaźniki od 2005 roku przyjmowały w przeważającej większości tendencje dodatnie.

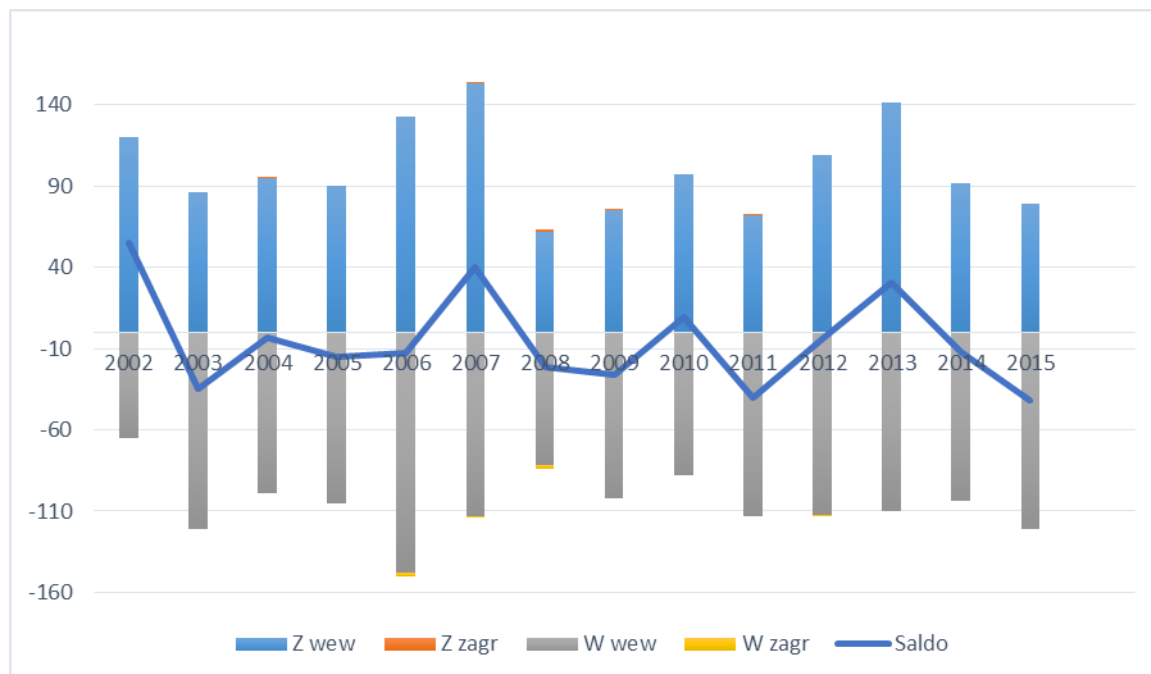
Rys 6: Przyrost naturalny w gminie Pilawa

Źródło danych: www.stat.gov.pl

Saldo ruchu wędrownego (saldo migracji), które wskazuje na różnicę pomiędzy zameldowaniami nowych mieszkańców, a wymeldowaniami mieszkańców z terenu gminy wykazuje dużą zmienność na przestrzeni lat 2002 – 2015. Saldo migracji wskazuje na niekorzystne trendy migracyjne na terenie gminy, zaledwie czterokrotnie w analizowanym okresie saldo migracji było dodatnie.

Rys 7: Saldo migracji w gminie Pilawa

Źródło danych: www.stat.gov.pl

Mieszkańcy Gminy Pilawa stanowią 10,04% mieszkańców całego powiatu garwolińskiego. Gmina charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem gęstości zaludnienia – 142 osoby na 1 km², znacząco wyższym niż na terenie powiatu garwolińskiego gdzie wskaźnik ten wynosi 85 osób na 1 km².

50,45% mieszkańców stanowią kobiety, a 49,55% mężczyźni. Szczegółowe dane przedstawiają tabele i wykresy powyżej.

Tabela 2: Gęstość zaludnienia w osobach na 1 km²

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Powiat garwoliński	83	83	84	84	85	84	85	85
Gmina Pilawa	137	137	139	139	140	141	141	142

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sieć osadniczą Gminy Pilawa należy ocenić jako nierównomiernie rozmieszczoną. Jej system tworzy 12 jednostek osadniczych, w tym miasto Pilawa liczące 4505 mieszkańców. Wśród pozostałych miejscowości, największe sołectwa to: Trąbki (1969 os.), Lipówki (874 os.), Goćław (842 os.) i Puznówka (805 os.).

Tabela 3. Liczba ludności Gminy Pilawa z podziałem na poszczególne miejscowości w roku 2015.

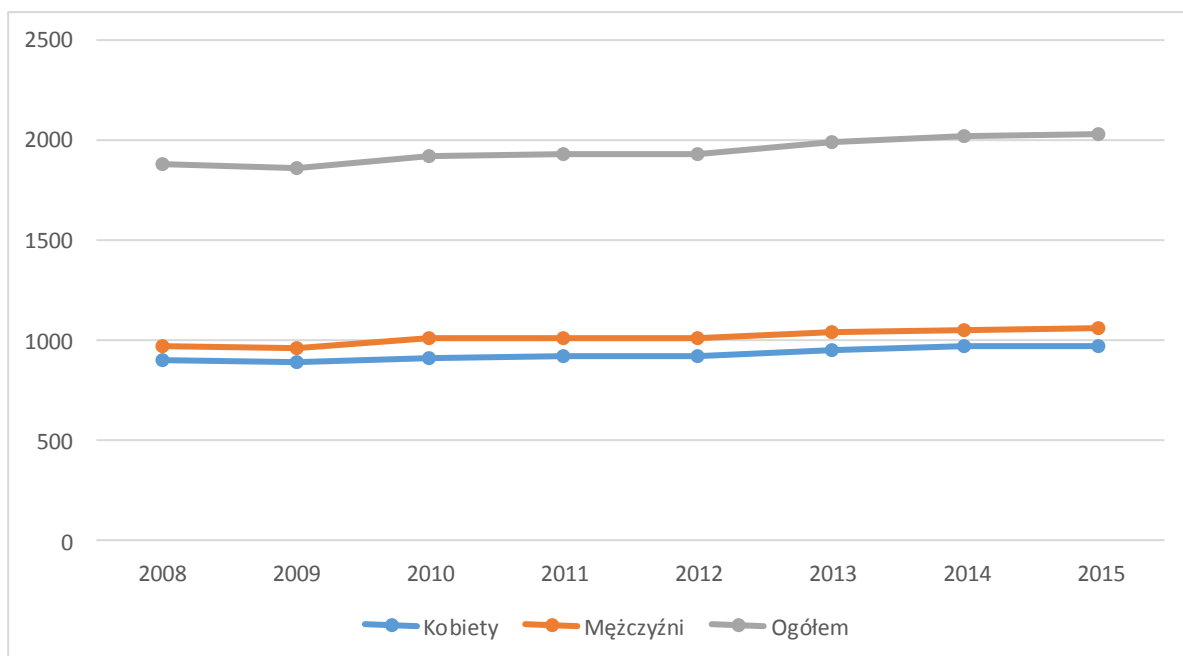
Sołectwo/jednostki	Liczba ludności*
Pomocnicze i miasto Pilawa	
Goćław	842
Jaźwiny	512
Kalonka	226
Lipówki	874
Łucznicza	179
Niesadna i Niesadna Przecinka	310
Puznówka	805
Trąbki z osiedlem Czechy	1969
Wygoda	508
Żelazna	239
Pilawa miasto	4505
GMINA Pilawa	10920

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy

Analizy struktury wiekowej ludności dokonano uwzględniając podział na trzy grupy wiekowe: osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym.

Tab. 4: Mieszkańcy Gminy Pilawa w wieku przedprodukcyjnym

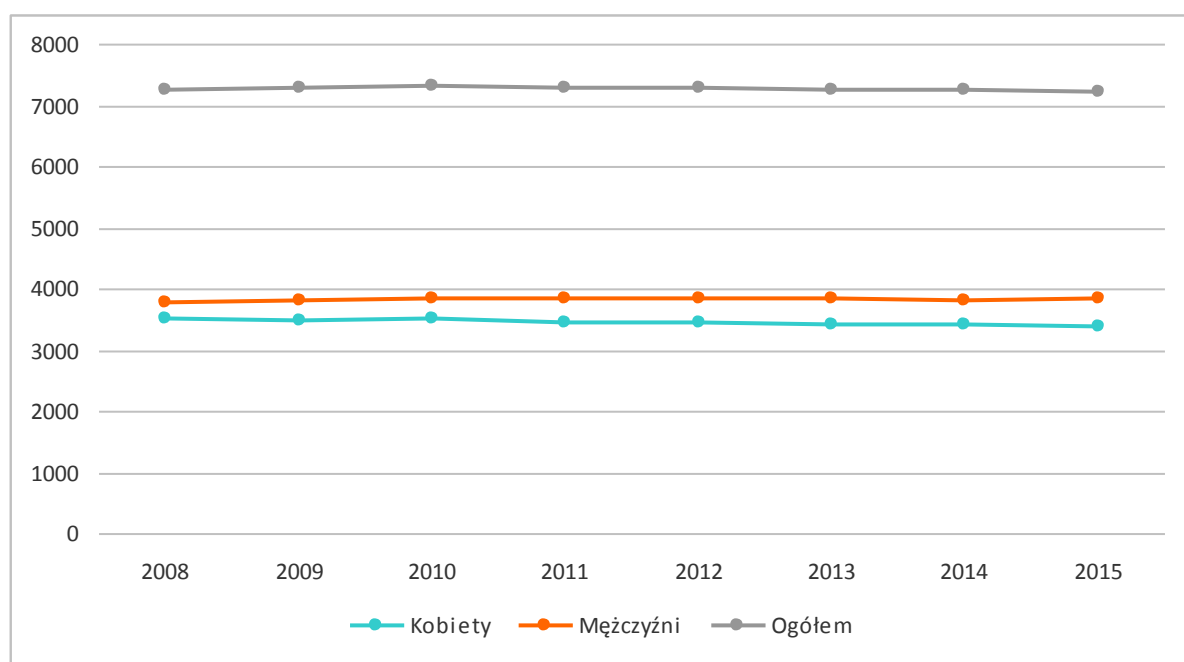
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
mężczyźni	974	967	1 011	1 010	1 013	1 041	1 050	1 059
kobiety	906	897	908	920	924	951	970	970
OGÓŁEM	1 880	1 864	1 919	1 930	1 937	1 992	2 020	2 029

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tab. 5: Mieszkańcy Gminy Pilawa w wieku produkcyjnym

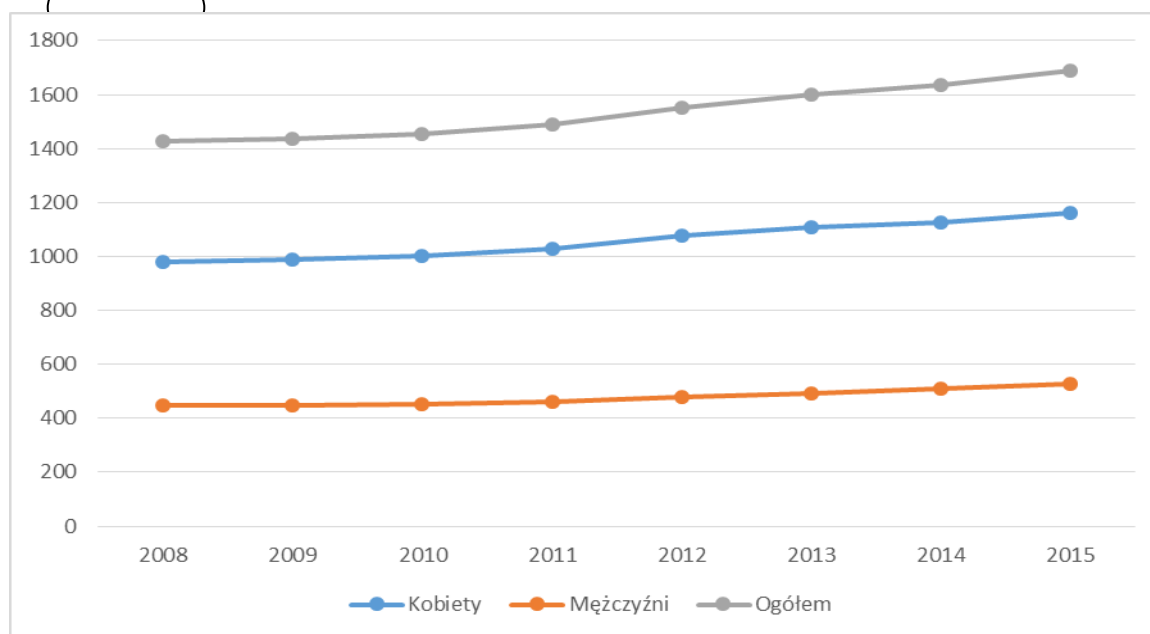
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
mężczyźni	3 759	3 791	3 823	3 823	3 839	3 838	3 816	3 825
kobiety	3 494	3 480	3 492	3 457	3 435	3 420	3 414	3 378
OGÓŁEM	7 253	7 271	7 315	7 280	7 274	7 258	7 230	7 203

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tab. 6: Mieszkańcy Gminy Pilawa w wieku poprodukcyjnym

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
mężczyźni	448	446	451	463	478	492	510	527
kobiety	980	990	1 002	1 028	1 075	1 108	1 124	1 161
OGÓŁEM	1 428	1 436	1 453	1 491	1 553	1 600	1 634	1 688

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

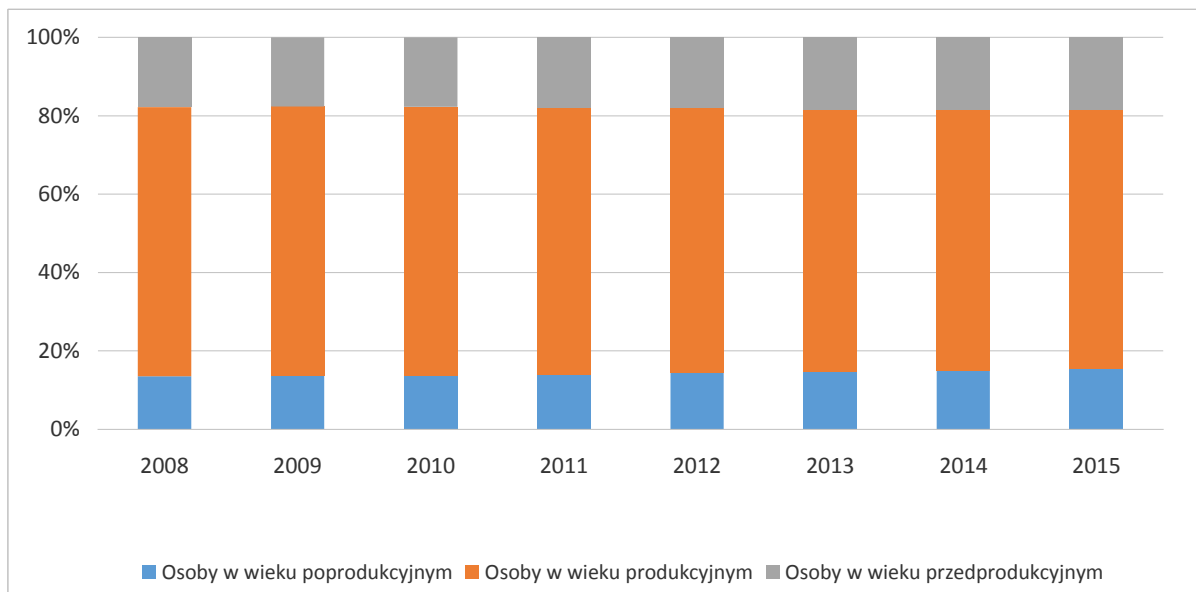
Ze strukturą ludności według ekonomicznych grup wieku nierozzerwalnie powiązane są wskaźniki obciążenia demograficznego, które obrazują relacje pomiędzy określonymi grupami wiekowymi w danej populacji. Na rysunkach poniżej przedstawiono wskaźnik obciążenia demograficznego.

Udział osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w analizowanym okresie wskazuje na wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym (1,94%) i przedprodukcyjnym (0,78%) oraz spadek udziału osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności (-2,72%).

Tab 7: Procentowy udział osób w grupach wiekowych w ogólnej liczbie ludności gminy Pilawa

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
% os. w wieku przedprodukcyjnym	17,80	17,63	17,96	18,04	18,00	18,36	18,56	18,58
% os. w wieku produkcyjnym	68,68	68,78	68,45	68,03	67,58	66,89	66,43	65,96

% os. w wieku poprodukcyjnym	13,52	13,58	13,60	13,93	14,43	14,75	15,01	15,46
------------------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

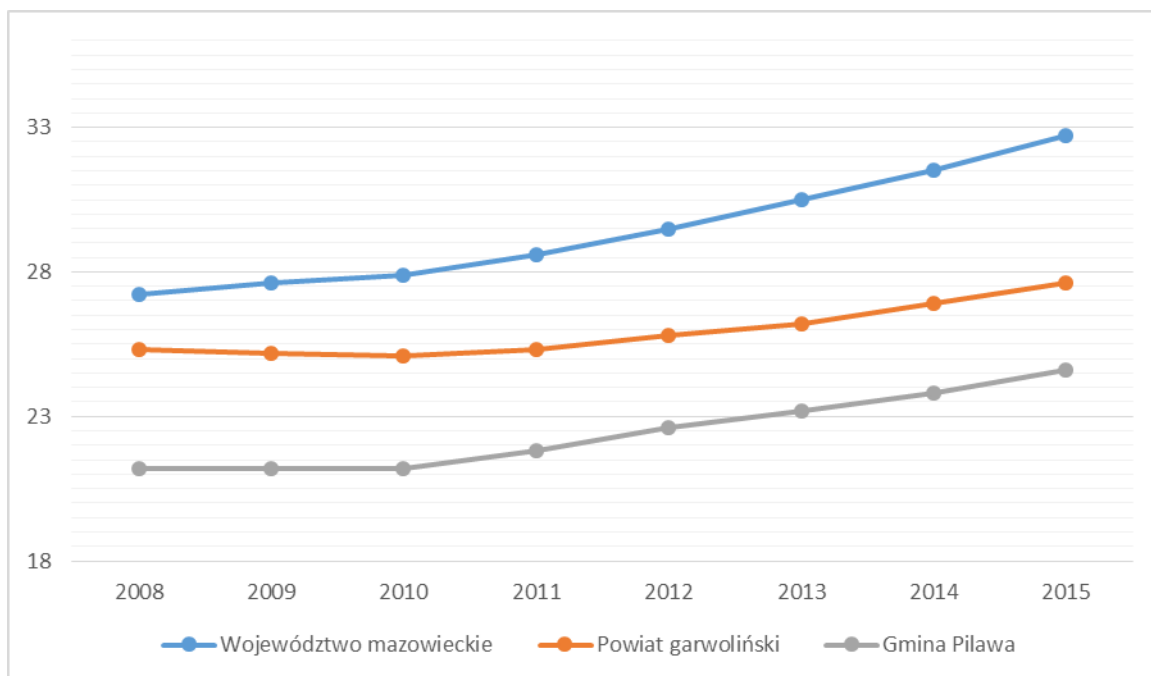
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik obciążenia demograficznego

Na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r. w gminie przypada 24,6 osób w wieku poprodukcyjnym, ponad 8 osób mniej niż średnio w województwie (32,7), a 5 osób mniej w porównaniu ze średnią dla powiatu mińskiego (27,6).

Tab. 8:

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Woj. mazowieckie	27,2	27,6	27,9	28,6	29,5	30,5	31,5	32,7
Powiat garwoliński	25,3	25,2	25,1	25,3	25,8	26,2	26,9	27,6
Gmina Pilawa	21,2	21,2	21,2	21,8	22,6	23,2	23,8	24,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pomimo korzystnych wyników na tle województwa i powiatu, niepokojący jest fakt, iż analizowany wskaźnik obciążenia demograficznego w Gminie Pilawa systematycznie rośnie w kolejnych latach. Porównując rok 2015 z rokiem 2008 można zauważyć, że liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrosła o 16%. Wzrost wskaźników obciążenia demograficznego jest jednakże zgodny z tendencją wojewódzką, ogólnopolską i ogólnoeuropejską.

W roku 2015 liczba seniorów zamieszkujących sołectwa i miasto Pilawa kształtowała się następująco:

Tab. 9:

Sołectwo/jednostki	Liczba seniorów	% seniorów
Pomocnicze i miasto Pilawa		
Goćław	116	6,6
Jaźwiny	97	5,5
Kalonka	47	2,7
Lipówki	120	6,8
Łucznicza	34	1,9
Niesadna i Niesadna Przecinka	48	2,7
Puznówka	454	25,8
Trąbki z osiedlem Czechy	352	20,0

Wygoda	69	3,9
Żelazna	29	1,6
Pilawa miasto	635	36,1
GMINA Pilawa	1760	100

Źródło: dane Urzędu Miasta i Gminy Pilawa

Gradientem koloru oznaczono 3 grupy gmin, podzielone wg intensywności problemu.

Największą liczbę osób w podeszłym wieku odnotowano w miejscowościach **Puznówka, Trąbki** i w mieście **Pilawa**. W tych miejscowościach będą się także kumulować problemy związane z wykluczeniem osób starszych, brakiem działań służących ich aktywizacji i integracji z młodszymi pokoleniami.

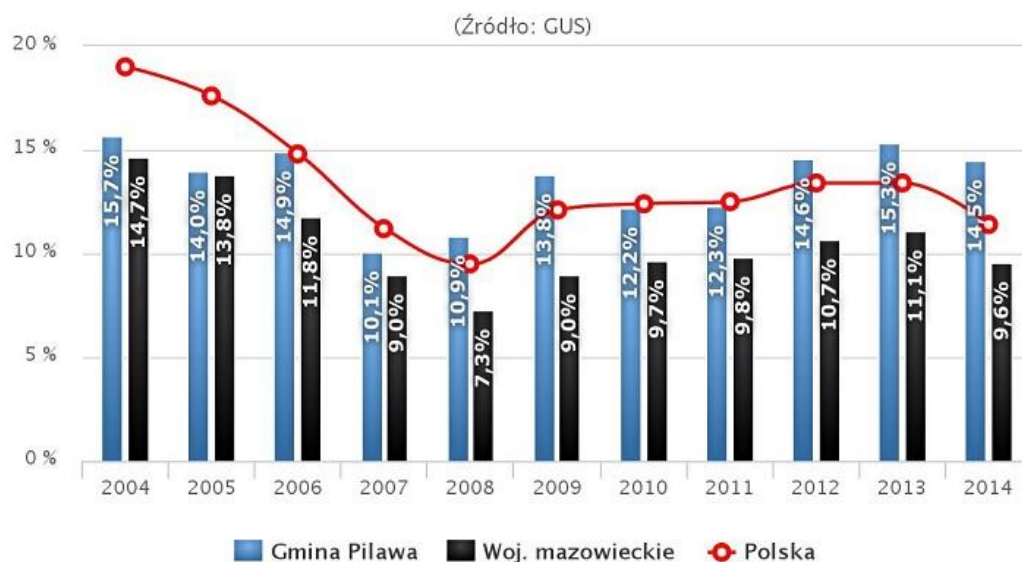
4.3 Poziom i struktura bezrobocia

W gminie Pilawa na 1000 mieszkańców pracuje 179 osób i liczba ta rośnie systematycznie w okresie 2008 – 2015 (wzrost o 22,65%). 52,3% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 47,7% mężczyźni. 42,8% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Pilawa pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 24,7% w przemyśle i budownictwie, a 12,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,8% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Bezrobocie w gminie Pilawa wynosiło w 2014 roku 14,5% (11,0% wśród kobiet i 17,6% wśród mężczyzn).

Jest to jeden z wyższych wskaźników w badanych 10 latach. Wskaźnik bezrobocia w Gminie Pilawa jest taki sam jak wskaźnik dla powiatu mińskiego – 14,5% w 2014 r. i znacząco wyższy niż województwa mazowieckiego – 9,6%.

Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Pilawa w latach 2004 – 2014

Źródło: dane GUS

Wysoki poziom bezrobocia mierzony liczbą osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach Gminy Pilawa wobec liczby wszystkich bezrobotnych w Gminie jest jednym ze wskaźników obrazujących problemy społeczne, stanowiące podstawę do uznania obszaru za problemowy/zdegradowany. Największa liczba osób dotkniętych bezrobociem zamieszkuje miasto Pilawa (**256 osób, 40,57%**) oraz miejscowość **Trąbki (128 osób, 20,28%)**. Także w tych dwóch miejscowościach zamieszkuje największa liczba osób długotrwale bezrobotnych: **Pilawa – 67,76%, Trąbki – 19,94%**.

Tab. 10: Liczba osób bezrobotnych w sołectwach Gminy Pilawa i mieście Pilawa

Sołectwo/jednostki	Liczba bezrobotnych*	% bezrobotnych
Pomocnicze i miasto Pilawa		
Goćław	19	4,19
Jaźwiny	12	2,64
Kalonka	7	1,54
Lipówki	37	8,15
Łucznicza	5	1,10
Niesadna i Niesadna Przecinka	22	4,84
Puznówka	32	7,05

Trąbki z osiedlem Czechy	82	18,06
Wygoda	24	5,29
Żelazna	8	1,76
Pilawa miasto	207	45,59
GMINA Pilawa	454	100

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy

Gradientem koloru oznaczono 3 grupy gmin, podzielone wg intensywności problemu.

Tab.11: Liczba osób długotrwale bezrobotnych (bez pracy dłużej niż 12 miesięcy)

Sołectwo/jednostki	L. długotrwale bezrobotnych*	% bezrobotnych
Pomocnicze i miasto Pilawa		
Gocław	6	2,17
Jażwiny	7	2,53
Kalonka	3	1,09
Lipówki	21	7,61
Łucznicza	2	0,72
Niesadna i Niesadna Przecinka	14	5,07
Puznówka	24	8,69
Trąbki z osiedlem Czechy	58	21,01
Wygoda	12	4,35
Żelazna	5	1,81
Pilawa miasto	133	48,19
GMINA Pilawa	276	100

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy

Gradientem koloru oznaczono 3 grupy gmin, podzielone wg intensywności problemu.

Zarówno w przypadku bezrobocia jak i bezrobocia długotrwałego najczęściej osob dotkniętych problemem to mieszkańcy miasta Pilawa i miejscowości Trąbki.

Skutkiem bezrobocia w rodzinie jest także osłabienie autorytetu rodziców. W opinii dzieci, zwłaszcza nastolatków, taka sytuacja może być odbierana jako przejaw braku zaradności, nieumiejętności dostosowania się do nowej rzeczywistości społeczno-ekonomicznej czy życiowe nieudacznictwo. Powoduje to zachwianie systemu wartości młodego pokolenia i obniżenie w hierarchii takich wartości jak wykształcenie, uczciwa praca, solidarność.

Dużą grupę bezrobotnych stanowią osoby pomiędzy 18 a 24 rokiem życia, czyli osoby młode. Sytuacja jest zła jeśli chodzi o absolwentów wszystkich rodzajów szkół. Najliczniejsza grupa zarejestrowanych absolwentów ukończyła szkoły średnie zawodowe oraz policealne, mniej liczni byli absolwenci szkół wyższych oraz szkół zasadniczych zawodowych. Faktem godnym uwagi jest tutaj wzrost znaczenia kategorii absolwentów szkół wyższych. Szukając przyczyn wzrastającego stale wpływu zbiorowości absolwentów szkół wyższych na kształtowanie się globalnej struktury bezrobotnych absolwentów regionu Pilawy, ale także województwa, nie sposób odrzucić tezy, iż wzrost ten zdaje się być – niestety – ubocznym skutkiem popularyzacji wyższego wykształcenia wśród coraz szerszych rzesz młodzieży. Popularyzacja ta, dokonująca się za sprawą rosnącej liczby szkół wyższych oraz wzbogacania ich oferty, ma także swój negatywny aspekt: w imię egalitaryzacji dostępu do wyższego wykształcenia, coraz większa liczba placówek edukacyjnych dąży do uzyskania jak największej przepustowości prowadzonych przez siebie studiów.

Analizując statystyki bezrobocia możemy wyciągnąć uzasadniony wniosek, że przeciętny okres pozostawania bez pracy w regionie systematycznie się wydłuża. Bezrobocie długotrwałe dotyka przede wszystkim osoby nie posiadające żadnego wykształcenia lub legitymujące się wykształceniem gimnazjalnym oraz niższym. Zdecydowanie najliczniejszą grupę osób długotrwałe bezrobotnych stanowią te cechujące się niewielkim doświadczeniem zawodowym - do 1 roku - bądź też jego brakiem.

4.4 Pomoc społeczna

Zakres prowadzonych działań rewitalizacyjnych w znacznym stopniu uzależniony jest od rozpoznania problemów społecznych występujących na obszarze zdegradowanym. Dlatego też analiza istniejących problemów i zakresu działalności instytucji pomocy społecznej stanowi istotny element diagnozy.

Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej w gminie Pilawa spadała na przestrzeni ostatnich 3 lat. W roku 2013 było to 234 gospodarstw, w roku 2015 – 219 (spadek o 6,5%).

Podobny trend utrzymuje się w przypadku rodzin otrzymujących zasiłki na dzieci, zarówno w gminie Pilawa jak i w całym powiecie garwolińskim.

Tab. 12: Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci

	2013	2014	2015
Gmina Pilawa	340	309	295
Powiat garwoliński	4 751	4 468	4 276

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy

Tab. 13: Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny – ogółem

	2013	2014	2015
Gmina Pilawa	710	645	622
Powiat garwoliński	10 087	9 467	9 129

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy

Powody korzystania z pomocy

- Ubóstwo
- Bezrobocie
- Niepełnosprawność
- Długotrwała i ciężka choroba
- Przemoc w rodzinie
- Zdarzenia losowe
- Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego.
- Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego
- Alkoholizm lub narkomania
- Wielodzietność

W 2015 roku dominującym powodem przyznawania świadczeń pomocy społecznej, podobnie jak w latach poprzednich, pozostawało bezrobocie. Z tej przyczyny wsparciem objęto 133 rodziny, w których żyło 373 osoby. Kolejnymi najczęściej występującymi w 2015 r. powodami udzielania świadczeń były: długotrwała lub ciężka choroba (64 rodzin), niepełnosprawność (27 rodziny) i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego 9 rodzin).

Tab. 14: Korzystający z pomocy i wsparcia

Powód trudnej sytuacji życiowej klientów	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	3	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	19	99
w tym: wielodzietność	16	94
Bezrobocie	133	373
Niepełnosprawność	27	40
Długotrwała lub ciężka choroba	64	150
Bezradność w sprawach opiek-wych. i prowadzenia gosp. dom.	9	44
Ogółem:		
W tym: rodziny niepełne	6	22
rodziny wielodzietne	4	28
Przemoc w rodzinie	1	3
Alkoholizm	21	34

Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	3
ubóstwo	161	418
Zdarzenie losowe	6	16

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej

Poziom ubóstwa mierzony liczbą gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną, stanowią w niniejszym opracowaniu wskaźnik służący wyznaczeniu obszaru zdegradowanego. Najwyższy odsetek osób objętych pomocą społeczną zamieszkuje miejscowości: Miasto **Pilawa, Trąbki i Goćław**. Podobnie, analizując liczbę dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, należy zauważyć, że najczęściej zamieszkują te same miejscowości: **Pilawa, Trąbki i Goćław**.

Tab. 15: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej

Sołectwo/jednostki	L. rodzin	L. osób
Pomocnicze i miasto Pilawa		
Goćław	23	59
Jaźwiny	12	31
Kalonka	2	9
Lipówki	19	43
Łucznicza	4	11
Niesadna i Niesadna Przecinka	14	19
Puznówka	17	40
Trąbki z osiedlem Czechy	43	116
Wygoda	12	30
Żelazna	3	9
Pilawa miasto	69	206
GMINA Pilawa	219	573

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy

Gradientem koloru oznaczono 3 grupy gmin, podzielone wg intensywności problemu.

4.5. Przestępczość

Jednym z głównych kryteriów wskazania obszarów podlegających rewitalizacji, szczególnie obszarów miejskich, jest występowanie na tych obszarach zjawisk patologicznych oraz o charakterze

przestępczym. W celu określenia takich obszarów problemowych należy wziąć pod uwagę dane gromadzone przez jednostki dbające o utrzymanie porządku w mieście (m.in. Policja) oraz dane dotyczące intensywności korzystania z różnych form opieki społecznej.

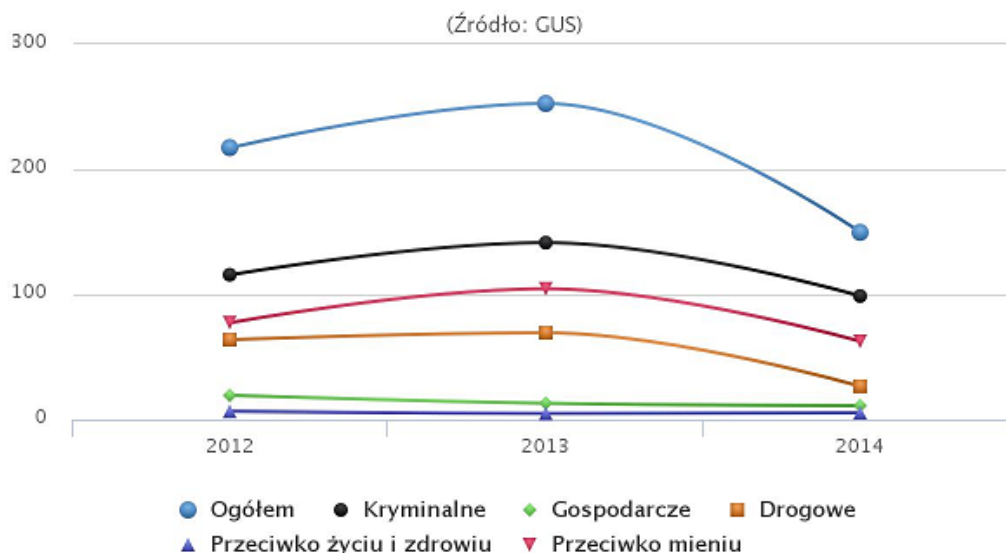
Z rozmów z mieszkańcami i z ankiet wynika, że poczucie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego jest wysokie. Ochrona mieszkańców przed przestępczością została uznana za jeden z najważniejszych problemów miasta. Można jednak sądzić, że opinia o bezpieczeństwie jest w znacznym stopniu kształtowana pod wpływem informacji medialnych, a w niewielkiej części jest pochodną bezpośrednich doświadczeń.

Zadania służbowe na terenie gminy Pilawa realizują policjanci z Komendy Powiatowej Policji z siedzibą w Garwolinie, której podlega Posterunek Policji w Pilawie. W ramach Posterunku Policji w Pilawie działa Zespół ds. Prewencji w Parysowie.

Czynności związane z wykonywaniem ustawowych zadań określonych w Ustawie o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 roku, dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, ścigania sprawców przestępstw i wykroczeń oraz inicjowania działań zmierzających do zapobiegania popełnianiu czynów zabronionych oraz nawiązywania w tym celu współpracy z innymi służbami, realizują w gminie Pilawa policjanci z następujących komórek organizacyjnych:

- Wydział Prewencji, w tym:
- Wydział Ruchu Drogowego,
- Wydział Kryminalny,
- Zespół Profilaktyki Społecznej, Nieletnich i Patologii
- Zespół ds. Wykroczeń KPP Garwolin
- Jednoosobowe stanowisko do spraw Zarządzania Kryzysowego
- Ogniwo Patrolowo-Interwencyjne KPP Garwolin

Przestępstwa stwierdzone (oszacowanie) w gminie Pilawa w latach 2012 – 2014

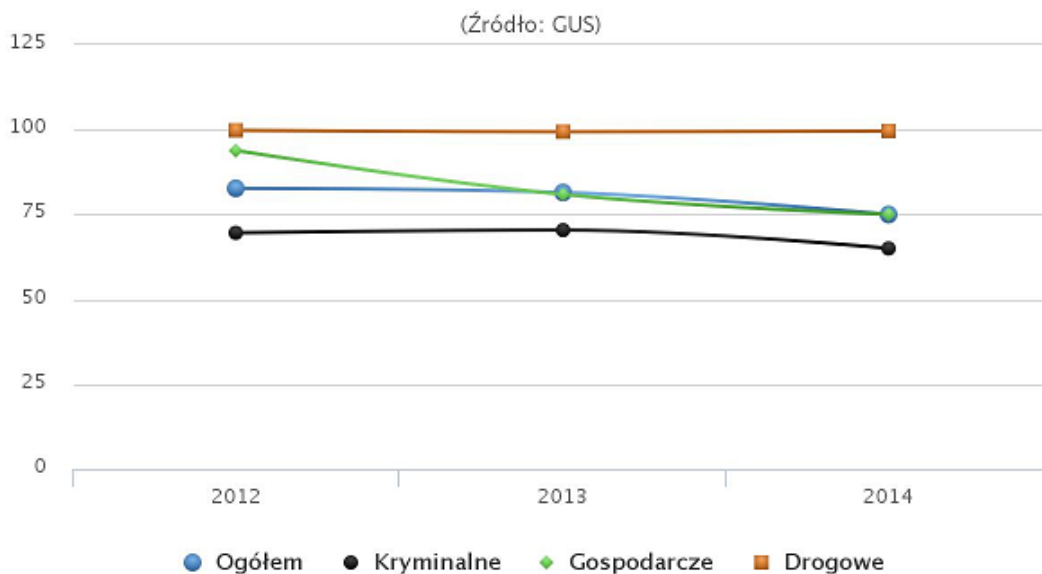

Źródło: dane GUS

W 2014 roku, w Pilawie odnotowano 150 przestępstw, w tym przestępstwa o charakterze kryminalnym – 99, o charakterze gospodarczym – 11, przestępstwa drogowe – 27, przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu – 5, przestępstwa przeciwko mieniu – 63. Wskaźnik przestępstw na 1000 mieszkańców kształtuje się w Pilawie na poziomie 13,76 i jest znacząco niższy od wskaźnika dla województwa mazowieckiego (22,09) i kraju (22,72). Podobnie wyglądają dane dla przestępstw o charakterze kryminalnym na 1000 mieszkańców: Pilawa – 9,08, województwo – 16,09, Polska – 15,54. Wskaźnik jest nieznacznie wyższy w przypadku przestępstw o charakterze drogowym i wynosi: 2,44 na 1000 mieszkańców w Pilawie, 2,21 w województwie mazowieckim, 2,23 dla Polski.

Należy zwrócić uwagę na korzystny wobec średniej dla województwa mazowieckiego wskaźnik wykrywalności przestępstw, który w Pilawie wynosi 75% wobec jedynie 54% dla całego województwa.

Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Pilawa w latach 2012 - 2014

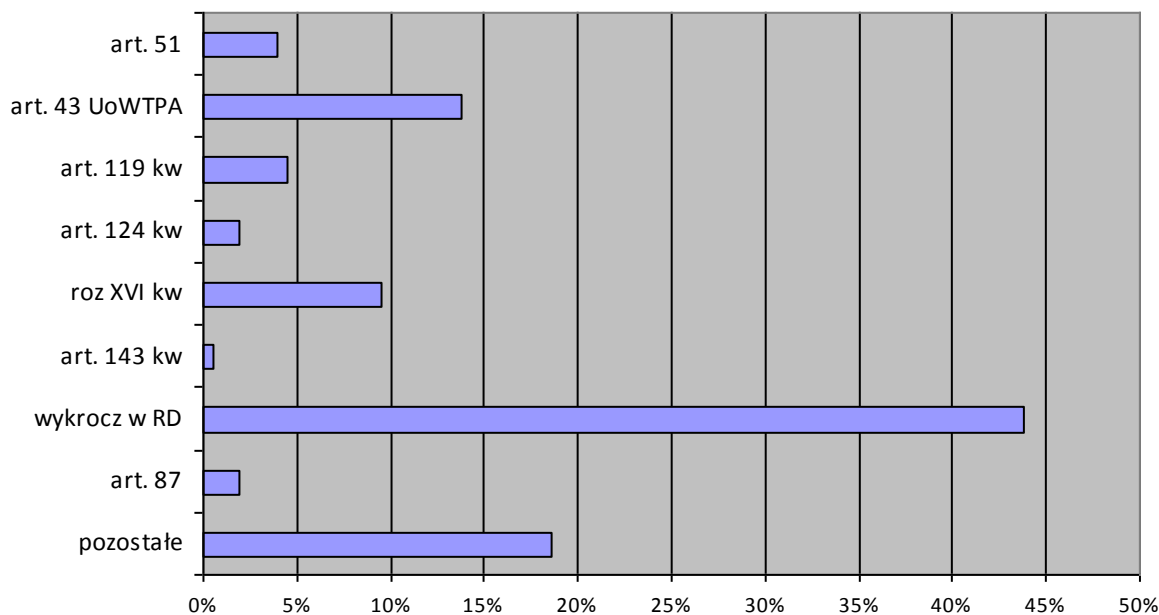
Źródło: dane GUS

Zgodnie z dokumentem „Zestawienie wyników pracy Wydziału Prewencji Komendy Powiatowej Policji Garwolinie za 2015 rok” poziom przestępczości na terenie powiatu zmalował w stosunku do 2014 roku. Najwięcej wykroczeń odnotowano na terenie Gmin Łaskarzew, Żelechów i Pilawa.

Tab 16: Najwięcej wykroczeń notowanych było w gminach Pilawa, Żelechów i Łaskarzew.

Gmina	Pilawa	Żelechów	Łaskarzew	Wilga	Sobolew	Maciejowice	Trojanów	Parysów	Borowie	Miastków
Liczba wykroczeń 2015	2024	2083	1501	773	168	228	564	835	223	647
Liczba wykroczeń 2014	2314	3070	2165	788	452	387	591	788	463	841

Rys. 8: Procentowy udział poszczególnych wykroczeń w ogólnej liczbie wykroczeń, na terenie powiatu garwolińskiego

Art. 51 Kodeksu wykroczeń- zakłócanie spokoju

Art. 87 Kodeksu wykroczeń – prowadzeni pojazdów pod wpływem alkoholu

Art. 119 Kodeksu wykroczeń – kradzież i przywłaszczenie mienia

Art. 124 Kodeksu wykroczeń – uszkodzenie mienia

Art. 143 Kodeksu wykroczeń - wykroczenia przeciwko urządzeniom użytku publicznego

Roz XVI Kodeksu wykroczeń – wykroczenia przeciwko obyczajności publicznej

Art. 43 UoWTPA – spożywanie alkoholu w miejscach publicznych

Zgodnie z danymi z Posterunku w Pilawie w roku 2015 na terenie gminy Pilawa odnotowano 2024 wykroczenia. Poniżej przedstawiono sytuacje w sołectwach gminy Pilawa i na terenie Miasta Pilawa.

Tab. 17: Wykroczenia na terenie gminy Pilawa

Sołectwa, miasto Pilawa, strefy	Liczba ludności*	% mieszkańców	Liczba wykroczeń	Liczba wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Gocław	842	7,68%	154	182,90
Jaźwiny	512	4,67%	94	183,59
Kalonka	226	2,06%	42	185,84
Lipówki	874	7,97%	160	183,07
Łucznicza	179	1,63%	33	184,36
Niesadna i Niesadna	310	2,83%	57	183,87

Przecinka				
Puznówka	805	7,34%	148	183,85
Trąbki z osiedlem Czechy	1969	17,95%	362	183,85
Wygoda	508	4,63%	93	183,07
Żelazna	239	2,18%	43	179,92
Pilawa miasto	4505	41,07%	837	185,79
GMINA Pilawa	10969	100,00%	2024	184,52

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy

Gradientem koloru oznaczono 3 grupy gmin, podzielone wg intensywności problemu.

Niebieska Karta

„Niebieska Karta” jest dokumentem stwierdzającym przemoc w rodzinie. "Niebieska Karta" służy dokumentowaniu faktów związanych z przemocą w danej rodzinie, ocenie zagrożenia dalszą przemocą. W gminie Pilawa w roku 2015 założonych było 88 Niebieskich Kart.

Tab 18:

Sołectwo/jednostki	L. Niebieskich Kart	% Niebieskich Kart
Pomocnicze i miasto Pilawa		
Gocław	8	9
Jaźwiny	4	4,5
Kalonka	1	1,1
Lipówki	15	17,0
Łucznicza	1	1,1
Niesadna i Niesadna Przecinka	0	0
Puznówka	10	11,4
Trąbki z osiedlem Czechy	18	20,5
Wygoda	2	2,3
Żelazna	2	2,3
Pilawa miasto	27	30,7
GMINA Pilawa	88	100

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy

Gradientem koloru oznaczono 3 grupy gmin, podzielone wg intensywności problemu.

Najwięcej Niebieskich Kart w gminie Pilawa założonych zostało w miejscowościach **Lipówki, Trąbki** i w mieście **Pilawa**.

W trakcie analizy zidentyfikowano następujące problemy, których rozwiązanie będzie możliwe na skutek wdrożenia Programu Rewitalizacji.

1. Patologie zaobserwowane na obszarze dysfunkcyjnym – (przestępczość, bezrobocie, ubóstwo,)
2. Występowanie drobnej przestępczości na terenie Pilawy, w tym w szczególności w okolicach dworca PKP oraz na obszarze centrum Miasta.
3. Niski poziom wykształcenia niektórych grup mieszkańców.
4. Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych
5. Słaba aktywność gospodarcza i obywatelska mieszkańców.

4.6. Edukacja i wychowanie przedszkolne

3 073 mieszkańców gminy Pilawa jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 1 467 kobiet oraz 1 605 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 12,3% ludności posiada wykształcenie wyższe, 1,9% wykształcenie policealne, 11,1% średnie ogólnokształcące, a 17,5% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 25,3% mieszkańców gminy Pilawa, gimnazjalnym 6,4%, natomiast 23,6% podstawowym ukończonym. 1,8% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całego województwa mazowieckiego mieszkańcy gminy Pilawa mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Pilawa największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (23,9%) oraz zasadnicze zawodowe (19,0%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (31,7%) oraz podstawowe ukończone (23,2%).

18,4% mieszkańców gminy Pilawa w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (18,0% wśród dziewczynek i 18,7% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 895 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada 1,41 dzieci w wieku przedszkolnym.

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształci się 24,6% ludności (25,4% wśród dziewczynek i 23,8% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 20 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 95,90.

Wśród mieszkańców w wieku potencjalnej nauki 12,5% zalicza się do przedziału 13-15 lat - kształcenie na poziomie gimnazjalnym (12,1% wśród dziewcząt i 12,8% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach gimnazjalnych przypada 20 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach gimnazjalnych do osób w wieku 13-15 lat) wynosi 90,31.

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształcą się 16,5% mieszkańców (17,1% wśród dziewcząt i 16,0% wśród chłopców).

W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 28,1% mieszkańców gminy Pilawa w wieku potencjalnej nauki (27,4% kobiet i 28,7% mężczyzn).

Rys. 9:

Poziom wykształcenia – Gmina Pilawa

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

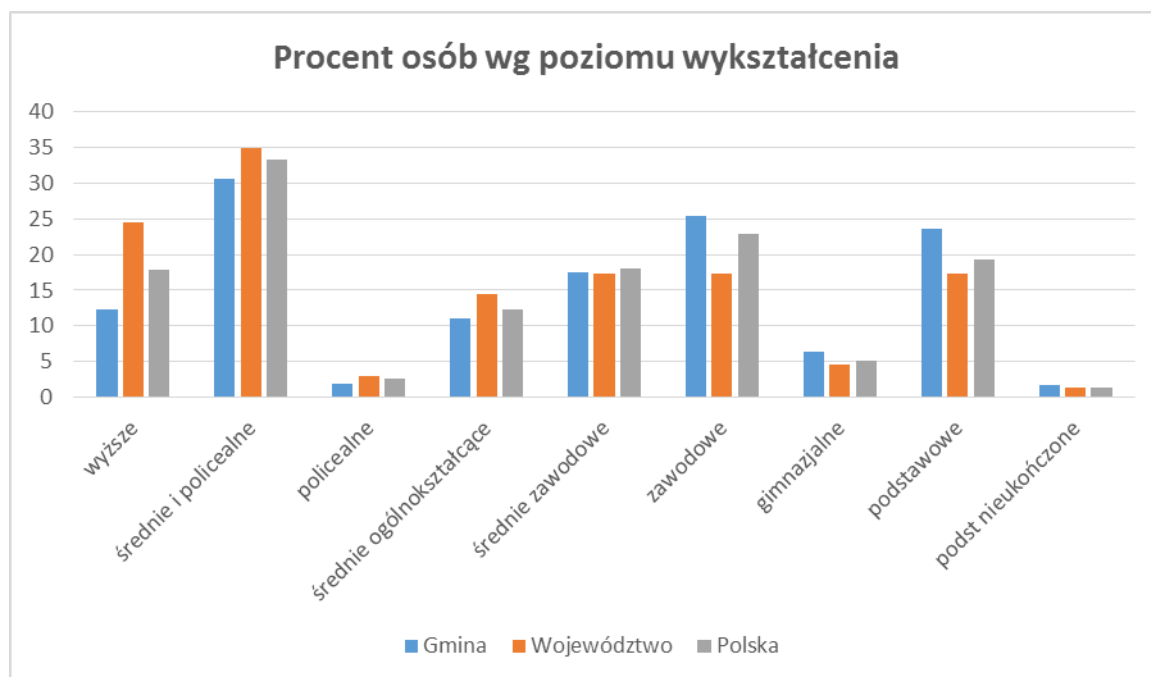

Źródło: dane GUS

Wśród mieszkańców gminy jest 12,3% osób z wykształceniem wyższym. To znacznie mniej niż średnia dla województwa mazowieckiego (24,4%) i mniej niż średnia dla kraju (17,9%). Procent osób z wykształceniem średnim i policealnym jest zbliżony do średniej dla województwa i kraju, odpowiednio 20,6%, 34,8 i 33,3%. Udział osób z wykształceniem średnim zawodowym w gminie Pilawa (17,5%) nie

odbiega od udziału osób z zawodowym wykształceniem na terenie województwa - 17,4% oraz kraju – 18.1%. Natomiast udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym jest w gminie Pilawa znacząco wyższy – 25,3% niż w województwie mazowieckim – 17,3%, a także wyższy niż w kraju – 22,9%.

Rys. 10:

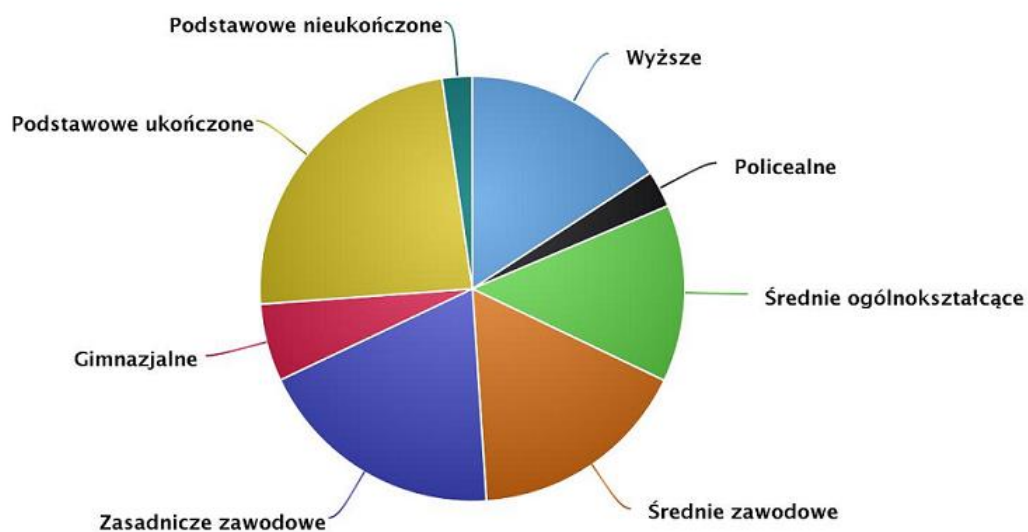
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kobiety w gminie Pilawa są lepiej wykształcone co wyraża się znacznie przewagą udziału kobiet w grupie osób w wykształceniu wyższym (k- 15,8%, m- 8,8%), w grupie osób z wykształceniem średnim i policealnym (k – 33,1%, m- 27,9%) i w grupie z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (k – 13,5%, m – 8,75).

Rys 11:

Poziom wykształcenia (Kobiety) – Pilawa

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

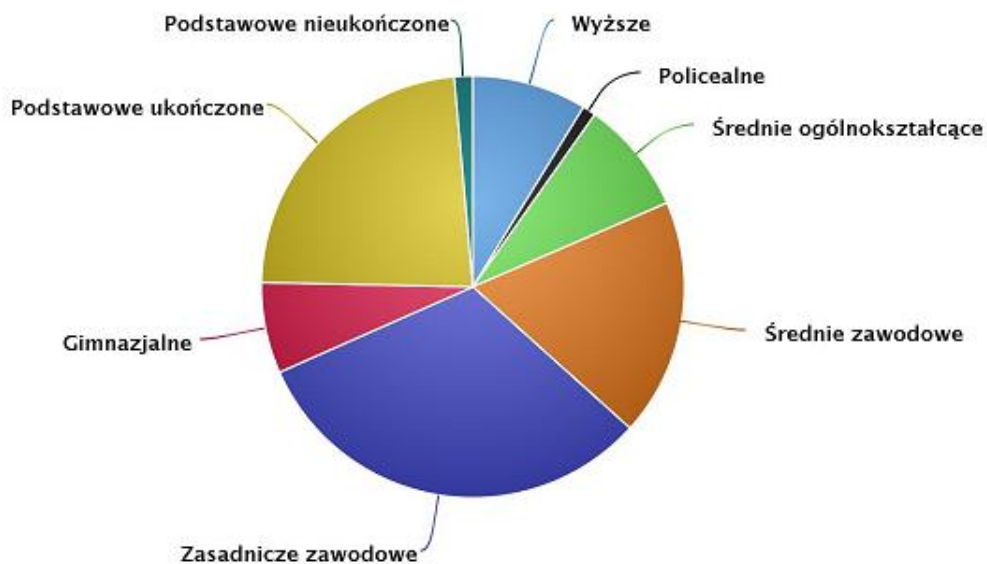
Źródło: dane GUS

Przewaga mężczyzn jest natomiast w grupie osób z wykształceniem średnim zawodowym (k – 16,9%, m- 18,2%) i zawodowym zasadniczym (k – 19,0%, m- 31,7%).

Rys. 12:

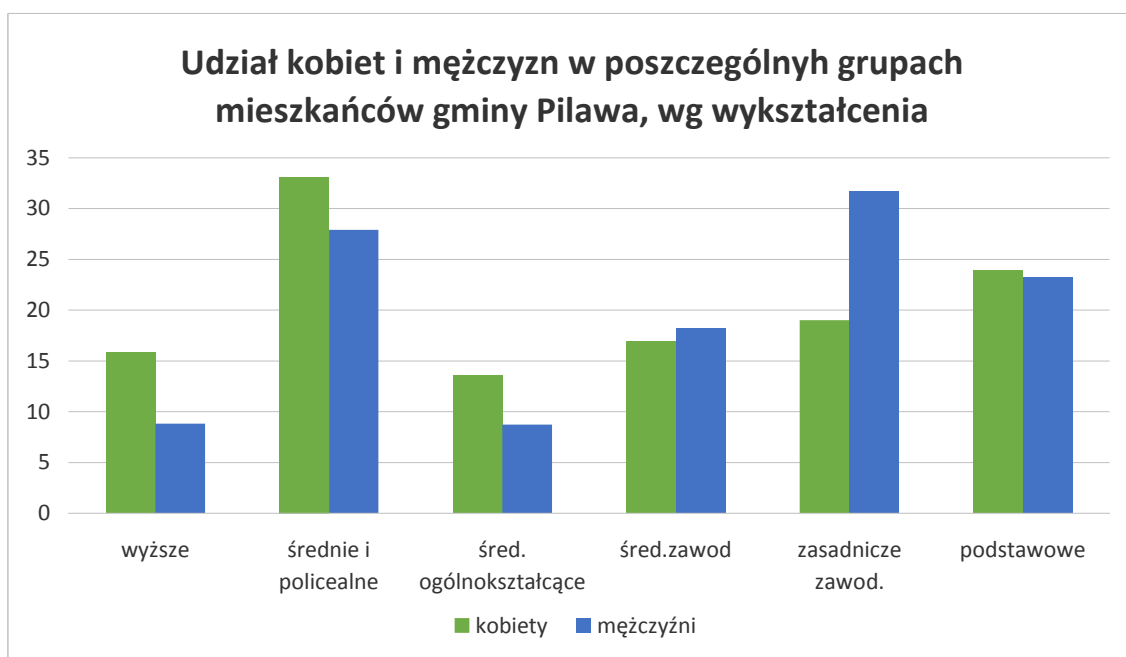
Poziom wykształcenia (Mężczyźni) – Pilawa

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

Źródło: dane GUS

Rys. 13: Porównanie liczby kobiet i mężczyzn, mieszkańców gminy Pilawa według wykształcenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szkolnictwo podstawowe

Współczynnik solaryzacji netto określa relacje liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. W Gminie Pilawa współczynnik ten wyniósł dla szkół podstawowych w 2014 r. 95,3% i był niższy zarówno od poziomu notowanego dla powiatu jak i województwa, dla których wskaźnik solaryzacji wyniósł odpowiednio 96,2 i 97,3.

Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach podstawowych jest wyższa (20 os) niż w przypadku średniej dla województwa i kraju, w obu przypadkach 18 os.

Na terenie Gminy działają 4 szkoły podstawowe:

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Pilawie, liczba uczniów - 457
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Juliana Tuwima w Trąbkach, liczba uczniów - 279
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Goławiu, liczba uczniów - 153
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Puznówce, liczba uczniów - 134

O jakości kształcenia placówek gimnazjalnych świadczyć mogą wyniki egzaminów gimnazjalnych. Jak możemy zauważyć w tabeli poniżej, w 2015 roku najlepszymi wynikami z egzaminów gimnazjalnych cieszyli się uczniowie z gimnazjów z gminy Górzno. Gimnazja z Gminy Pilawa uplasowały się na 8 miejscu w egzaminie z historii, 3 z jęz. polskiego, 9 z matematyki i 5 z nauk przyrodniczych.

Tab 19: Wyniki egzaminu gimnazjalnego w szkołach działających na terenie Gminy Pilawa na tle porównywanych jednostek w powiecie mińskim w 2015 roku.

	Historia i WOS	Jęz. polski	Matematyka	Nauki przyrodnicze
<i>Gmina</i>	<i>średni wynik %</i>	<i>średni wynik %</i>	<i>średni wynik %</i>	<i>średni wynik %</i>
Garwolin	66,5	65,1	54,2	54,4
Łaskarzew	60,6	58,4	39,3	46,8
Borowie	59,9	60,5	46,5	43,9
Garwolin	66,1	65,8	47,2	47,6
Górzno	69,2	67,4	58,5	52,8
Łaskarzew	56,3	56,0	38,1	40,5
Maciejowice	66,0	62,7	50,5	47,5
Miastków Kościelny	62,8	65,7	47,2	48,5
Parysów	62,1	58,8	40,0	42,9
Pilawa	64,3	66,6	46,7	49,9
Sobolew	64,4	63,8	43,9	48,5
Trojanów	63,6	62,4	50,1	51,4
Wilga	65,4	63,9	50,2	46,7
Żelechów	65,6	66,8	54,4	51,0
POWIAT	64,4	63,0	48,8	49,2
WOJEWÓDZTWO	72,6	71,0	60,2	59,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE Warszawie

Analizując powyższy wykres należy zauważyć, iż wyniki osiągnięte przez gimnazjalistów z Pilawy lokują się nieco wyżej średniej dla powiatu lub są do niej zbliżone (z wyłączeniem wyników z matematyki).

Same wyniki egzaminów gimnazjalnych nie pokazują w sposób obiektywny jakości kształcenia w danej szkole. Istotne jest również uwzględnienie efektywności nauczania. Dlatego też pod uwagę wzięto kolejny wskaźnik – tzw. „Edukacyjną Wartość Dodaną” (EWD) – pokazujący nie tylko ostateczne wyniki osiągnięte przez uczniów na egzaminach gimnazjalnych, ale również autentyczny wkład szkoły w edukację uczniów. Pozycja osiągnięta przez daną szkołę przedstawiana jest w układzie współrzędnych

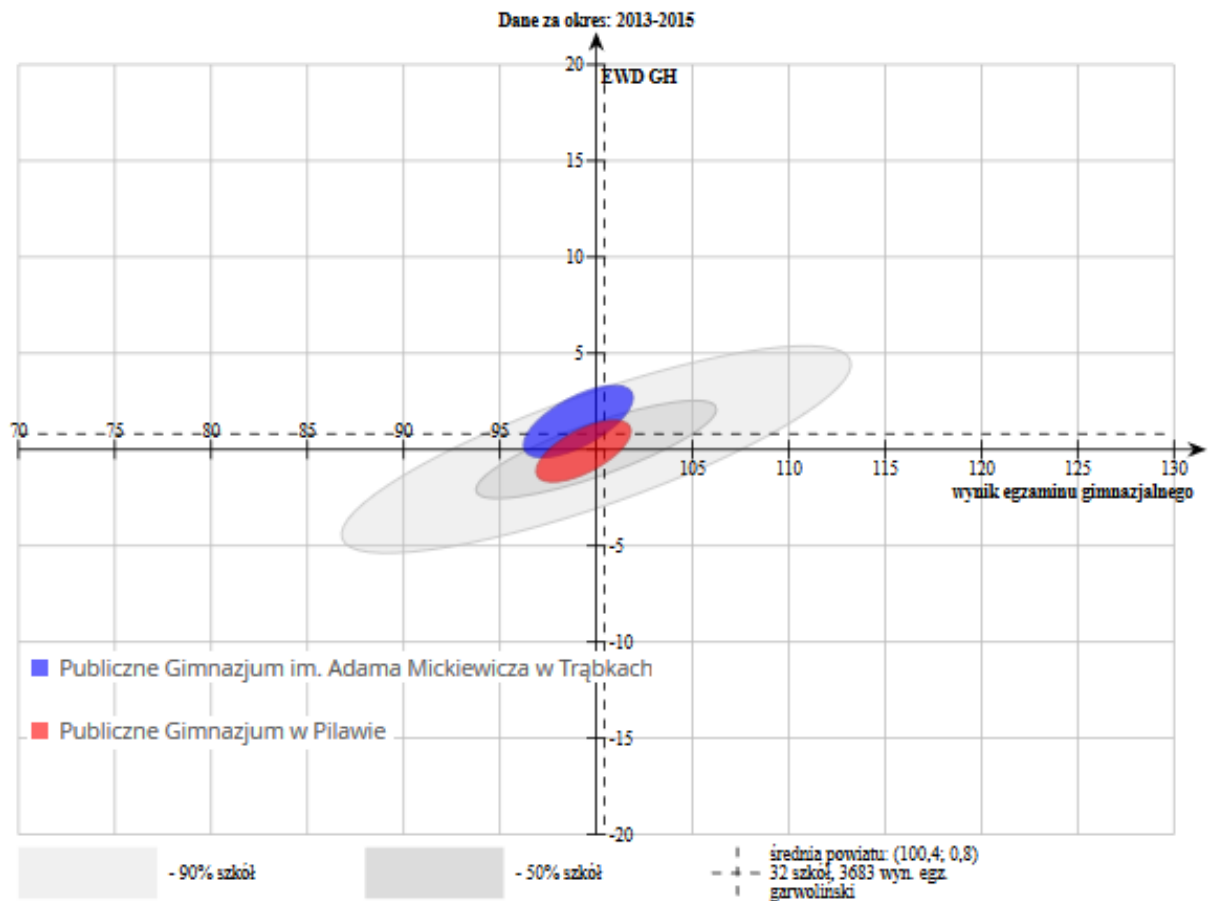
w postaci elipsy (jest to obszar, w którym z 95% pewnością znajduje się gimnazjum ze względu wynik egzaminu i EWD; wielkość elipsy odzwierciedla niepewność szacowania wskaźników dla szkoły: im więcej danych, tym mniejsza niepewność i mniejsza elipsa). Oś pozioma wskazuje średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego, a oś pionowa symbolizuje trzyletnią EWD danej szkoły. Umieszczenie szkoły w układzie współrzędnych pozwala na wyróżnienie pięciu typów szkół:

Tabela 20:

Typ szkoły	Charakterystyka
Szkoły neutralne	charakteryzują się średnimi w skali kraju wynikami egzaminacyjnymi oraz przeciętną efektywnością nauki. Na wykresie elipsa takiej szkoły znajduje się na przecięciu osi.
Szkoły sukcesu	posiadają wysokie wyniki z egzaminów oraz wysoką efektywność nauczania (na wykresie pierwsza ćwiartka).
Szkoły wspierające	osiągają przeciętne wyniki egzaminacyjne, jednak efektywność nauczania jest wysoka (na wykresie druga ćwiartka).
Szkoły wymagające pomocy	uzyskują zarówno niskie wyniki na egzaminach gimnazjalnych, jak i niską efektywność nauczania (na wykresie trzecia ćwiartka).
Szkoły niewykorzystanych możliwości	uzyskują wysokie wyniki egzaminu gimnazjalnego, lecz posiadają słabą efektywnością nauczania (na wykresie czwarta ćwiartka).

Jak można zauważyć na rysunku poniżej, biorąc pod uwagę wyniki z egzaminów i efektywność nauczania przedmiotów humanistycznych w latach 2013 – 2015, gimnazjum w Trąbkach można uznać za szkołę wspierającą, a gimnazjum w Pilawie za szkołę neutralną.

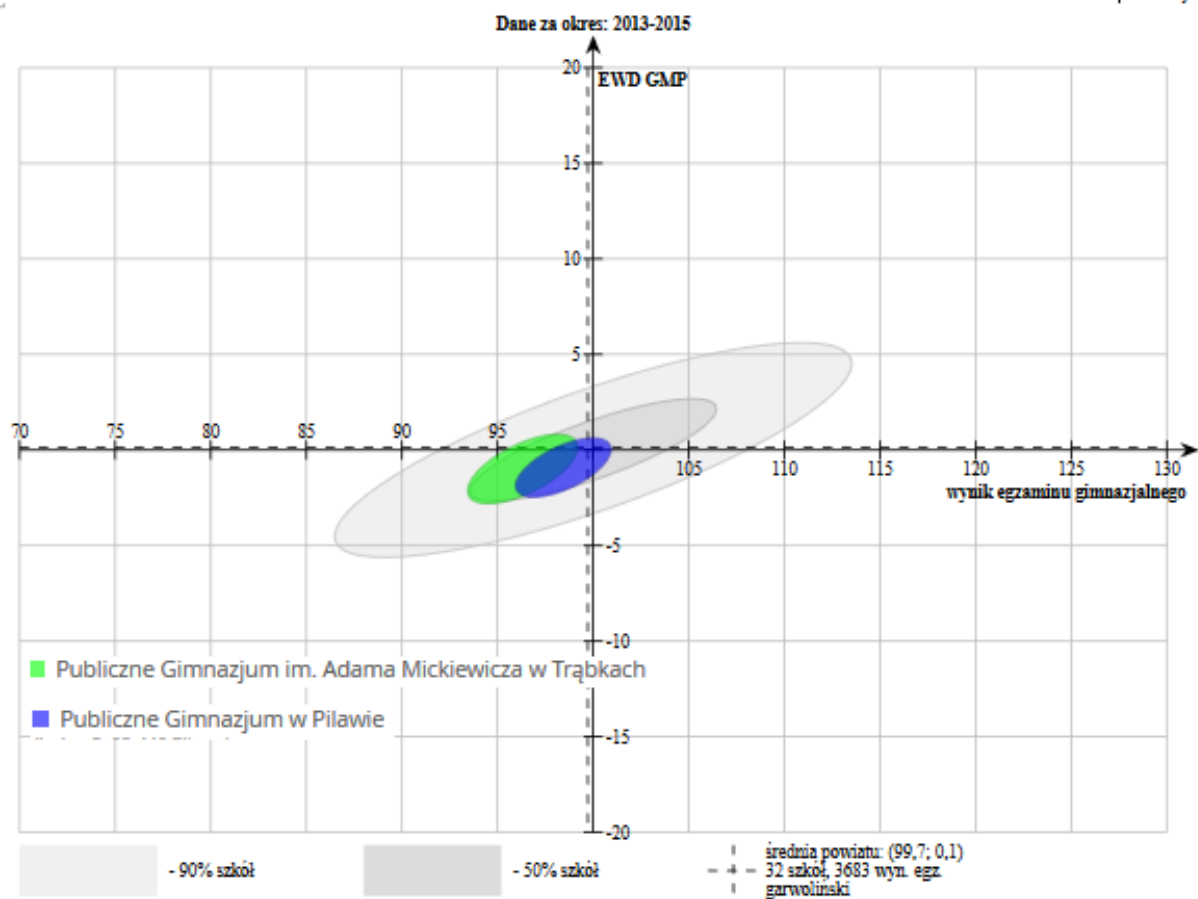
Rys. 14:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <http://ewd.edu.pl/>

Biorąc pod uwagę wyniki z egzaminów i efektywność nauczania przedmiotów matematyczno-przyrodniczych w latach 2013 – 2015, oba gimnazja można zaliczyć do szkół wymagających pomocy.

Rys. 15:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <http://ewd.edu.pl/>

Szkolnictwo ponadgimnazjalne

Na terenie Gminy Pilawa nie funkcjonują szkoły ponadgimnazjalne.

Pomoc udzielana uczniom

Gmina Pilawa udziela pomocy uczniom w szczególnie trudnej sytuacji oraz uczniom wyjątkowo zdolnym.

Największa liczba uczniów, którzy otrzymali stypendia socjalne w roku 2015 uczyła się w szkole w Pilawie, następnie w kolejności były szkoły w kolejno w Puznówce i Trąbkach.

Tab. 21:

Sołectwo/jednostki Pomocnicze i miasto Pilawa	L. uczniów otrzymujących stypendia socjalne	% uczniów otrzymujących stypendia	L. dopłat do podręczników	% uczniów otrzymujących dopłaty
Goćław	6	8	6	17,2
Jażwiny	-	-	-	-
Kalonka	-	-	-	-
Lipówki	-	-	-	-
Łucznicza	-	-	-	-
Niesadna i Niesadna Przecinka	-	-	-	-
Puznówka	16	21,3	3	8,6
Trąbki z osiedlem Czechy	12	16	13	37,1
Wygoda	-	-	-	-
Żelazna	-	-	-	-
Pilawa miasto	41	54,7	13	37,1
GMINA Pilawa	75	100	35	100

Źródło: dane Urzędu Miasta i Gminy

W tabeli uwzględniono dane z miejscowości, w których zlokalizowane są placówki edukacyjne.

Największy udział uczniów wymagających wsparcia w postaci stypendiów socjalnych odnotowany został w mieście **Pilawa**. Dalej uplasowały się szkoły w **Puznówce** i **Trąbkach**.

Dopłaty do podręczników były najczęściej przyznawane uczniom szkół **Pilawie** i **Trąbkach**, kolejne miejsce zajmuje szkoła w **Goćławiu**.

4.7. Struktura organizacji pozarządowych

Na terenie miasta działa wiele organizacji pozarządowych, które prowadzą działania w dziedzinach, bezpośrednio dotyczących mieszkańców Miasta i Gminy Pilawa. Celem funkcjonowania tych inicjatyw obywatelskich jest zaspokojenie specyficznych potrzeb mieszkańców (problemy szczególnie trudne, problemy o małej skali). Organizacje te są rzecznikiem interesów różnych grup społecznych, niosą pomoc potrzebującym, udzielają rady i wsparcia.

Organizacje pozarządowe stają się w coraz szerszym zakresie odpowiedzialnym i kompetentnym partnerem samorządu w realizacji jego zadań. Współpraca organizacji pozarządowych z samorządem terytorialnym stwarza szansę lepszej realizacji ich wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców.

Obecnie organizacje pozarządowe są jednym z ważniejszych zasobów społecznych, jakimi dysponuje gmina. Dzięki temu dla gminy stają się ważnym partnerem w realizacji projektów i opiniowaniu ważnych dla społeczności lokalnej decyzji.

Liczba organizacji pozarządowych, nieznacznie lecz systematycznie wzrasta w ostatnich 4 latach. Taki stan rzeczy ma swoją przyczynę prawdopodobnie w zwiększeniu nakładów finansowych na rzecz III sektora: w pierwszym przypadku przez władze samorządowe, w drugim – dzięki wstąpieniu w strukturę Unii Europejskiej i związanej z tym desygnacji środków w ramach stosownych programów (np. EFS).

Niestety, organizacje pozarządowe borykają się również z wieloma problemami. Do najważniejszych należy wciąż stosunkowo nieznaczny udział w życiu Miasta i lokalnych społeczności. Może to mieć swoją przyczynę w niewielkiej liczbie samych organizacji (porównując do innych krajów tzw. Europy Zachodniej), jak również brakiem zainteresowania ze strony mieszkańców niechętnych bądź wykazujących nieufność wobec przyłączenia się do danej grupy. Ponadto, pomimo atutów, jakie przynoszą dofinansowania płynące z budżetu Miasta oraz Unii Europejskiej, skomplikowanie procedur a przede wszystkim konieczność posiadania wkładu własnego może stanowić barierę dla niektórych organizacji. Innym problemem, jaki pojawia się w III sektorze, jest (wspomniany powyżej) niedobór osób chętnych do prowadzenia działań organizacji, wolontariuszu czy nawet zwykłych członków.

Najważniejsze organizacje pozarządowe na terenie Gminy Pilawa:

Lp.	Nazwa Organizacji	Siedziba
1	Stowarzyszenie „Akademia Łuczniczka”	Łuczniczka 10 08-440 Pilawa
2	Stowarzyszenie Harcerstwa Katolickiego „Zawisza” Federacja Skautingu Europejskiego Hufiec Garwolińsko-Pilawski	ul. Bitwy Warszawskiej 1920r. 14 02-366 Warszawa ul. Staszica 11; 08-400 Garwolin
3	Towarzystwo „Przywrócić Dzieciństwo” im. Kazimierza Lisieckiego „Dziadka” Koło Terenowe „Pilawa”	ul. Wojska Polskiego 2, 08-440 Pilawa
4	Fundacja Wspierania Działań Biznesu na Rzecz Kultury BUSINESS TO CULTURE	Osadnicza 57, 08-440 Trąbki
5	Stowarzyszenie WARTOŚCI	ul. Stokrotki 21;08-440 Pilawa

Wykaz Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Miasta i Gminy Pilawa zarejestrowanych w KRS w formie stowarzyszenia

Lp.	Nazwa jednostki	Siedziba
1.	Ochotnicza Straż Pożarna w Pilawie	Al. Wyzwolenia 124; 08-440 Pilawa
2.	Ochotnicza Straż Pożarna w Lipówkach	Lipówki 71; 08-440 Pilawa
3.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wygodzie	Wygoda; 08-440 Pilawa
4.	Ochotnicza Straż Pożarna w Puznówce	Puznówka; 08-440 Pilawa
5.	Ochotnicza Straż Pożarna w Goćławiu	Goćław; 08-440 Pilawa
6.	Zakładowa Ochotnicza Straż Pożarna Trąbki	ul. Osadnicza 8/18; 08-440 Pilawa
7.	Ochotnicza Straż Pożarna Przy koncernie Akzo Nobel Pilawa	ul. Przemysłowa 3; 08-440 Pilawa

Wykaz stowarzyszeń kultury fizycznej z terenu Miasta i Gminy Pilawa zarejestrowanych w ewidencji prowadzonej przez Starostę Powiatu Garwolińskiego

Lp.	Nazwa stowarzyszenia	Siedziba
1.	UKS przy PSP w Trąbkach	Szkoła Podstawowa w Trąbkach, 08 – 440 Pilawa
2.	UKS przy PSP w Pilawie	Szkoła Podstawowa w Pilawie, 08 – 440 Pilawa
3.	KS „Olimpia Puznówka”	Puznówka 49, 08 – 440 Pilawa
4.	Klub Sportowy „Hutnik” Huta Czechy w Trąbkach	Trąbki 96, 08 – 440 Pilawa
5.	Klub Sportowy „Wygoda” w Wygodzie	Wygoda 76, 08 – 440 Pilawa
6.	Ludowy Klub Sportowy „Burza” w Pilawie	ul. Spacerowa 5, 08 – 440 Pilawa
7.	Klub Sportowy „Puznówka 1996”	ul. Słoneczna 16, Puznówka, 08 – 440 Pilawa

Główne problemy społeczne Gminy Pilawa:

- Zwiększająca się ilość mieszkańców w wieku poprodukcyjnym i rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego,
- Wysoki poziom bezrobocia i długotrwałego bezrobocia kumulujący się w 2 miejscowościach Gminy: miasto Pilawa, Trąbki,

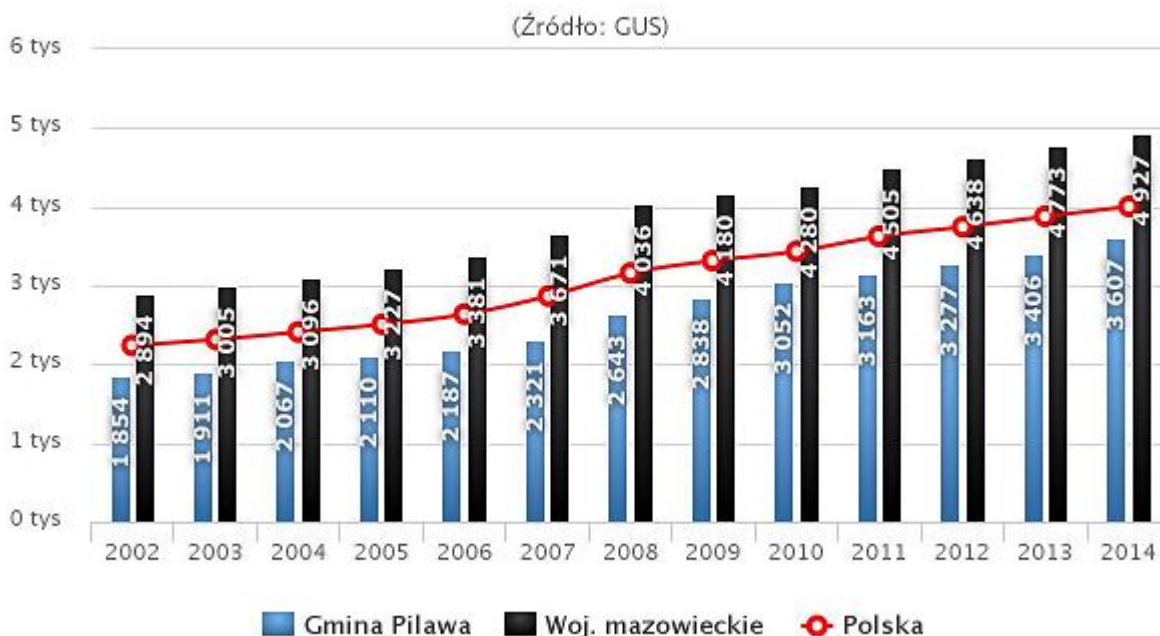
- Wysoki poziom wykorzystania pomocy społecznej kumulujący się w 3 miejscowościach gminy: Gocław, Trąbki i miasto Pilawa
- Niższy niż w kraju i województwie mazowieckim wskaźnik wykształcenia mieszkańców,
- Słabsze niż średnia dla województwa wyniki egzaminów gimnazjalnych uczniów z Gminy Pilawa oraz niższe od powiatowych wyniki egzaminów z matematyki, historii i WOS.
- Zagrożenie patologiami społecznymi, dewastacja przestrzeni publicznych, wysoki poziom wykroczeń kumulujący się w miejscowościach: Pilawa i Kalonka oraz wysoka liczba zarejestrowanych Niebieskich Kart w miejscowościach: Lipówki, Trąbki i w mieście Pilawa,
- Niewystarczająca ilość i dostępność wysokiej jakości usług publicznych, zbyt niski wobec potrzeb stan infrastruktury opieki zdrowotnej i społecznej dla zwiększającej się liczby starszych mieszkańców,
- Niewystarczająca ilość działań sprzyjających aktywizacji osób starszych i narażonych na wykluczenie i marginalizację (edukacja, kultura, zdrowie), , upowszechnianie się postawy roszczeniowej mieszkańców
- Niskie poczucie dobra wspólnego i małe zaangażowanie mieszkańców gminy w sprawy lokalne.
- Niedostateczny standard infrastruktury technicznej i społecznej zwiększającej się liczbie mieszkańców, w tym przede wszystkim skierowanej do dzieci i młodzieży, dziedziczenie braku aspiracji i potrzeb uczestnictwa w życiu społecznym („kultura ubóstwa”, „kultura bierności”)

5. Diagnoza zjawisk w sferze gospodarczej

5.1. Struktura i trendy głównych branż na terenie Gminy Pilawa

Gmina charakteryzuje się skupieniem zabudowy na terenie miasta Pilawa, które odgrywa rolę centrum usługowo-handlowego. Na obszarze wiejskim zabudowa skupia się głównie wzdłuż dróg przebiegających przez poszczególne miejscowości. Układ ulicowy czytelny jest w szczególności w miejscowościach: Puznówka, Goćław, Wygoda, Jażwiny. Miejscowość Trąbki posiada bardziej rozbudowaną strukturę przestrzenną – obok zabudowy skupionej wzdłuż drogi wojewodzkiej nr 805, zabudowa zlokalizowana jest wzdłuż dróg prostopadłych i równoległych do w/w drogi wojewodzkiej, a na uwagę zasługuje przede wszystkim zespół budynków związanych z „Hutą Czechy”. Najbardziej rozproszona zabudowa i mało czytelny układ przestrzenny charakteryzuje miejscowości: Łucznicza, Kalonka.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) w gminie Pilawa w latach 2002 – 2014

Źródło: dane GUS

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Pilawa wynosi 3607 PLN, co odpowiada 90,06% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Pilawa 1780 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 432 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -1348.

42,8% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Pilawa pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 24,7% w przemyśle i budownictwie, a 12,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia informacja i komunikacja) oraz 0,8% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Tab. 22:

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Podmioty wg sektorów własnościowych						
podmioty gospodarki narodowej ogółem	618	641	649	673	662	668
sektor publiczny - ogółem	15	15	15	15	15	15
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	11	11	11	11	11	11
sektor prywatny - ogółem	603	626	634	658	647	653
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	543	566	570	590	574	580
sektor prywatny - spółki handlowe	17	17	19	21	23	25
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	3	3	2	2	2	2
sektor prywatny - spółdzielnie	3	3	3	3	3	3

Źródło: Bank Danych Regionalnych <https://www.stat.gov.pl>

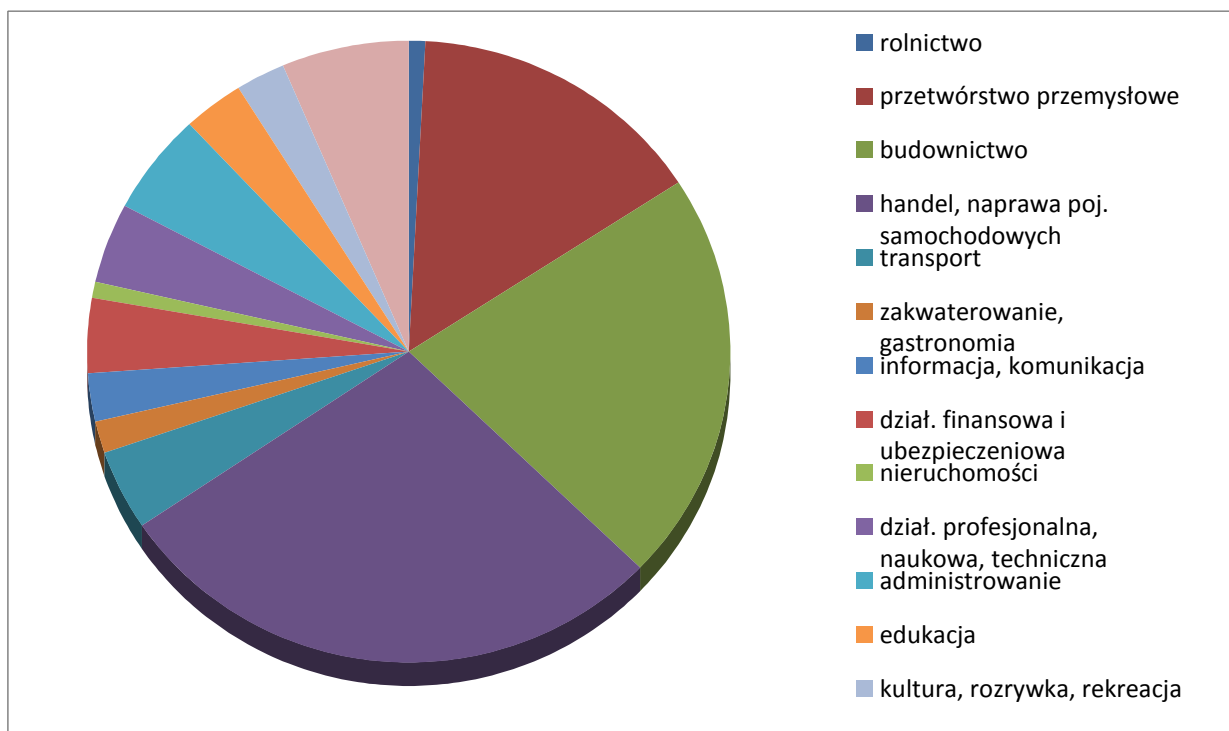
Na terenie gminy Pilawa funkcjonują następujące większe zakłady przemysłowe i produkcyjno-usługowe:

- Akzo Nobel Decorative Paints Sp. z o.o. – ul. Przemysłowa 3, Pilawa
- Zakład Tworzyw Sztucznych FOL-PLAST Zawadka s. j. – al. Wyzwolenia 2a, Pilawa

- Huta Szkła "Czechy" S.A. – ul. Osadnicza 8, Trąbki
- Przedsiębiorstwo Poligraficzne RAGUS – ul. Letniskowa 4, Pilawa
- Arbol s.c. PPUH – ul. Osadnicza 101, Trąbki

W podziale według kodów PKD najczęściej firm działa w branży handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych, w dalszej kolejności budownictwa, przetwórstwa przemysłowego, rolnictwa. Dane te przedstawiono na poniższym wykresie.

Rys. 14: Przedsiębiorstwa w Pilawie wg PKD

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Przedsiębiorstwa mają swoją siedzibę przede wszystkim w samym mieście Pilawa, które jest centrum życia gospodarczego gminy. Największym wyzwaniem jest przyciągnięcie do gminy inwestorów, którzy podnieśliby poziom ożywienia gospodarczego. Problemem jest dość wysokie bezrobocie oraz brak tworzących się nowych miejsc pracy. W dalszej perspektywie, jeśli w gminie nie nastąpią pozytywne zmiany, możliwy jest wzrost migracji osób młodych i wykształconych do większych ośrodków miejskich, jak Lublin czy Warszawa.

Na terenie gminy wsie o wyraźnym charakterze rolniczym to sołectwa położone na wschód od drogi krajowej nr 17: Goctaw, Żelazna, Niesadna, Niesadna Przecinka, Puznówka, Wygoda oraz na zachodzie gminy Jażwiny. Wsie zlokalizowane przy drodze krajowej posiadają charakter usługowy (Puznówka,

Lipówki, południowa część Goławia). Wyraźnie wyodrębnione pozostają sołectwa Kalonka i Łucznicza o uwarunkowaniach sprzyjających rozwojowi branży turystycznej. Miejscowości o charakterze produkcyjnym to przede wszystkim miasto Pilawa oraz sołectwo Trąbki.

Zgodnie ze *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pilawa* strefa rekreacyjna w Gminie obejmuje nieleśne obszary sołectwa Łucznicza i Kalonka. Tereny te ze względu na uwarunkowania predestynują do rozwoju funkcji związanych z obsługą turystyki, w szczególności agroturystyki. Ośrodkiem wskazanym do rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej jest Łucznicza, a do rozwoju funkcji mieszkalnej i rekreacyjnej – Kalonka.

Strefa przyrodnicza obejmuje największe kompleksy leśne w obrębie gminy. Lasy Pilawy tworzą pas łączący korytarz rzeki Świder z kompleksem lasów Nadwiślańskich. W obrębie gminy pas przyjmuje kierunek z północnego-wschodu na południowy-zachód. Priorytetowym w strefie jest zachowanie bioróżnorodności oraz powiązań przyrodniczych. W tym celu należy dążyć do połączenia poszczególnych kompleksów leśnych terenami otwartymi, zagospodarowanymi w sposób zapewniający ciągłość więzi przyrodniczych.

Uwarunkowania rozwoju gospodarczego w sferze turystyki

Ze względu na potencjał zasobów przyrodniczych (lasy, stosunkowo czyste środowisko) gmina Pilawa posiada duży potencjał rozwoju turystyki, budownictwa mieszkaniowego (stacjonarnego i letniskowego), rolnictwa ekologicznego oraz stwarza korzystne warunki dla rekreacji i wypoczynku, np. jazdy konnej.

Cenna z punktu widzenia rozwoju turystyki jest także bogata oferta rekreacyjno-sportowa Hali sportowej z siłownią i sauną, boisko wielofunkcyjne do gry w piłkę nożną, siatkówkę, piłkę ręczną i koszykówkę, stadion sportowy.

Pilawa powinna dbać o rozwój turystyki, gdyż dla wielu przedsiębiorców z tego obszaru, usługi turystyczne mogą stanowić alternatywną działalność gospodarczą i uzupełnienie podstawowego profilu działalności. Niezbędnym elementem rozwoju turystyki jest jednak konieczność uzupełnienia skromnej obecnie bazy turystycznej.

Jeszcze większy potencjał tkwi w turystyce opartej na obiektach zlokalizowanych na terenach wiejskich, w rozwoju agroturystyki i bazy letniskowej mieszkańców większych miast niż na rozwoju

miejskiej bazy hotelowej. Ilość miejsc noclegowych w gminie w Pilawa jest niewielka, w samym mieście brak bazy noclegowej.

Tab. 23: Potencjał turystyczny Pilawy na tle województwa w 2014 r.

Jednostka administracyjna	Obiekty noclegowe zbiorowe	Miejsca noclegowe (w obiektach turystycznych zbiorowych)	Korzystający z noclegów ogółem
Pilawa – gmina	1	34	3343
Garwolin	1	10	530
Radom	14	995	47887
Woj. mazowieckie	476	44305	3867197

Źródło: GUS

Tab. 24: Dynamika wykorzystania istniejącej bazy turystycznej w gminie Pilawa

Rok	Liczba obiektów noclegowych	Miejsca noclegowe całoroczne	Korzystający z noclegów ogółem (osoby)	Udzielone noclegi ogółem	Turyści zagraniczni korzystający z noclegów	Udzielone noclegi turystom zagranicznym
2013	1	34	3382	4918	833	906
2014	1	34	3343	4349	725	876

Źródło: GUS

W ciągu ostatnich kilku lat hotelowa baza noclegowa w Pilawie nie rozwinęła się znacząco. Jednym z powodów jest konieczność poniesienia znacznych nakładów finansowych. Łączna ilość miejsc noclegowych w gminie Pilawa wynosi obecnie 34. Na terenie gminy obiekty hotelowe znajdują się w miejscowościach Łucznicza i Lipówki.

Pomimo istniejących zatem możliwości dla potencjalnych inwestorów nie jest łatwo zainteresować ich inwestycjami w gałęzi gospodarki, jaką stanowi turystyka, gdyż nie przynosi ona tak szybkiego zwrotu kapitału jak inne dziedziny.

Tereny położone na ciekawym przyrodniczo terenie stanowią wyzwanie, jeśli chodzi o ich zagospodarowanie. Obecna baza związana z wykorzystaniem walorów przyrodniczych nie stanowi

nawet niezbędnego minimum, pozwalającego mieszkańcom miasta i gminy na przyjemne i atrakcyjne spędzenie czasu.

Przez teren gminy przebiegają dwa szlaki turystyczne o łącznej długości 40 km:

1. Szlak Borów Nadwiślańskich - rowerowy szlak czerwony - długodystansowy o znaczeniu ponad regionalnym, biegnący na trasie Radość Warszawa- Pilawa. Przebiega przez cały powiat otwocki z północy na południe przez Lasy Wawerskie, Otwockie, Celestynowskie i Osieckie. Na trasie występuje różnorodność zespołów leśnych, form krajobrazu i liczne zabytki architektury. Liczne miejsca związane ze sławnymi ludźmi i znanymi wydarzeniami historycznymi. Połączenia z innymi szlakami turystycznymi zarówno pieszymi jak i rowerowymi. Liczne rezerваты przyrody na trasie i ścieżki dydaktyczne podnoszą atrakcyjność trasy.
2. Szlak na Łączną Górę – prowadzący do mogiły powstańców z 1863 roku.
3. Łącznik pilawski – pieszy szlak łączący "Szlak Borów Nadwiślańskich" ze stacją kolejową w Pilawie. Trasa przebiega przez skraj dawnej Puszczy Osieckiej, Lasy Pilawskie do Łącznej Góry.
4. Pilawa - Lisie Jamy - krótki pieszy szlak prowadzący na południowy-wschód od miejscowości Pilawa. Około 1300 m od stacji PKP szlak zagłębia się w las i do Lisich Jam przebiega lasem, opuszczając go w pobliżu leśniczówki Rogalec na odcinku 500 metrów. Szlak kończy się przy pomniku i cmentarzu ofiar II w. św. tuż przy drodze krajowej nr 17 Warszawa - Lublin.

5.2. Walory kulturowe

Na terenie gminy występują zabytki nieruchome (głównie dzieła architektury i budownictwa) oraz liczne zabytki archeologiczne (głównie ślady osadnictwa pochodzące z późnego średniowiecza lub nowożytność). Wśród wszystkich zabytków gminy 20 to zabytki wpisane do rejestru zabytków, 124 to zabytki wpisane do gminnej ewidencji zabytków (w tym 89 zabytków archeologicznych). Jedynie 4 zabytki wpisane do gminnej ewidencji zabytków zlokalizowane na terenie miasta Pilawa zostały objęte ochroną w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Charakterystyka zabytków:

1) Zespół Huty Szkła „Czechy”.

Wśród zabytków dziedzictwa kulturowego gminy na szczególną uwagę zasługuje zespół budynków huty „Czechy” w Trąbkach. W rejestrze zabytków figurują następujące obiekty:

- zespół budynków Huta Szkła „Czechy”,
- Rządcówka,
- zespół 11 domów robotniczych.

Część domów została przebudowana jednak utrzymane zostały w stylu pierwotnej zabudowy. Budynki Huty stanowią własność prywatną i wykorzystywane są zgodnie z pierwotną funkcją. Do gminnej ewidencji zabytków wpisany został budynek administracyjny położony po południowej stronie skwerku przy zespole domów robotniczych. Budynek pochodzi z lat 30-tych XX wieku. Obecnie budynek stanowi własność prywatną, znajduje się w nim poczta, apteka oraz pomieszczenia mieszkalne.

Fot 1: zespół huty szkła „Czechy”, dom zarządcy

Źródło: [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/)

2) Zespół dworsko-parkowy w Trąbkach

W rejestrze zabytków figurują następujące obiekty:

- dwór w zespole dworsko-parkowym,
- park w zespole dworsko-parkowym.

Zespół został utworzony w latach 30-tych XIX wieku i składa się z klasycystycznego dworu oraz krajobrazowego parku w stylu romantycznym. Dwór wybudowany w 1838 r. został przebudowany w 2. połowie XIX wieku oraz na początku wieku XX.

Park zbudowany został na planie prostokąta z licznymi nasadzeniami kęp unikatowych gatunków drzew liściastych i iglastych oraz krzewów ozdobnych. W zachodniej części parku wybudowana sadzawka stanowiąca uzupełnienie krajobrazu. Obecnie cały zespół stanowi własność prywatną, a dwór pełni funkcję mieszkalną.

3) Zespół dworsko-parkowy w Łucznicy

W rejestrze zabytków figurują następujące obiekty:

- dwór w zespole dworsko-parkowym,
- park w zespole dworsko-parkowym.

Zespół składa się z klasycystycznego dworu z lat 40-tych XIX wieku oraz szczątkowo zachowanego krajobrazowego parku. Dwór to budynek murowany z cegły, tynkowany, zbudowany w 1840 r. (przebudowany w latach 1950-1951). Park wokół dworku Potockich w Łucznicy jest szczątkowo zachowanym parkiem krajobrazowym z XIX w. Główną ozdobą parku są dęby, z których najstarszy 400-letni dąb szypułkowy jest pomnikiem przyrody. Drugim pomnikiem przyrody na terenie parku jest 300-letnia sosna wejmutka. Na terenie zabytkowego dworu Potockich, od ponad 25 lat funkcjonuje ośrodek szkoleniowy prowadzony przez Stowarzyszenie „Akademia Łucznicza” zajmujące się edukacją kulturalną i animatorów kultury.

4) Pomniki historyczne i miejsca pamięci narodowej.

Na terenie gminy zlokalizowane są 3 pomniki oraz 4 miejsca pamięci narodowej. Wśród tej grupy zabytków na szczególną uwagę zasługują dwa pomniki zlokalizowane w Trąbkach, figurujące w rejestrze zabytków:

- pomnik Karoliny z Neumanów Hordliczkowej,
- rzeźba św. Jana Nepomucena.

Poza w/w obiektami na terenie gminy znajduje się pomnik ku czci założyciela Huty Szkła w Trąbkach z końca XIX wieku (figurujący w gminnej ewidencji zabytków).

Do miejsc pamięci narodowej zaliczamy następujące obiekty:

- mogiła powstańców z 1863 r. (przy drodze z Łucznicy do Natolina) – mogiła 40 żołnierzy z oddziału Jankowskiego, Zielińskiego i Matlińskiego, poległych w walce z wojskami rosyjskimi.
- mogiła powstańców z 1863 r. (przy drodze krajowej w Goławiu) – zbiorowa mogiła powstańców z 1863 r.

- zbiorowa mogiła powstańców (przy drodze powiatowej nr 524 w Puznówce) – zbiorowa mogiła powstańców z 1863 r., żołnierzy poległych w 1920 r. oraz w latach 1914-1918 i 1939-1944.

- kwatera żołnierzy (na cmentarzu parafialny w Goćławiu) - Kwatera żołnierzy Wojska Polskiego pochowanych w 1944 roku na cmentarzu parafialnym w Goćławiu.

5) Cmentarze.

Na terenie gminy brak jest cmentarzy figurujących w rejestrze zabytków lub w ewidencji zabytków. Zabytkowy charakter posiada tylko parafialny cmentarz w Goćławiu. O jego wartości świadczy m.in. miejsce pamięci narodowej – kwatera żołnierzy Wojska Polskiego z 1944 r.

6) Krzyże i kapliczki.

Charakterystyczne dla krajobrazu wiejskiego obiekty małej architektury sakralnej tj. krzyże i kapliczki. Na terenie całej gminy znajduje się prawie 50 obiektów i są to głównie krzyże przydrożne (drewniane, metalowe i murowane) i kapliczki murowane (domkowe, wnękowe) Liczba obiektów w poszczególnych obrębach:

- Kalonka, Łucznicza – 8,

- Niesadna – 7,

- Goćław – 6,

- Jaźwiny, Żelazna – 5,

- Puznówka – 3,

- Wygoda, Trąbki – 2,

- Lipówki, Pilawa – 1.

Podobnie jak w przypadku cmentarzy nie są objęte żadną formą ochrony.

7) Układy ruralistyczne.

Na terenie gminy zachowane zostały cenne układy ruralistyczne pod względem organizacji zabudowy i schematów ciągów komunikacyjnych w miejscowościach:

- Goćław,

- Jaźwiny.

Goćław posiada dobrze zachowany układ urbanistyczny w postaci dwuulicówki w kształcie wrzeciona ze zwartą zabudową zlokalizowaną głównie pomiędzy drogami. Obszar przeznaczony pod uprawy jest wyraźnie oddzielony od terenów pod zabudowę (niwa domowa). W obrębie zabudowy występują cenne obiekty architektoniczne (budynki mieszkalne drewniane z początku XX wieku) oraz obiekty małej architektury (kapliczki i krzyże). Podobnie Jaźwiny posiadają czytelny układ ulicowy. Przebieg drogi wraz zabudową tworzy cenny układ zarówno ze względów historycznych, jak i krajobrazowych.

W układzie wsi zarysowuje się analogia do formy wsi Goćław. Droga gospodarcza przebiegająca na tyłach zabudowań zagrodowych, przejęła rolę drogi dojazdowej do nowo powstałych zabudowań docelowo tworząc wieś dwulicową o kształcie wrzeciona.

8) Zabytki archeologiczne.

Na terenie gminy udokumentowanych jest 89 stanowisk archeologicznych. Wszystkie stanowiska wpisane zostały do ewidencji zabytków. Większość stanowisk (ponad 90%) to ślady osadnictwa, pochodzące z późnego średniowiecza lub nowożytność. Najstarsze zabytki archeologiczne znajdują się w Goćławiu (pradzieje) oraz w Kalonce i Łuczniczy (epoka kamienia i brązu).

9) Inne obiekty i obszary o wartości kulturowej.

W obrębie poszczególnych miejscowości występują cenne obiekty architektoniczne, które wpisane zostały do gminnej ewidencji zabytków:

- drewniane budynki mieszkalne i gospodarcze w Goćławiu, Trąbkach, Lipówkach, Puznówce, Kalonce, Wygodzie i Pilawie (z początku XX wieku)
- murowany budynek mieszkalny i gospodarczy w Lipówkach (z początku XX wieku),
- drewniane budynki z zespołu dworca kolejowego w Pilawie (z 1880 r.)
- budynek administracyjny z zespołu huty szkła "Czechy" w Trąbkach,
- kościół rzymsko-katolicki p.w. Św. Jozefa w Trąbkach (budynek murowany z początku XX wieku),
- oficyna z zespołu dworsko-parkowego w Łuczniczy (budynek murowany z końca XIX wieku).

Charakterystycznym elementem krajobrazu wiejskiego są domy drewniane. Większości zachowanych domów pochodzi z początku XX wieku.

Tabela zawierająca informację o obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków stanowi **Załącznik nr 2** do Programu Rewitalizacji.

Ponadto, na terenie Gminy znajduje się 86 stanowisk archeologicznych w miejscowościach Niesadna, Wygoda, Trąbki, Lipówki, Puznówka, Jażwiny, Pilawa, Goćław, Żelazna, Klonka i Łucznicza.

Obiekty i obszary uwzględnione w gminnej ewidencji zabytków, wymagające ochrony we wszystkich dokumentach planistycznych.

Główne problemy sfery gospodarczej:

1. Niższe o (ok. 10%) niż średnia ogólnopolska przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto pracujących mieszkańców Gminy Pilawa,
2. Niekorzystne saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy
3. Znacząca liczba osób utrzymujących się z rolnictwa (ponad 40% pracujących mieszkańców gminy Pilawa w wieku produkcyjnym),
4. Mała dynamika wzrostu liczby przedsiębiorstw na terenie gminy Pilawa
5. Niedostateczne działania w celu stworzenia większej ilości miejsc pracy w sektorze usług, w tym związanych z turystyką i rekreacją (dywersyfikacja źródeł zarobków mieszkańców związanych z rolnictwem),
6. Niewystarczające wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy na cele rozwoju turystyki i gospodarki.
7. Bariery architektoniczne dla osób niepełnoprawnych i starszych.

6. Diagnoza zjawisk w sferze środowiskowej

6.1 Zasoby i stan środowiska naturalnego

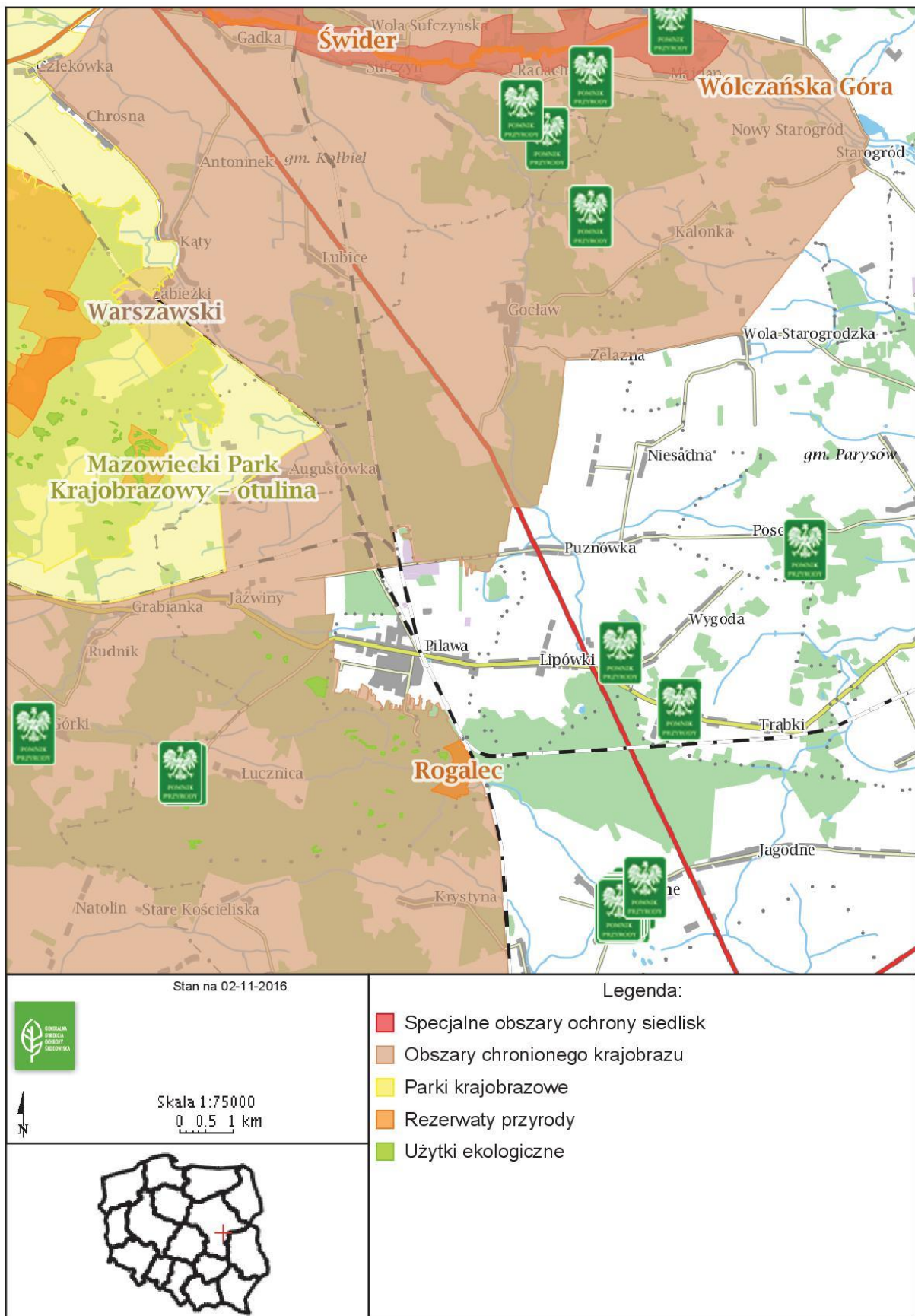
Na terenie gminy Pilawa tereny prawnie chronione (ze względu na cenne wartości przyrodnicze) zajmują obszar 4 663,1 ha, co stanowi ponad 60% powierzchni gminy. Zalicza się do nich: rezerwat przyrody Rogalec (33,2 ha), Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu (4 651,0 ha) oraz użytki ekologiczne (19,0 ha). Niewielkie fragmenty gminy znajdują się ponadto w granicach otuliny Mazowieckiego Parku Krajobrazowego.

Rezerwat Rogalec jest rezerwatem florystycznym typu leśnego. Ochronie poddane są tu drzewostany na siedliskach olsów i łągów, rzadko występujące na granicy Podlasia i Mazowsza.

Zachodnia i północna część gminy Pilawa położona jest w Nadwiślańskim Obszarze Chronionego Krajobrazu, który utworzono zgodnie z uchwałą Nr VII/99/86 z dnia 28.X.1986 r. Obszar administracyjnie należy on do 11 gmin: trzech z powiatu otwockiego (Kołbiel, Osieck, Sobienie Jeziory), jednej z powiatu mińskiego (Siennica) i siedmiu z powiatu garwolińskiego (Parysów, Pilawa, Garwolin, Wilga, Łaskarzew, Maciejowie i Sobolew).

Część gminy Pilawa (okolice wsi Jaźwiny) znajduje się w granicach otuliny Mazowieckiego Parku Krajobrazowego im. Czesława Łaszka (MPK), utworzonego zgodnie z rozporządzeniem Wojewody Mazowieckiego Nr 38a z dnia 24 stycznia 2001 roku. Teren ten jest cenny przyrodniczo i krajobrazowo ze względu na charakterystyczną rzeźbę terenu (wydmy do 25 m wysokości) i niskiego stopnia gospodarczych przekształceń. W południowej części znajdują się wilgotne łąki i zarośla bogate w gatunki chronione. W Parku znajdują się 34 gatunki roślin chronionych, objętych ochroną. Park jest ostoją kilkudziesięciu gatunków ssaków m.in. łosia, wydry, dzika, kuny, borsuka i ponad stu gatunków ptaków w tym: żurawia, bociana czarnego, słonki, myszołowa.

Rys. 15: Mapa chronionych form przyrodyna terenie gminy Pilawa

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Zanieczyszczenia powietrza

Na terenie gminy Pilawa występują wszystkie kategorie źródeł emisji: punktowe, liniowe (głównie komunikacja) i powierzchniowe. Znaczący wpływ na poziom stężeń pyłu w powietrzu atmosferycznym ma emisja zanieczyszczeń ze źródeł bytowo-komunalnych oraz ze źródeł związanych z transportem samochodowym. Dodatkowym źródłem zanieczyszczenia powietrza pyłem jest unos pyłu z powierzchni terenu, dróg, dachów, pól uprawnych itd. oraz zanieczyszczenia allochtoniczne, napływające spoza terenu gminy.

Poważnym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Pilawa jest w dalszym ciągu niska emisja. Niewątpliwym problemem jest spalanie w domowych piecach odpadów.

Ograniczaniu niskiej emisji sprzyja rozwój sieci gazowej.

System ciepłowniczy gminy opiera się w dużej mierze na lokalnych, indywidualnych paleniskach domowych lub lokalnych kotłowniach. Z sieci ciepłowniczej korzystają jedynie mieszkańcy Osiedla przy Hucie Szkła „Czechy”.

Wszystkie obiekty publiczne na terenie gminy, w tym: szkoły, ośrodki zdrowia, strażnice OSP wyposażone są w ogrzewanie gazowe.

Pomiędzy rokiem 2006 i 2014 nastąpił spadek emisji zanieczyszczeń gazowych. Emisja pyłów także uległa spadkowi. Dwutlenek węgla w 2014 roku stanowił 99,3% ogółu zanieczyszczeń gazowych.

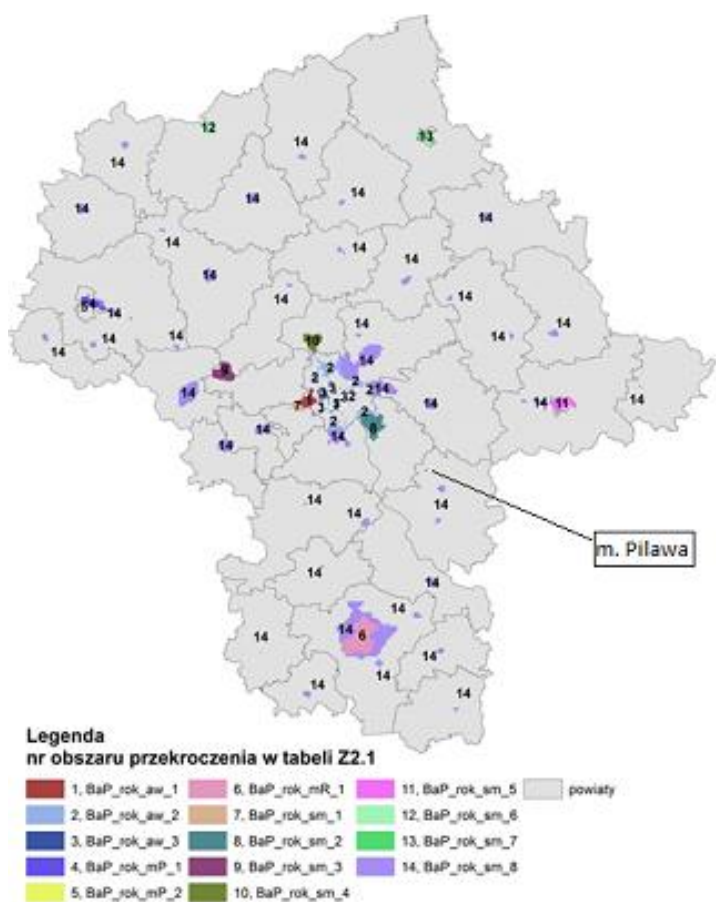
„W 2002 roku rozpoczęto pomiary benzenu w powietrzu, które zaniechano w 2006 roku, ze względu na stwierdzone bardzo niskie stężenie tego parametru. Badania wykonywane były w Garwolinie przy ulicy Stacyjnej 95. Obliczone średnie roczne wartości benzenu wynosiły w 2004 roku 1,5 µg/m³, a w 2005 roku 1,8 µg/m³. Nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu benzenu (wartość średnioroczna 5 µg/m³ + 5 µg/m³ margines tolerancji na 2005 r.).

Na obszarze gminy Pilawa nie funkcjonuje centralna sieć ciepłownicza. Około 10% mieszkańców jest zaopatrywanych w ciepło z lokalnej sieci ciepłowniczej w miejscowości Trąbki, gdzie znajduje się kotłownia zakładowa Huty Szkła „Czechy” S.A., która ogrzewa zakład oraz osiedle mieszkaniowe z około 431 mieszkaniami. Pozostali mieszkańcy korzystają z własnych źródeł ciepła – pieców domowych, opalanych gazem, olejem lub paliwem stałym (węgiel, koks, brykiety, itp.).

W budynkach użyteczności publicznej węgiel używany do ich ogrzewania został całkowicie zastąpiony przez gaz i energię elektryczną.

Zwiększone stężenia zanieczyszczeń występują w sezonie grzewczym i w ośrodkach o większej koncentracji zabudowy. Największe zanieczyszczenie powietrza występuje w samym mieście Pilawa. Tutaj występuje duża koncentracja zabudowy, co sprzyja powstawaniu smogu.

Obszary przekroczeń poziomu docelowego B(a)P-rok

Źródło: <http://www.wios.warszawa.pl>

Rolniczo-turystyczny charakter gminy wraz z brakiem strategicznego lokalnego przemysłu są powodem, że na opisywanym obszarze nie występują znaczące zanieczyszczenia technologiczne wynikłe z emisji punktowej dużych zakładów produkcyjnych. Zatem głównym rodzajem zanieczyszczeń w zakresie powietrza atmosferycznego są zanieczyszczenia powierzchniowe rozproszone pochodzące z systemu ogrzewania mieszkań, małych obiektów produkcyjnych i budynków gminnych.

Drugim istotnym źródłem zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego w gminie są pojazdy mechaniczne. Emisja liniowa ma miejsce zwłaszcza wzdłuż najbardziej obciążonej ruchem pojazdów drodze krajowej nr 17 Warszawa-Lublin oraz drodze wojewódzkiej Nr 805, łączącej Pilawę z trasą Nr 801 Warszawa-Puławy.

Istotnym źródłem zanieczyszczeń są emisje pochodzące z pobliskiej aglomeracji warszawskiej. Tereny gminy należą do strefy zanieczyszczeń klasy C i tak jak w całej strefie mazowieckiej na jej powierzchni przekraczane są dobowe poziomy dopuszczalne stężenia pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5, benzo(a)pirenu i ozonu²³. Na terenie gminy nie są natomiast przekraczane dobowe dopuszczalne poziomy tlenków azotu. Co więcej, nie został przekroczony średnioroczny dopuszczalny poziom żadnego z zanieczyszczeń co oznacza, że powietrze w Gminie Pilawa jest stosunkowo czyste. Biorąc jednak pod uwagę zwiększoną niską emisję głównie w okresie jesienno – zimowym (sezon grzewczy) mogą wystąpić lokalne uciążliwości, związane głównie z emisją CO₂ z budynków mieszkalnych.

Zarówno część budynków prywatnych jak i gminnych generuje znaczne straty ciepła. Przyczyniają się do tego przestarzałe i nieefektywne instalacje, ale również stan budynków. Budynki są niewystarczająco izolowane termicznie. W przypadku obiektów starszych przepisy budowlane stosowane w latach ich powstania stawiały niewielkie wymagania dotyczące ochrony cieplnej budynków, nie były one również zawsze przestrzegane.

Źródła komunikacyjne oddziałują w coraz większym stopniu na stan powietrza. Wysokie zanieczyszczenie powietrza substancjami pochodzącymi ze spalania paliw w silnikach pojazdów występuje na skrzyżowaniach głównych ulic, przy trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu biegnących przez obszary o zwartej zabudowie. Przyczyną nadmiernej emisji zanieczyszczeń ze środków transportu jest przede wszystkim zły stan techniczny pojazdów, zła eksploatacja, przestoje w ruchu spowodowane złą organizacją ruchu lub zbyt małą przepustowością dróg.

Cele zidentyfikowane w Programie Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Pilawa związane są z:

Cel strategiczny 1 - Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych pochodzących ze źródeł niskiej emisji w Mieście i Gminie Pilawa

Cel strategiczny 2 - Zwiększenie udziału energii odnawialnej w całkowitym bilansie energetycznym Miasta i Gminy Pilawa

Cel strategiczny 3 - Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów z terenu Miasta i Gminy Pilawa

Celami Gminy Pilawa wg *Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Pilawa na lata 2010 – 2013 z uwzględnieniem lat 2014 – 2017* są:

Cel strategiczny

1. Utrzymywanie standardów jakości powietrza

Cele długoterminowe:

1. Ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych

2. Ograniczenia emisji ze źródeł komunalnych, szczególnie źródeł niskiej emisji

Jednolite Części Wód Powierzchniowych

Zgodnie z Programem (kzgw.gov.pl) stan tej JCWP należącej do regionu wodnego Środkowej Wisły jest dobry, a ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych niezagrażona.

Jednolita Część Wód Powierzchniowych, na terenie której leży gmina Pilawa to:

1. PLRW200017253669, Dopływ z Miętnego, stan wód – dobry, ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych niezagrażona.
2. PLRW200017255849, Dopływ z Kaczego Bagna, stan wód – zły, ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych niezagrażona.
3. PLRW200017256729, Struga, stan wód – dobry, ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych niezagrażona.

Biorąc pod uwagę, iż najwięcej budynków mieszkalnych, będących głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza znajduje się w miejscowościach **Pilawa, Trąbki, Lipówki, Goćław i Puznówka** to miejscowości, które należy uznać za najbardziej dotknięte zanieczyszczeniem powietrza. Ponadto, miejscowości **Pilawa, Trąbki, Lipówki, Jażwiny** oraz **Puznówka** to jednostki administracyjne położone przy drodze wojewódzkiej nr 805 lub drodze krajowej 17, emitujących zanieczyszczenia z transportu.

Wysypisko śmieci w Pilawie zostało zamknięte i rekultywowane w roku 2015.

Wg „Informacji o osiągniętych poziomach recyklingu oraz ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji” w roku 2015 poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami następujących frakcji odpadów komunalnych.

	Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia [%]			
	2012	2013	2014	2015
Papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło	10	12	14	16
Poziom osiągnięty przez Miasto i Gminę Pilawa	16,17	18,42	33,91	42,03

	Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami [%]			
	2012	2013	2014	2015
Inne niż niebezpieczne odpady budowlane i	30	36	38	40

rozbiórkowe				
P poziom osiągnięty przez Miasto i Gminę Pilawa	-	100	100	100

Źródło: dane własne Gminy

Główne problemy w sferze środowiskowej

1. Zagrożenie pogorszeniem stanu powietrza atmosferycznego związane z emisją CO₂ z indywidualnych gospodarstw, w wyniku emisji liniowej przy drodze wojewódzkiej 805 i drogi krajowej nr 17, a także z pobliskiej aglomeracji warszawskiej,
2. Pomimo istnienia gminnego wysypiska śmieci i zorganizowanego systemu odbioru odpadów komunalnych, Gmina boryka się z problemem istniejących dzikich wysypisk śmieci.

7. Diagnoza zjawisk w sferze infrastruktury technicznej i społecznej

Infrastruktura komunikacyjna

System komunikacyjny gminy Pilawa składa się przede wszystkim z układu drogowego (i ulicznego) oraz komunikacji zbiorowej, w tym, głównie komunikacji autobusowej oraz linii kolejowej.

Przez teren gminy przebiegają następujące trasy komunikacji kołowej i kolejowej o znaczeniu ponadlokalnym:

- droga krajowa nr 17 o relacji: Warszawa-Lublin-Hrebenne (do przejścia granicznego łączącego Polskę i Ukrainę);
- droga wojewodzka nr 805 o relacji: Warszawice-Osieck-Pilawa-Wilchta;
- linia kolejowa nr 7 o relacji: Warszawa-Lublin-Dorohusk (do przejścia granicznego łączącego Polskę i Ukrainę);
- linia kolejowa nr 13 o relacji: Krusze-Pilawa;
- linia kolejowa nr 12 o relacji: Skierniewice-Łukow.

Droga krajowa nr 17 przecinająca gminę na kierunku pn-zach – pd-wsch posiada klasę drogi głównej o ruchu przyśpieszonym. Na terenie gminy planowany jest węzeł drogowy „Lipowki”, położony w miejscowości Lipowki, na wysokości obecnego skrzyżowania drogi krajowej z drogą wojewodzką nr 805.

Wszystkie linie kolejowe na terenie gminy (linia kolejowa nr 12, nr 13, nr 7) są zelektryfikowane. W ramach rozwoju sieci transeuropejskiej linia kolejowa nr 7 docelowa ma być zmodernizowana i przystosowana prędkości 160km/h dla pociągów pasażerskich i prędkości 120 km/h dla pociągów towarowych. Na terenie gminy zlokalizowana jest jedna stacja kolejowa w Pilawie (linie kolejowe nr 7,12,13) oraz dwa przystanki osobowe w Jażwinach i Trąbkach przy „Hucie Szkła Czechy” (linia kolejowa nr 12).

W zakresie transportu zbiorowego, poza połączeniami kolejowymi relacji Warszawa-Pilawa-Lublin, na terenie gminy połączenia komunikacji drogowej relacji Pilawa-Garwolin, zapewniają przewoźnicy publiczni (PKS) oraz prywatni.

Linie autobusowe obsługują miasto Pilawa oraz sołectwa: Lipowki, Trąbki, Wygoda, Goćław. Należy zaznaczyć, że bezpośrednie połączenie komunikacyjne z Warszawą zapewnia jedynie transport kolejowy.

Sieć dróg publicznych w Pilawie stanowią:

- drogi gminne – ogółem 223,8 km (Pilawa – 13,6 km, gmina – 210,2 km)
w tym utwardzone – 29,99 km
- chodniki (Pilawa – 6650 mb, gmina – 1516,9 mb)
- drogi powiatowe na obszarze gminy – ogółem 27,8 km
- w tym o nawierzchni utwardzonej – 25 km;
- drogi wojewódzkie na obszarze gminy – 12 km (w pełni utwardzone);
- drogi krajowe na obszarze gminy – 7,5 km (w pełni utwardzone).

Na terenie Gminy do końca roku 2016 oddanych zostanie 512 mb ścieżek rowerowych w mieście Pilawa, przy ulicy Słonecznej.

Głównym mankamentem sieci komunikacyjnej jest jakość dróg gminnych. Wobec złego stanu części dróg obsługa ruchu samochodowego odbywa się głównie pozostałymi ulicami miejskimi. Tym samym dochodzi do koncentrowania się ruchu na wybranych ciągach ulicznych. Taki ruch uliczny powoduje:

- ograniczenie swobody prowadzenia ruchu lokalnego i pogorszenie bezpieczeństwa ruchu z uwagi na brak segregacji ruchu na ulicach miasta, w tym szczególnie w obszarze wokolicach punktów handlowych, dworca, placówek edukacyjnych
- nadmierne niszczenie infrastruktury transportowej (nawierzchnia) – dotyczy szczególności głównych dróg (krajowe, wojewódzkie) oraz centrów miasta i miejscowości.
- występowanie uciążliwości wywołanych ruchem samochodów (wibracje, hałas, emisje zanieczyszczeń) – dotyczy głównie centrów miejscowości i głównych szlaków komunikacyjnych gminy.

W złym stanie technicznym jest m.in. nawierzchnia ulic Wojska Polskiego, Dworcowej, Słonecznej, Kombatantkiej, Królowej Jadwigi i Miodowej. W roku 2016 rozpoczęto prace budowlane w celu poprawy infrastruktury w ul. Wojska Polskiego i ul. Kombatantkiej. Ulice Spacerowa oraz częściowo i Sportowa są ulicami o nawierzchni nieutwardzonej i wymagają budowy nawierzchni utwardzonej, chodników, ścieżek rowerowych oraz kanalizacji deszczowej. Na terenie miasta Pilawa brak ścieżek rowerowych oraz odpowiedniej ilości miejsc parkingowych.

Zły stan nawierzchni powoduje znaczne utrudnienia w ruchu kołowym, przeciążenie dróg oraz negatywne skutki dla środowiska. Zachodzi pilna potrzeba poprawy jakości ciągów komunikacyjnych

oraz budowy nowych dróg w kierunkach nowych obszarów inwestowania położone na obrzeżach miasta.

Uciążliwością dla mieszkańców jest niewystarczająca liczba miejsc parkingowych, szczególnie w okolicach dworca kolejowego. Dotyczy to również dojazdów zaopatrzeniowych do punktów handlowo-usługowych.

Braki w infrastrukturze i zagospodarowaniu terenu są także obserwowane na terenie przylegającym do dworca PKP. Tereny wokół stacji PKP w Pilawie, położone po wschodniej stronie torów kolejowych, znajdujące się w bezpośredniej bliskości dworca kolejowego są bardzo zaniedbane. Znajdują się tam stare, zniszczone chodniki i ulice. Modernizacji wymaga także oświetlenie terenu. Z powodu braku parkingów, osoby z sąsiednich miejscowości, które dojeżdżają do pracy pociągiem, pozostawiają samochody na ulicy oraz chodnikach, co w znaczny sposób utrudnia ruch w obrębie dworca kolejowego.

Fot 2: Budynek dworca kolejowego w Pilawie

Źródło: www.bazakolejowa.pl

Działka, na której znajduje się budynek jest działką Polskich Kolei Państwowych, zamkniętym terenem kolejowym, obejmującą torowisko, perony, budynek dworca i tereny zieleni. W bezpośrednim otoczeniu budynku dworca znajdują się istniejące nawierzchnie utwardzone oraz miejscowo tereny

zieleni. Od wschodu do budynku przylega plac przed dworcem, o funkcji komunikacyjnej, nawierzchnia asfaltowa z miejscami parkingowymi. Na północ od budynku znajduje się park, z którego prowadzi utwardzony ciąg pieszy wzdłuż wschodniej elewacji. Od południa do budynku przylega główny ciąg pieszy na perony. Od zachodu znajduje się utwardzony peron stacji kolejowej.

Stan terenu wokół dworca zagraża bezpieczeństwu mieszkańców i przyjezdnych. Jest to spowodowane znacznym ruchem samochodowym, ograniczaniem miejsca dla pieszych poprzez zastawianie chodników samochodami. Inne niebezpieczeństwa spowodowane są gromadzeniem się wokół terenów dworca osób popełniających wykroczenia – kradzieże kieszonkowe, kradzieże mienia z pozostawionych samochodów, picie alkoholu, bójki. Sprzyja temu zarówno wzmożony ruch pieszy i samochodowy jak również zaniedbanie terenu, nieuporządkowana zieleń, brak właściwego oświetlenia.

Uzasadnione jest sukcesywne podnoszenie parametrów dróg do wymaganych standardów. Konieczna jest sukcesywna realizacja nawierzchni utwardzonych i ulepszonych na odcinku dróg ich nie posiadających. Sukcesywnie należy wyposażać drogi w wydzielone ciągi piesze – chodniki. Należy wyznaczyć ciągi (ścieżki) rowerowe. W miarę potrzeb modernizacjom będą podlegać skrzyżowania – w celu poprawy sprawności i bezpieczeństwa ruchu.

Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie Gminy Pilawa w wodę odbywa się w oparciu o istniejące ujęcia wody. Wydajność rzeczywista urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody wynosi średnio w ciągu doby ok. 3960 m³/d i jest niższa o ok. 25% od potencjalnej ich wydajności, która kształtuje się na poziomie ok. 5430 m³/d. Wszystkie wodociągi spełniają warunki pozwolenia wodno-prawnego, a uzdatniona woda odpowiada stawianym jej wymaganiom.

Ujęcia wody znajdują się w miejscowościach:

- ujęcie Lipówki (ujęcie komunalne)
- ujęcie Niesadna (ujęcie komunalne)
- ujęcie Trąbki (ujęcie zakładowe Huty Szkła „Czechy” S.A.)
- ujęcie Pilawa (ujęcie zakładowe ICI Polska Sp. z o.o. - dawniej: Fabryka Farb i Lakierów "Polifarb SA" w Pilawie)
- ujęcie Jednostki Wojskowej Nr 3758 w Pilawie

Poza ww. na terenie gminy Pilawa znajdują się inne ujęcia głębinowe:

- na terenie PKP Pilawa,
- na terenie Wytwórni Pasz w Pilawie - ujęcie nieczynne
- studnie na terenie szkół podstawowych w Goławiu i w Jażwinach - ujęcia nieczynne
- na terenie Zakładu Tworzyw Sztucznych „Fol- plast” w Pilawie.

Łączna długość sieci wodociągowej w Gminie Pilawa wynosi obecnie 117,9 km i obejmuje 2 557 sztuk przyłączy wodociągowych (10 202 osób). 93,4% mieszkańców ma zapewniony dostęp do wody wysokiej jakości dostarczanej z wodociągu gminnego, w tym na terenach miejskich 99,0% a na terenach wiejskich 89,5%.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

W miejscowości Pilawa znajduje się komunalny system odprowadzania i unieszkodliwiania nieczystości płynnych, w skład którego wchodzi 2 komunalne oczyszczalnie ścieków, w Pilawie i Trąbkach, o przepustowości łącznej 840 m³ na dobę wraz z siecią kanalizacyjną o długości 61,6 km. Na koniec 2015 r. do sieci kanalizacyjnej podłączonych było 1293 gospodarstw domowych (w tym 1064 na terenie miasta Pilawa). Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej, to 61,26% ludności gminy, w tym na terenach miejskich 89,67%, a na terenach wiejskich 41,28%.

Ponadto na terenie gminy funkcjonują 2 oczyszczalnie:

- oczyszczalnia zakładowa, Akzo Nobel Decorative Paints Sp. z o.o. w Pilawie;
- oczyszczalnia osiedlowa, Jednostka Wojskowa Nr 3090 w Pilawie.

Kanalizacja sanitarna występuje w mieście Pilawa, miejscowościach Trąbki, Lipówki i Wygoda.

Sieci kanalizacyjnej brakuje w miejscowościach: Jażwiny, Łucznicza, Puznówka, Niesadna, Goław, Kalonka i Żelazna.

Osoby mieszkające w gospodarstwach nie podłączonych do sieci zbiorczej korzystają z szamb oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Obecnie na terenie gminy jest 10 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Sieć gazowa

Długość czynnej sieci gazowej w gminie Pilawa to 53 370 m, w tym

- sieci przesyłowej – 11 844 m,
- sieci rozdzielczej – 41 463 m.

Do sieci gazowej podłączonych jest około 1226 przyłączy gazowych (ponad 5500 osób), w tym na terenach miejskich 598 przyłączy (2507 osób). Zużycie gazu w gospodarstwach domowych wynosi 1 371,2 tys. m³.

Infrastruktura mieszkaniowa

Na koniec 2015 r. na terenie Miasta i Gminy Pilawa zlokalizowanych było 3273 mieszkań, z tego 7 mieszkań to zasoby stanowiące własność gminy. Liczba zasobów mieszkaniowych w Pilawie wzrasta. W strukturze własności wyraźnie dominowały zasoby należące do osób fizycznych, a ich udział wykazywał tendencję rosnącą (od 97,35% w 2013 r. do 99,84% w 2015).

Przeciętna liczba osób przypadających na jedno mieszkanie wynosiła w 2014 r. 3,3 przy średniej powierzchni użytkowej mieszkania 85 m². Na jedną osobę przeciętnie przypadało zaś ponad 25,0 m².

Średnie wskaźniki warunków mieszkaniowych w Pilawie w roku 2010 są wyższe niż średnia dla całego kraju. Statystyczne pilawskie mieszkanie ma powierzchnię 88,2 m² (70,9 m² - średnia krajowa). Negatywnym zjawiskiem jest fakt, że wskaźniki wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje są w Pilawie gorsze od średnich dla kraju. Przyczyny takiego stanu należy upatrywać w tym, że znaczna ilość mieszkań znajduje się w budynkach jednorodzinnych. W przypadku budynków starych, wyposażenie mieszkań jest słabsze niż średnia dla całej gminy. Dotyczy to głównie budynków zlokalizowanych na osiedlu Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Wojska Polskiego w Pilawie. Obszar ten jest niewystarczająco wyposażony w infrastrukturę techniczną w porównaniu do reszty gminy. Ponadto, odnotowuje się także zły stan techniczny obiektów użyteczności publicznej oraz brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z tych obiektów, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Na potrzeby rodzin o niskich dochodach Miasto i Gmina Pilawa dzierżawi tylko 3 mieszkania od PKP, jako mieszkania socjalne. W przyszłości podejmowane będą działania, które zapewnią ludności Miasta mieszkania komunalne. Ponadto, konieczne będzie podejmowanie starań o poprawę stanu technicznego lokali komunalnych, poprzez prowadzenie prac remontowych. Powinno to mieć na celu nie tylko poprawę stanu obiektów, ale także zapewnienie dobrych warunków do życia.

System ciepłowniczy

System ciepłowniczy gminy opiera się w dużej mierze na lokalnych, indywidualnych paleniskach domowych lub lokalnych kotłowniach. Z sieci ciepłowniczej korzystają jedynie mieszkańcy Osiedla przy Hucie Szkła „Czechy”. Wszystkie obiekty publiczne na terenie Gminy, w tym: szkoły, ośrodki zdrowia, strażnice OSP wyposażone są w ogrzewanie gazowe.

Infrastruktura społeczna

Na terenie gminy Pilawa funkcjonują następujące obiekty infrastruktury społecznej:

- I. 2 przedszkola: samorządowe w Pilawie i niepubliczne w Lipówkach,
- II. 4 publiczne szkoły podstawowe w Pilawie, Trąbkach, Goławiu, Puznówce,
- III. 2 Gimnazja prowadzone przez Gminę (w Pilawie i Trąbkach),
- IV. Miejsko - Gminna Biblioteka Publiczna w Pilawie i filie biblioteczne w miejscowościach Puznówce, Trąbkach, Goławiu,
- V. Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury - główny ośrodek kultury w Pilawie, nadzorujący świetlice w Trąbkach, Jażwinach, Kalonce, Żelaznej, Niesadnej, Wygodzie. Jako instytucja zajmuje się organizowaniem wszelkich imprez kulturalnych na terenie całej gminy Pilawa.
Są to:
 - Dni Pilawy, Dożynki Gminne, Dzień Dziecka
 - imprezy okolicznościowe (Dzień kobiet, 11 listopada, 3 maja, Mikołajki, Andrzejkowe, obchody świąt okolicznościowych),
 - bale karnawałowe, andrzejkowe dla dzieci,
 - codzienne zajęcia artystyczne: malarstwo, rzeźba, decoupage, fotograficzne, folklorystyczne, patchwork, haft
 - koncerty w MGOK, spektakle teatralne, festyny, pikniki rodzinne, koncerty w parku miejskim
 - organizowanie akcji wakacje i ferie, zarówno w Pilawie jak i w innych miejscowościach na terenie gminy, w których znajdują się nasze świetlice.
- VI. Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilawie,
- VII. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Pilawie i Ośrodek Zdrowia w Trąbkach.

Stan techniczny obiektów edukacyjny i kulturalnych jest niezadowalający i wymaga inwestycji wpływających na jakość świadczonych usług oraz na obniżenie kosztów ich funkcjonowania. Budynki wymagają termomodernizacji, konieczne jest także doposażenie ich w nowoczesny sprzęt. Budynek MGOK wymaga rozbudowy w celu dostosowania do planowanego poszerzenia działalności.

Budynek MGOK nie jest dostosowany do pełnienia zakładanych funkcji edukacyjno-społecznych. Budynek jest w złym stanie technicznym, posiada zbyt mało pracowni, istniejące sale mają zbyt małą metraż do prowadzenia zajęć przy większej liczbie dzieci

Istotnym mankamentem jest niedostosowanie architektoniczne budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych i osób starszych. Budynek charakteryzuje się niską estetyką.

Tereny sportowe, rekreacyjne i tereny zielone

Baza oświatowa wraz z zapleczem sportowym jest na dobrym poziomie. W roku 2002 oddano do użytku halę sportową w Pilawie (przy ul. Letniskowej). Jest to kompleks sportowy pod zarządem Publicznej Szkoły Podstawowej w Pilawie, która odpowiedzialna jest za zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie sportu i rekreacji poprzez realizację usług w dziedzinie sportu, kultury fizycznej i sportu, we współdziałaniu z organizacjami kultury fizycznej i sportu. W budynku znajduje się boisko do gry w halową piłkę nożną, siatkową, ręczną i koszykówkę, sale do korekty postawy, siłownia oraz sauna fińska. Obiekt jest wyposażony w profesjonalny sprzęt sportowy, co umożliwia organizację oficjalnych spotkań w piłce siatkowej, koszykówce oraz halowej piłce nożnej. Uzupełnieniem istniejącego obiektu jest boisko wielofunkcyjne o sztucznej nawierzchni. Gmina posiada również stadion miejski w Pilawie (przy ul. Spacerowej). Na terenie Gminy funkcjonuje 7 klubów sportowych w tym: 6 klubów w ramach LZS - „Hutnik Trąbki”, „Puznówka 96”, „Piorun Lipówki”, „Grom Wygoda”, „LZS Goćław”, „Arbol Trąbki” oraz Ludowy Klub Sportowy „Burza” w Pilawie.

Fot. 3: Stadion sportowy „Burza”

Źródło: Miasto i Gmina Pilawa

Stan bazy sportowej jest niewystarczający, chociaż odnotowuje się tendencję poprawy w tym zakresie. Ważnym zadaniem jest modernizacja terenów sportowo-rekreacyjnych w obrębie stadionu miejskiego.

Na terenie gminy Pilawa istnieją następujące tereny rekreacyjne, wskazane w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego:

1. Stadion Sportowy „Burza” w Pilawie - Stadion Klubu Sportowego „Burza” w Pilawie położony jest północnej części miasta na działce 1772, przy ulicy Spacerowej 5. Istniejąca infrastruktura – boisko do piłki nożnej, częściowo zadaszona trybuna, szatnie dla zawodników w nowowytbudowanym obiekcie. W roku 2015 został wybudowany budynek zaplecza sportowego.

Początki klubu „Burza” sięgają 1946r. Założył go jako Koło Sportowe, nauczyciel Aleksander Gerlach. Dużej pomocy udzieliło Koło miejscowego Związku Zawodowego Kolejarzy. W latach 1953-1956 wybudowano nowe boisko do piłki nożnej i siatkowej. Zaczęto także grać w tenisa stołowego oraz w hokeja na lodzie. W tym też czasie Koło Sportowe przemianowane zostało w Klub Sportowy "Burza". Największą popularnością cieszyła się gra w piłkę nożną. Przez długie lata zespół piłki nożnej grał w klasie "B".

Stadion jest wykorzystywany na potrzeby rozgrywek sportowych (piłka nożna), ale także jako miejsce organizacji imprez sportowych i kulturalnych, spotkań mieszkańców.

Obecnie znaczna część obszaru stadionu nie jest jeszcze zagospodarowana, a istniejące trybuny wymagają pilnej modernizacji. Brak jest również utwardzonego parkingu dla samochodów osobowych, ale również dla autokarów, którymi przyjeżdżają sportowcy na mecze oraz zawody sportowe. Brak właściwie urządzonych terenów rekreacyjno-sportowych na stadionie, które zapewniałyby właściwe zaplecze dla imprez kulturalno-sportowych przy zachowaniu właściwego komfortu i bezpieczeństwa uczestników.

2. Park Miejski w Pilawie – Park został gruntownie odnowiony po przejęciu przez Gminę Pilawa od PKP własności terenu. W ramach prac wykonano nową altanę, ławeczki, chodniki, latarnie, fontannę i domek dla kaczek oraz otaczające całość nowe ogrodzenie. Uporządkowano także zieleni i wykonano nowe nasadzenia.

3. Place zabaw we wsiach Gminy Pilawa i mieście Pilawa

4. Boiska szkolne przy szkołach podstawowych i gimnazjalnych

5. Tereny rekreacyjne w miejscowościach Trąbki, Lipówki, Puznówka – do dyspozycji mieszkańców są place i ścieżki wraz z elementami małej architektury.

Rewitalizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej ma istotne znaczenie dla rozwiązywania problemów społecznych, w tym aktywizacji społecznej i integracji. Stanowi jeden z kluczowych elementów służących realizacji celów społecznych nakreślonych w Programie.

Ochrona zdrowia

Ludność miasta Pilawa objęta jest, w ramach ubezpieczenia zdrowotnego, opieką jednego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Pilawie, przy ul. Wojska Polskiego 16.

Budynek SP ZOZ w Pilawie przebudowany został w roku 2009 zmieniając całkowicie swój wizerunek. Uzyskał nową bryłę, kolorystykę i otoczenie stając się obiektem otwartym i przyjaznym dla pacjenta, przystosowanym dla osób niepełnosprawnych. Obiekt wyposażono w windę dla niepełnosprawnych. Modernizacja budynku pozwoliła również na zwiększenie zakresu świadczonych usług wraz z rozbudową obiektu wykonano ocieplenie całego budynku. Przy budynku zaprojektowano dodatkowe miejsca parkingowe, w tym dla osób niepełnosprawnych.

Mieszkańcy Pilawy mogą korzystać także z usług Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Eskulap S.C., świadczącego usługi zarówno w ramach kontraktów z NFZ, jak i prywatnie. W Pilawie działa także

Niepubliczny Zakład Opieki Stomatologicznej oraz inne prywatne gabinety lekarskie różnych specjalności.

Baza oraz sprzęt diagnostyczny i leczniczy SP ZOZ są na poziomie dobrym, zgodnym ze standardami współczesnej medycyny. Placówka dysponuje dobrą bazą, która ulega sukcesywnej poprawie i spełnia wymagania NFZ w tym zakresie.

W Pilawie nie ma szpitala, najbliższa placówka znajduje się w Garwolinie.

Zakres usług specjalistycznych możliwych do uzyskania w mieście jest zadawalający. Jednak gros usług specjalistycznych, zarówno w lecznictwie stacjonarnym, jak i ambulatoryjnym, świadczy Powiatowy Szpital Specjalistyczny w Garwolinie. Zauważyć można niewystarczającą dostępność do świadczeń leczniczych, szczególnie w zakresie stomatologii i niektórych specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, czego przejawem są wydłużające się kolejki. Realizacja zadań z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia jest ograniczona.

Całodobową opiekę nad osobami dorosłymi, które nie mogą samodzielnie funkcjonować z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, zapewniają placówki zlokalizowane na terenie sąsiednich gmin, w miejscowościach Otwock i Konstancin-Jeziorna. W Pilawie brak takich placówek.

Kultura

Potrzeby kulturalne realizowane są przez instytucje i placówki kultury samorządu miejskiego, samorządu wojewódzkiego oraz placówki edukacyjne. Głównym zadaniem tych instytucji jest tworzenie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, zainteresowanie kulturą i sztuką oraz upowszechnianie czytelnictwa, dorobku poszczególnych dziedzin życia kulturalnego.

Na terenie Miasta Pilawa działa Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury. W jego ramach działają sekcje:

- plastyczna dla dzieci i młodzieży;
- taneczna dla dzieci i młodzieży;
- warsztaty teatralne dla dzieci i młodzieży;
- sekcja plastyczna;
- warsztaty rękodzielnicze dla dorosłych;
- nauka gry na instrumentach;
- sekcja modelarska;

- sekcja ekologiczna.

Na terenie Miasta działa także Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna, mająca swoje oddziały w miejscowościach Trąbki, Puznówka i Goćław. Organizują one różnorodne spotkania, konkursy dla dzieci (w tym dzieci w wieku przedszkolnym) i młodzieży czy wystawy.

Fot 5: Dożynki Gminne 2016, Orkiestra Dęta

źródło: [www. http://mgokpilawa.pl](http://mgokpilawa.pl)

W Pilawie działa Orkiestra Dęta składająca się z 40 osób, która uświetnia swoją obecnością wszystkie imprezy gminne oraz kościelne tj.: doroczne Dożynki, Dni Pilawy, obchody rocznic historycznych, pasterka, rezurekcje itp.

W Pilawie organizowane są imprezy i spotkania lokalne w oparciu o teren stadionu miejskiego.

Barierą w dalszym rozwoju jest niewystarczająca baza lokalowa w odniesieniu do profilu i poziomu prowadzonej działalności kulturalnej oraz niewystarczające zaplecze techniczne i środki finansowe na rozwój nowych inicjatyw.

Budynek Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury utrudnia rozwój działalności i zaspokajanie kulturalnych potrzeb mieszkańców. W obecnej sytuacji nie spełnia on standardów nowoczesnej placówki kulturalnej.

Istniejące placówki kultury dysponują podstawową aparaturą i środkami technicznymi niezbędnymi do obsługi większości imprez realizowanych w obiektach. Niezbędne jest jej stałe uzupełnianie i unowocześnianie, szczególnie w zakresie oświetlenia, nagłośnienia, rejestracji, w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu realizacji imprez.

Problemy w sferze infrastruktury technicznej i społecznej

1. Niewystarczające wobec wymaganych standardów parametry techniczne dróg gminnych,
2. Zbyt niski wskaźnik długości ciągów komunikacyjnych: pieszych i rowerowych,
3. Niedostateczne bezpieczeństwo zwiększającej się liczby użytkowników dróg na terenie Gminy Pilawa,
4. Niepełne zwodociągowanie i skanalizowanie obszaru Gminy,
5. Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura społeczna: zły stan infrastruktury sportowej i rekreacyjnej oraz służącej edukacji
6. Brak komunalnego zasobu mieszkaniowego o odpowiednim standardzie

8. Delimitacja obszarów zdegradowanych

8.1 Metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych

Obszary zdegradowane to te tereny w Gminie, które znajdują się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych a także środowiskowych, gospodarczych lub przestrzenno-funkcjonalnych czy technicznych¹. Obszary zdegradowane w Gminie Pilawa zostały określone w procesie pogłębionej diagnozy społeczno – gospodarczo – przestrzennej uzupełnionej o wyniki konsultacji społecznej i subiektywną ocenę Rady Miasta i Gminy wobec obszarów o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego. W ramach procesu delimitacji obszarów skoncentrowano się na analizie występowania zjawisk kryzysowych, w tym przede wszystkim problemów natury społecznej: wysokiej stopy bezrobocia, wysokiego odsetka rodzin korzystających z pomocy społecznej, wysokiej przestępczości. Przeanalizowano także negatywne zjawiska w sferze środowiskowej: zagrożenie zanieczyszczeniem powietrza i gleb oraz przestrzenno-funkcjonalne: niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną.

Dla uzyskania porównywalności wyników diagnozy przygotowano dane dla podobnych jednostek przestrzennych, charakteryzujących się spójnością społeczną i przestrzenną. Pozyskane i przeanalizowane dane dotyczące negatywnych zjawisk społecznych, a także przekroczeń standardów jakości środowiska czy obszarów zdegradowanych pod względem przestrzenno-funkcjonalnym odniesiono do jednostek urbanistycznych – poszczególnych miejscowości/wsi w Gminie Pilawa.

Dodatkowo, zwrócono również uwagę na wewnętrzny potencjał rozwojowy obszarów, który może mieć kluczowy wpływ na rozwój całej Gminy oraz założenia dokumentów strategicznych i dotyczących zagospodarowania przestrzennego. Wstępnie wytypowane obszary kryzysowe zostały doprecyzowane na podstawie konsultacji społecznych oraz spotkań z przedstawicielami ważnych instytucji publicznych, które posiadają odpowiednie kompetencje i wiedzę na temat tego, które z obszarów wymagają największego wsparcia (Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy w Pilawie, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury).

¹ Ustawa z dn. 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777)

Analiza wyników ankiet

Gmina Pilawa zwróciła się do Mieszkańców z prośbą o wypełnienie ankiet „Konsultacje społeczne prowadzone w ramach opracowywania „Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Pilawa” na lata 2016-2023.

W ankiecie należało wskazać najważniejsze zdaniem Mieszkańców, problemy społeczne i infrastrukturalne występujące na terenie Gminy.

Ankieta została podzielona na następujące elementy:

- główne problemy Miasta i Gminy Pilawa
- działania podejmowane w Mieście i Gminie Pilawa poprawiające jakość życia mieszkańców
- patologie społeczne wskazane do rozwiązania dzięki procesowi rewitalizacji
- problemy gospodarcze wskazane do rozwiązania dzięki procesowi rewitalizacji
- problemy przestrzenno-funkcjonalne wskazane do rozwiązania dzięki procesowi rewitalizacji
- problemy techniczne wskazane do rozwiązania dzięki procesowi rewitalizacji
- działania dotyczące ochrony środowiska poprawiające jakość życia mieszkańców
- kumulacja negatywnych zjawisk

W ankiecie wzięło udział 34 mieszkańców (liczba ankiet przesłanych do Urzędu Miasta i Gminy Pilawa). Wśród osób, które przesłały ankiety było 21 kobiet i 13 mężczyzn. Większość respondentów miało wykształcenie wyższe (23 osoby), dalej były osoby z wykształceniem policealnym/niepełnym wyższym (6 osób) i średnim (5 osób).

Wyniki zbiorcze ankiet przedstawiono w tabeli poniżej.

Tab: Ocena głównych problemów Miasta i Gminy Pilawa

Wyszczególnienie problemów	Niskie zagrożenie problemem Waga 20%	Średnie zagrożenie problemem Waga 50%	Wysokie zagrożenie problemem Waga 100%	WAGA (niskie 20% / średnie 50% / wysokie 100%)
Brak oferty kulturalnej, rozrywkowej i sportowej dla osób w różnym wieku	3	11	20	26,1
Ograniczone możliwości odpoczynku i rekreacji (brak ścieżek rowerowych, terenów zielonych, obiektów sportowo-rekreacyjnych, placów zabaw)	5	8	21	26
Wadliwa lub niewystarczająca infrastruktura publiczna (stan dróg i ciągów pieszych, oświetlenie miejskie, oznakowanie, ilość i stan śmietników w przestrzeni publicznej itp.)	3	18	15	24,6
Niski poziom dochodów mieszkańców	4	25	9	22,3
Niewykorzystywane walory turystyczne miejscowości	7	12	14	21,4
Zanieczyszczenie środowiska	4	24	8	21,2
Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców	1	25	8	20,7
Patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przemoc)	7	14	11	19,4
Bezrobocie	4	25	6	19,1
Zła sytuacja mieszkaniowa (ilość i jakość mieszkań)	6	17	9	18,7
Stan budynków kubaturowych (mieszkalnych, usługowych, publicznych itp.)	7	23	5	17,9
Ubóstwo	8	25	3	17,1
Stan zabytków	16	14	3	13,2

Mieszkańcy oceniali problemy w skali niskie, średnie, wysokie. Respondenci oceniali każdy problem określając jego skalę. Oddane głosy zostały zliczone i przeliczone przez przyjęte wagi:

niskie zagrożenie – 20%/0,2;

średnie zagrożenie – 50%/0,5

wysokie zagrożenie – 100%/1

W wyniku przeliczenia otrzymanych wyników otrzymano problemy uszeregowane od najistotniejszego do najmniej istotnego.

Do najistotniejszych problemów zaliczono brak oferty kulturalnej, rozrywkowej i sportowej dla osób w różnym wieku. Kolejne problemy wynikają z braku infrastruktury drogowej, sportowej i rekreacyjnej. Istotne są także problemy związane ze środowiskiem naturalnym. Znaczna liczba respondentów wskazała na problem bezrobocia i patologii społecznych jako średnie zagrożenie dla Miasta i Gminy.

Tab: Ocena działań podejmowanych w Mieście i Gminie Pilawa, które poprawiłyby jakość życia mieszkańców i ich rodzin

Wyszczególnienie	Nieistotne	Ważne	Kluczowe	WAGA (nieistotne -20% / ważne -50% / kluczowe 100%)
Wygodne i funkcjonalne chodniki i poprawa stanu technicznego dróg	4	10	20	26,8
Lepsza oferta spędzenia czasu wolnego dla dzieci i dorosłych	2	16	16	24,4
Podniesienie jakości usług medycznych oraz ich dostępności	4	15	16	24,3
Utrzymanie czystości i porządku w gminie na wysokim poziomie	-	20	13	23
Wzrost przedsiębiorczości	1	21	11	21,7
Zwiększenie bezpieczeństwa w miejscowości	-	23	10	21,5
Aktywizacja zawodowa mieszkańców	6	16	11	20,2
Budowa obiektów rekreacji i wypoczynku (boisko, plac zabaw itp.)	6	16	10	19,2
Lepsza oferta edukacyjna szkół, dostęp do przedszkola	7	19	7	17,9
Poprawa oświetlenia ulicznego	9	23	3	16,1

W ankietach wskazano, że najistotniejsze działania, które należy podjąć w celu poprawy sytuacji to poprawa stanu infrastruktury drogowej, w tym ścieżek rowerowych oraz poprawa oferty spędzania wolnego czasu. Najniżej oceniono konieczność modernizacji oświetlenia ulicznego.

Tab: Patologie społeczne, na których rozwiązanie ma wpłynąć proces rewitalizacji

Liczba osób wskazujących problem	Problem
19	bezrobocie
16	słaba samoorganizacja społeczna i współpraca pomiędzy mieszkańcami, a władzami publicznymi
15	niedobór organizacji pomagających w znalezieniu pracy (przekwalifikowanie, szkolenia)
14	złe warunki życia emerytów i osób niepełnosprawnych
14	niski poziom wykształcenia oraz uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym
13	ubóstwo, bieda
12	brak poczucia bezpieczeństwa wśród społeczeństwa, słaba integracja lokalna
11	emigracja młodych i dobrze wykształconych osób
9	niedostateczna opieka nad dziećmi i młodzieżą
8	niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
8	zła sytuacja mieszkaniowa
4	brak dostępu do nowoczesnej technologii (komputer, internet)

W ocenie mieszkańców działania rewitalizacyjne powinny wpłynąć w największym stopniu na ograniczenie bezrobocia i rozwinąć integrację społeczną. Najmniejszy wpływ, zdaniem ankietowanych, proces rewitalizacji będzie miał na dostęp do nowoczesnych technologii.

Tab: Problemy gospodarcze, na których rozwiązanie ma wpłynąć proces rewitalizacji

Liczba osób wskazujących problem	Problem
16	niewykorzystanie potencjału turystycznego gminy
15	niedostateczny poziom wsparcia w zakresie doradztwa inwestycyjnego, działalności eksperckiej oraz usług finansowych
14	brak lub zbyt mała ilość połączeń komunikacyjnych z innymi ośrodkami
12	słabo rozwinięty sektor usług
11	brak lub zła jakość terenów inwestycyjnych (brak uzbrojenia, słaba dostępność komunikacyjna, zagrożenie osuwiskowe i powodziowe)
8	brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw
4	ograniczony dostęp do nowoczesnych technologii

Problemy gospodarcze nie zostały we wcześniej omówionych tabelach uznane za priorytetowe. W obrębie sfery gospodarczej za najistotniejsze problemy, które powinna rozwiązać rewitalizacja Gminy Pilawa wskazano wykorzystanie potencjału turystycznego. Kolejny problem, który powinna ograniczyć

rewitalizacja to zdaniem ankietowanych doradztwo inwestycyjne, wsparcie eksperckie i usługofinansowe. Wskazuje to najważniejsze ograniczenia w rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Tab: Problemy przestrzenno-funkcjonalne, na których rozwiązanie ma wpłynąć proces rewitalizacji

Liczba osób wskazujących problem	
17	słaba samoorganizacja społeczna i współpraca pomiędzy mieszkańcami, a władzami publicznymi
15	niska estetyka przestrzeni publicznych – dróg, placów, skwerów, parków, małej architektury
11	brak miejsc sportowo-rekreacyjnych w pobliżu miejsca zamieszkania
9	słaby przepływ informacji w sprawach dotyczących najbliższego otoczenia zamieszkania
8	niski poziom obsługi komunikacyjnej terenów osadniczych
7	brak w pełni wyposażonych świetlic wiejskich
6	brak lub niska jakość przedszkoli, bądź też niewystarczająca ilość miejsc w tych placówkach
5	brak urzędzeń komunalnych gospodarki kanalizacyjnej (sieci i oczyszczalni ścieków)
4	brak urzędzeń komunalnych gospodarki wodnej (sieci i urzędzeń zaopatrzenia w wodę)

Za najważniejszy problem przestrzenno-funkcjonalnym wskazanym przez Ankietowanych jest słaba organizacja społeczna i współpraca pomiędzy mieszkańcami. Drugi w kolejności problem to niska estetyka przestrzeni publicznej.

W ocenie ankietowanych za najmniej istotne uznane zostały problemy związane z infrastrukturą wodno-kanalizacyjną.

Tab: Problemy techniczne, na których rozwiązanie ma wpłynąć proces rewitalizacji

Liczba osób wskazujących problem	
23	rozbudowa/modernizacja infrastruktury drogowej
22	rozbudowa/modernizacja infrastruktury towarzyszącej (chodniki, ścieżki rowerowe, parkingi, oświetlenie)
12	modernizacja, w tym termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
10	zagospodarowanie przestrzeni publicznych na parki, skwery, place zabaw itp.
9	bariery architektoniczne w przestrzeni publicznej (w budynkach użyteczności publicznej, w obrębie dróg i chodników)
8	rozbudowa/modernizacja infrastruktury edukacyjnej: przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów, poprawa jakości wyposażenia
7	rozbudowa/modernizacja infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej
6	rozbudowa/modernizacja świetlic wiejskich i poprawa jakości ich wyposażenia
3	zwiększenie dostępu do obiektów usługowych

Wśród najważniejszych problemów technicznych, na których rozwiązanie powinna wpłynąć rewitalizacja wymieniono infrastrukturę drogową, termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznych.

Tab: Działania dotyczące ochrony środowiska, na których rozwiązanie ma wpłynąć proces rewitalizacji

Liczba osób wskazujących problem	Problem
20	Ochrona krajobrazu i środowiska
13	Ograniczenie niskiej emisji w miejscowości
8	Poprawa jakości wody do picia

Tab: Negatywne zjawiska, które charakteryzują się kumulacją na terenie Miasta i Gminy Pilawa

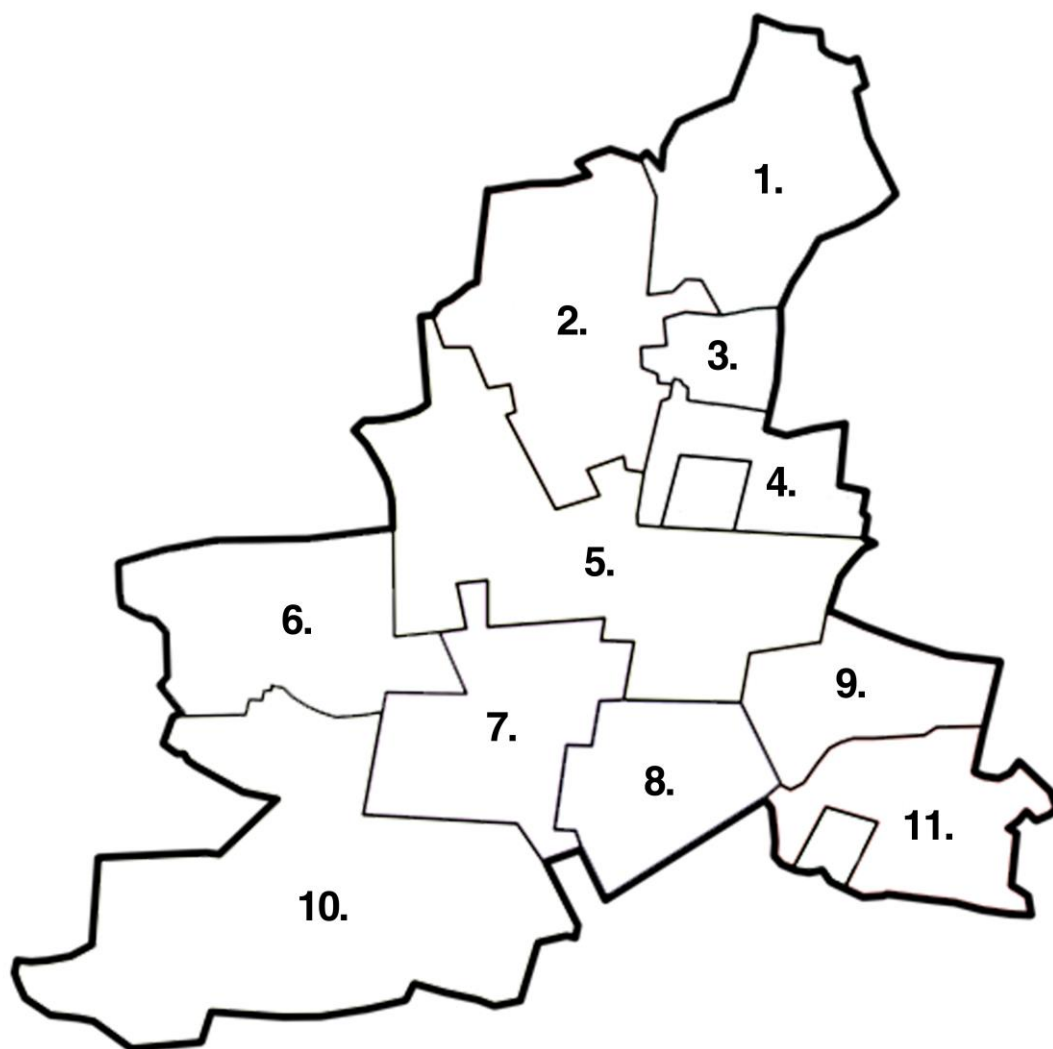
Wyszczególnienie	Niskie zagrożenie problemem	Średnie zagrożenie problemem	Wysokie zagrożenie problemem	WAGA (niskie -20% / średnie -50% / wysokie 100%)
Niski poziom dochodów mieszkańców	3	20	8	18,6
Patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przemoc)	5	13	12	18,6
Bezrobocie	1	22	7	18,2
Ubóstwo	4	23	5	17,3
Słaba kondycja społeczeństwa obywatelskiego	6	12	10	17,2
Zanieczyszczenie środowiska	8	10	9	15,6
Niski poziom przedsiębiorczości	3	19	5	15,1
Zła sytuacja mieszkaniowa (ilość i jakość mieszkań)	7	16	5	14,4
Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców	3	21	3	14,1
Stan budynków kubaturowych (mieszkalnych, usługowych, publicznych itp.)	4	18	4	13,8
Brak organizacji pozarządowych	9	15	4	13,3
Stan zabytków	12	12	2	10,4

Wśród pilnych problemów do rozwiązania wymienione zostały patologie społeczne, bezrobocie i ubóstwo. Diagnoza ta pokrywa się diagnozą opartą o dane statystyczne i raporty policji. Jednocześnie, pomimo niewielkiej liczby organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Ankietowani nie odczuwają ich braku. Może to wynikać z faktu coraz powszechniejszego ponadlokalnego i ponadregionalnego działania organizacji pozarządowych, co sprawia że pomimo braku zadowolającej aktywności NGO na obszarze gminy, mieszkańcy mają styczność z organizacjami pozarządowymi albo słyszą o ich aktywności dzięki mediom.

Wyniki ankiet wskazują na niewielkie zainteresowanie stanem zabytków na terenie gminy. Ze względu na ich charakter i stan mieszkańcy nie widzą istotnego wpływu rewitalizacji tych obiektów na rozwiązywanie problemów gminy i jej mieszkańców.

Analiza problemów w oparciu o dane statystyczne

Obszary problemowe zaznaczono na mapie, na której namiesiono obszary administracyjne sołectw i miasta Pilawa. Obszar nr 4 obejmuje jednostki Niesadna i Nieładna-Przecinka, a obszar nr 11 obejmuje jednostki Trąbki i Trąbki-Osiedle. Jednostki te zostały przeanalizowane łącznie, wyniki analizy problemów przedstawiono zbiorczo jako obszar 4 i obszar 11.

Oznaczenia na mapie odnoszą się do jednostek:

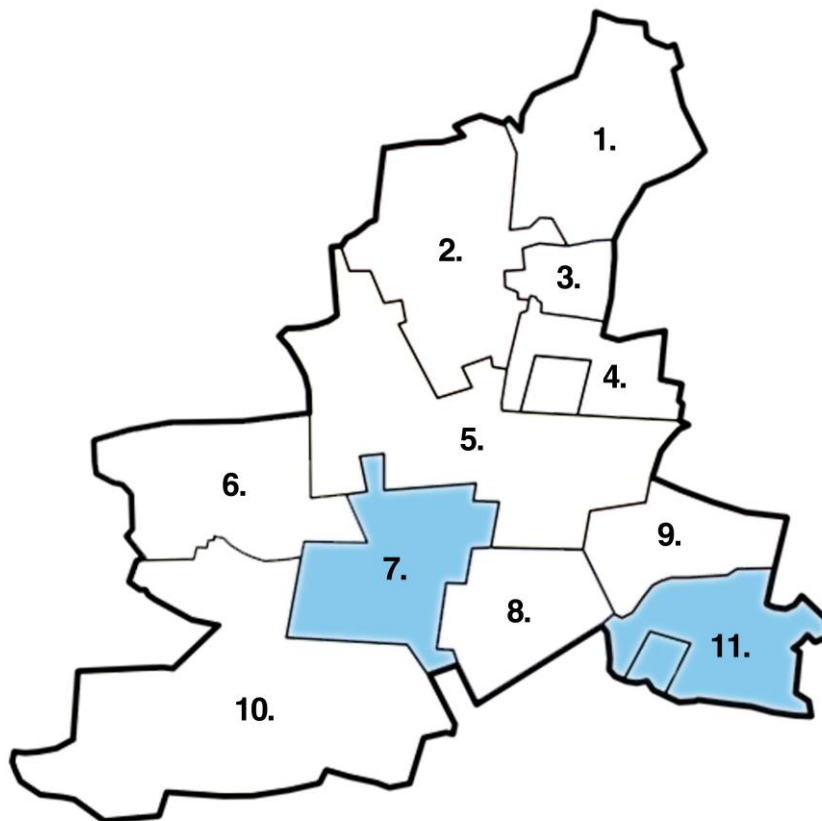
1. Kalonka,
2. Goćław,
3. Żelazna,
4. Niesadna i Niesadna-Przecinka,
5. Puznówka,
6. Jażwiny,
7. miasto Pilawa,
8. Lipówki,
9. Wygoda,
10. Lucznica,
11. Trąbki

Poniżej przedstawiono wskaźniki, które wybrano do analizy pod względem możliwości pozyskania informacji oraz adekwatności dla charakteru omawianego obszaru i problemów występujących w Gminie:

1. Społeczne:

a) Wyższy niż na pozostałych obszarach gminy poziom bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego.

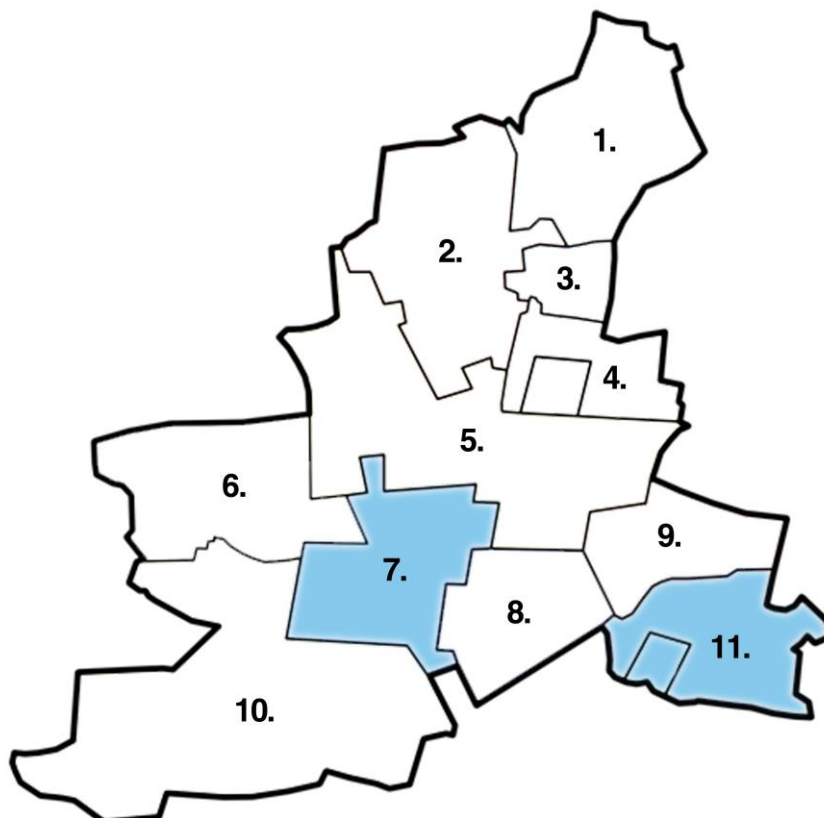
Przeanalizowano adresy zamieszkania rodzin dotkniętych problemem bezrobocia oraz wskazano te obszary Gminy, w których zamieszkuje największy odsetek osób bezrobotnych.

1. Kalonka,
2. Goctaw,
3. Żelazna,
4. Niesadna i Niesadna-Przecinka,
5. Puznówka,
6. Jażwiny,
7. miasto Pilawa,
8. Lipówki,
9. Wygoda,
10. Łucznicza,
11. Trąbki

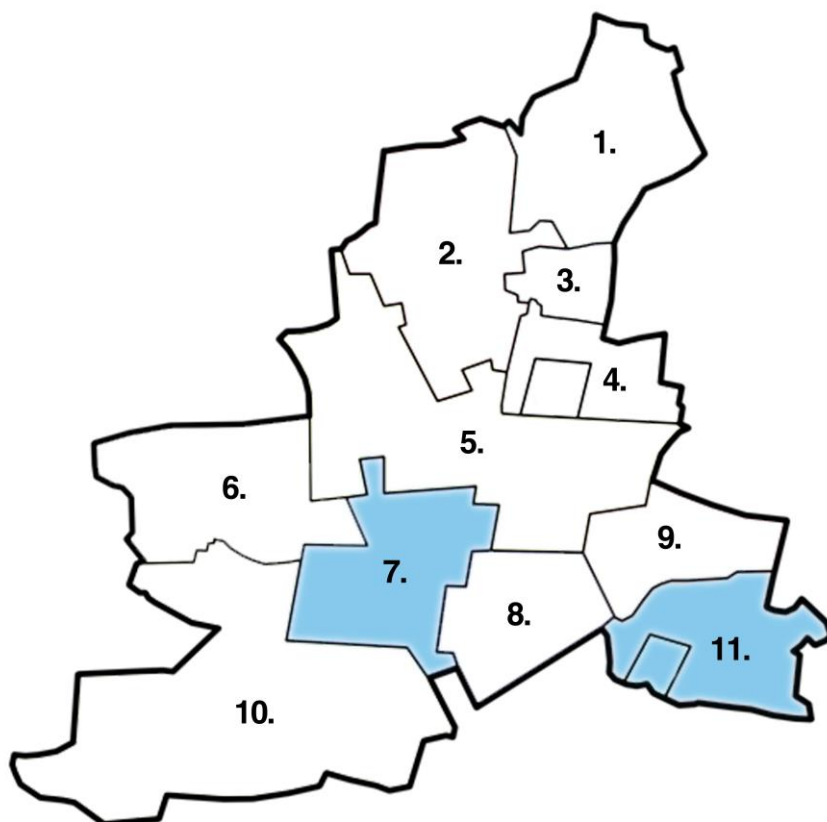
b) Wysoki wskaźnik ubóstwa i bezradności. Wskaźnik przedstawia skumulowane problemy i mierzony jest liczbą gospodarstw domowych objętych opieką socjalną.

Przeanalizowano adresy zamieszkania rodzin korzystających z pomocy socjalnej oraz wskazano te miejscowości Gminy Pilawa, w których liczba tych rodzin przekracza średnią dla wszystkich rodzin objętych opieką.

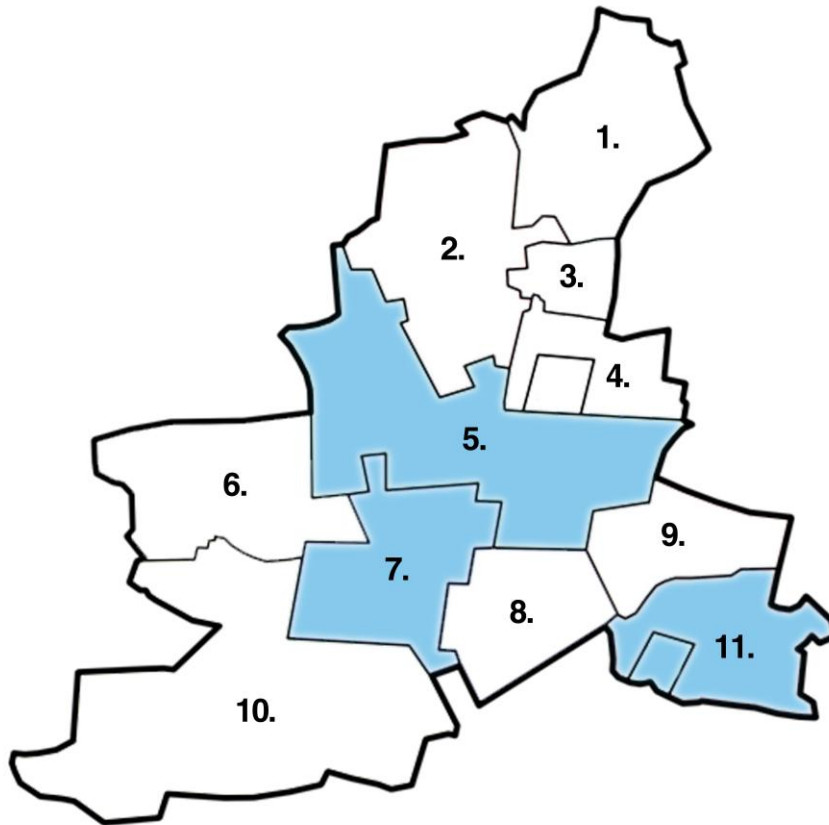
1. Kalonka,
2. Goctaw,
3. Żelazna,
4. Niesadna i Niesadna-Przecinka,
5. Puznówka,
6. Jażwiny,
7. miasto Pilawa,
8. Lipówki,
9. Wygoda,
10. Łucznicza,
11. Trąbki

c) Wysoki wskaźnik ubóstwa mierzony liczbą dzieci w wieku szkolnym pobierających stypendia socjalne i korzystających z dopłat do podręczników. Przeanalizowano liczbę dzieci w placówkach edukacyjnych na terenie gminy oraz wskazano te miejscowości Gminy Pilawa, w których liczba wspieranych dzieci jest najwyższa

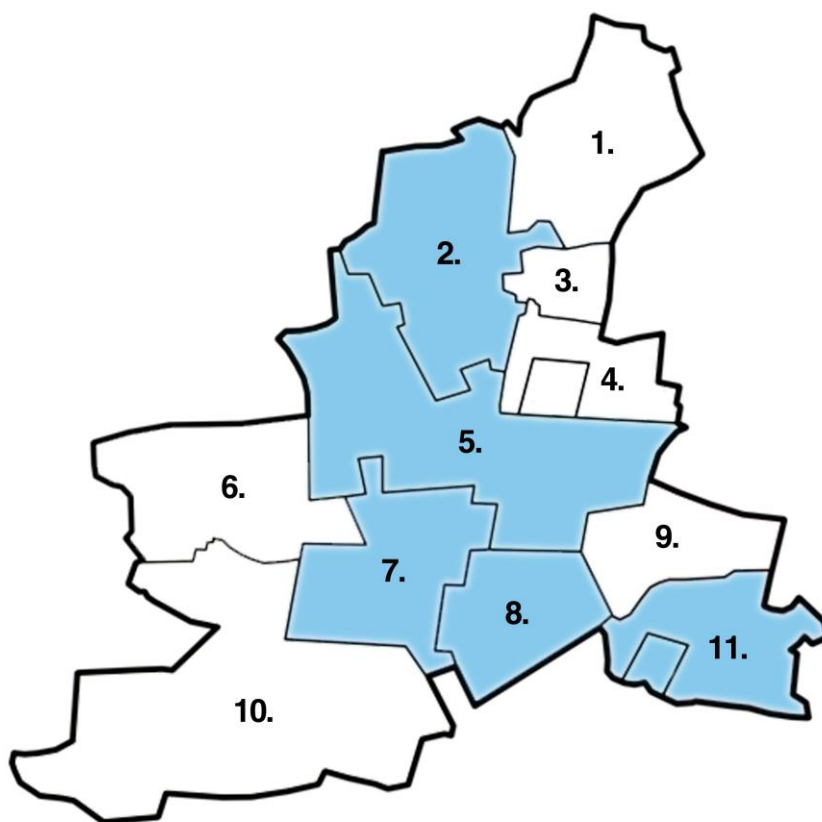
1. Kalonka,
2. Goctaw,
3. Żelazna,
4. Niesadna i Niesadna-Przecinka,
5. Puznówka,
6. Jażwiny,
7. miasto Pilawa,
8. Lipówki,
9. Wygoda,
10. Łucznicza,
11. Trąbki

d) Wysoki wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym. Przeanalizowano liczbę osób wieku poprodukcyjnym mieszkających na terenie Gminy. Na mapie wskazano obszary, na których koncentracja osób w podeszłym wieku jest największa.

1. Kalonka,
2. Goctaw,
3. Żelazna,
4. Niesadna i Niesadna-Przecinka,
5. Puznówka,
6. Jaźwiny,
7. miasto Pilawa,
8. Lipówki,
9. Wygoda,
10. Łucznicza,
11. Trąbki

e) Wysoka przestępczość. Przeanalizowano dane uzyskane od Komendanta w Pilawie oraz dokumentu „Zestawienie wyników pracy Wydziału Prewencji Komendy Powiatowej Policji Garwolinie za 2015 rok” przygotowanego przez Komendanta Powiatowego Policji w Garwolinie. Przeanalizowano skumulowany wskaźnik występowania przestępczości w odniesieniu do: kradzieży, kradzieży z włamaniem, picia alkoholu w miejscach publicznych, uszkodzenia mienia, zakłócania spokoju i innych wykroczeń.

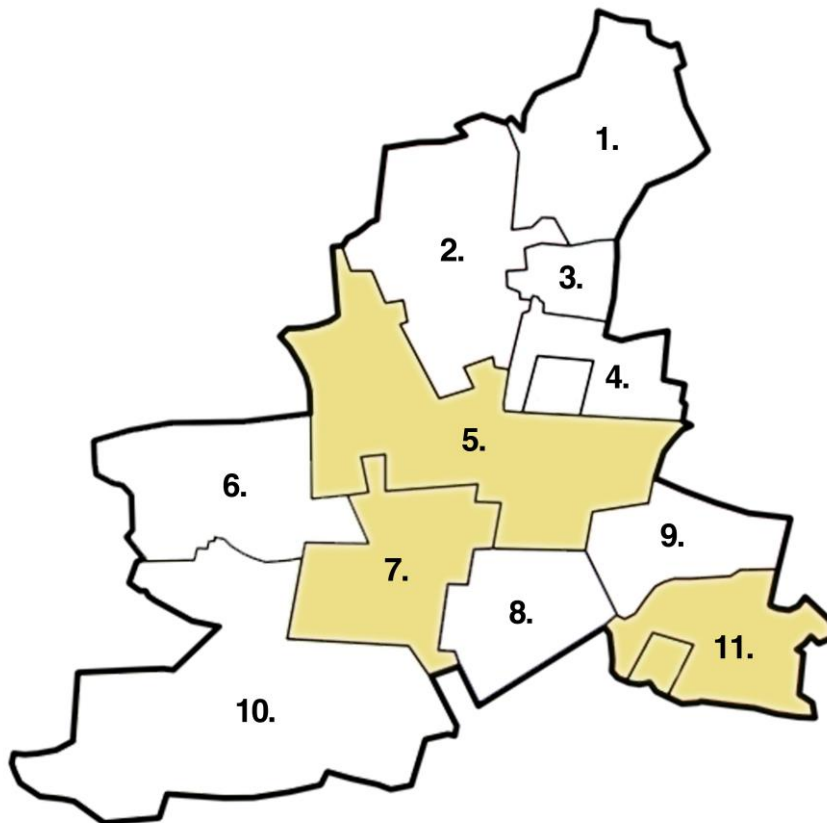

1. Kalonka,
2. Goćław,
3. Żelazna,
4. Niesadna i Niesadna-Przecinka,
5. Puznówka,
6. Jażwiny,
7. miasto Pilawa,
8. Lipówki,
9. Wygoda,
10. Łucznica,
11. Trąbki

2. Przestrzenno-funkcjonalne

a) Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną. Wskazano obszar Gminy, w którym występują braki w wyposażeniu w infrastrukturę społeczną.

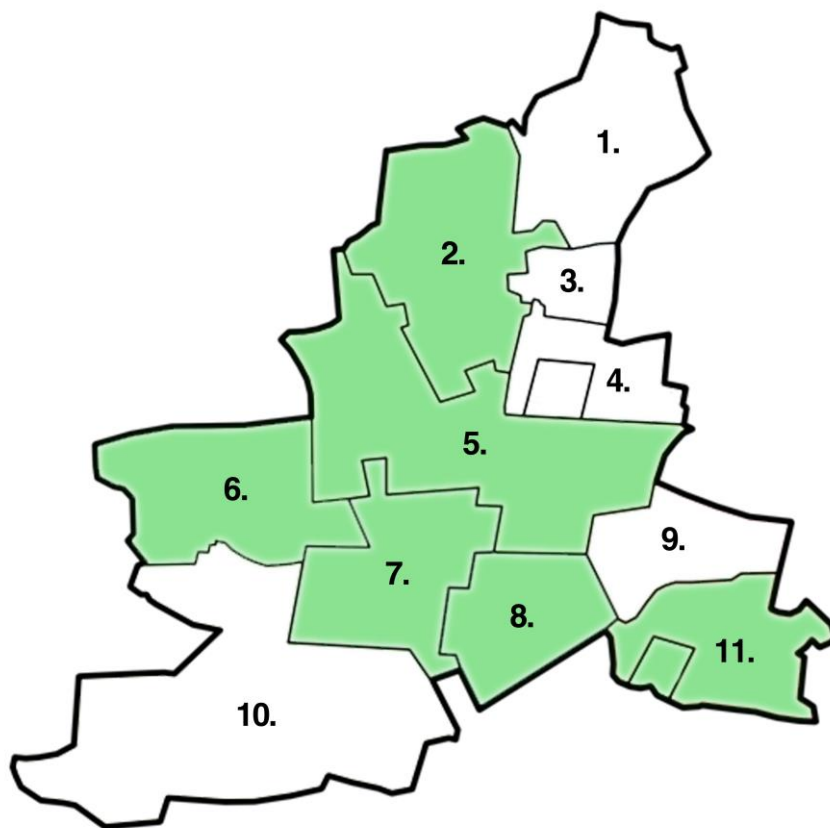
W analizie problemu wzięto pod uwagę tylko te jednostki administracyjne, w których zlokalizowana jest infrastruktura edukacyjna, sportowa i kulturalna. W pozostałych jednostkach, w których taka infrastruktura nie występuje, nie jest planowana ich budowa, a mieszkańcy korzystają z istniejącej infrastruktury gminnej.

1. Kalonka,
2. Goctaw,
3. Żelazna,
4. Niesadna i Niesadna-Przecinka,
5. Puznówka,
6. Jażwiny,
7. miasto Pilawa,
8. Lipówki,
9. Wygoda,
10. Łucznicza,
11. Trąbki

3. Środowiskowe

a) Przekroczenie standardów jakości środowiska. Przeanalizowano dane dotyczące wzrastającego zagrożenia zanieczyszczeniem środowiska. Na podstawie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Pilawa wskazano obszary o największej liczbie gospodarstw domowych emitujących zanieczyszczenia powietrza oraz te obszary, które jednocześnie są najbardziej dotknięte zanieczyszczeniami związanymi z niską emisją z transportu drogowego.

1. Kalonka,
2. Goctaw,
3. Żelazna,
4. Niesadna i Niesadna-Przecinka,
5. Puznówka,
6. Jażwiny,
7. miasto Pilawa,
8. Lipówki,
9. Wygoda,
10. Łucznicza,
11. Trąbki

Poniżej przedstawiono syntetyczną tabelę, w której zestawiono wyniki analiz przedstawionych wskaźników i ich występowanie w poszczególnych jednostkach urbanistycznych (ujęto tylko jednostki osadnicze, dla których zdiagnozowano którykolwiek zidentyfikowany wskaźnik problemowy).

	Nazwa badanego wskaźnika	Goclaw	Jaźwiny	Kalonka	Lipówki	Łucznicza	Niesadna i Niesadna Przecinka	Puznówka	Trąbki z Osiedlem Czechy	Wygoda	Żelazna	Pilawa miasto
1.	Wysoki poziom bezrobocia (w tym długotrwałego)											
2.	Wysoki poziom ubóstwa i bezradności											
3.	Wysoki poziom wsparcia socjalnego dzieci uczących się											
4.	Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym											
5.	Wysoki poziom przestępczości											
6.	Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną.											
7.	Przekroczenie standardów jakości środowiska.											

Jak wynika z powyższego zestawienia w mieście Pilawa i miejscowości Trąbki występuje najwyższe natężenie wskaźników zarówno wskazujących na występowanie zjawisk problemowych w sferze społecznej, jak i przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Kolejną miejscowością o największej liczbie wskaźników jest Puznówka (2 zjawiska sfery społecznej i 1 czynnik przestrzenno-funkcjonalny), a dalej Goclaw i Lipówki (1 zjawisko sfery społecznej i 1 czynnik środowiskowy). Listę obszarów, na których kumulują się problemy zamyka miejscowość Jaźwiny: 1 problem dotyczący kwestii środowiskowych.

8.2. Zasięg przestrzenny obszarów zdegradowanych

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji za obszar zdegradowany należy uznać taki, w którym na negatywnie zdiagnozowany obszar społeczny (natężenie wskaźnika 1, 2, 3, 4 lub 5) nakłada się co najmniej jedno z negatywnych zjawisk wymienionych w art. 9 ust. 1 p 1-4 Ustawy (wysokie natężenie chociaż jednego ze wskaźników 6 lub 7).

Na podstawie analiz wskaźnika syntetycznego oraz wskaźników uzupełniających, opisanych w rozdziale 6.1. wskazano, iż obszary zdegradowane obejmują miasto Pilawa i miejscowość Trąbki.

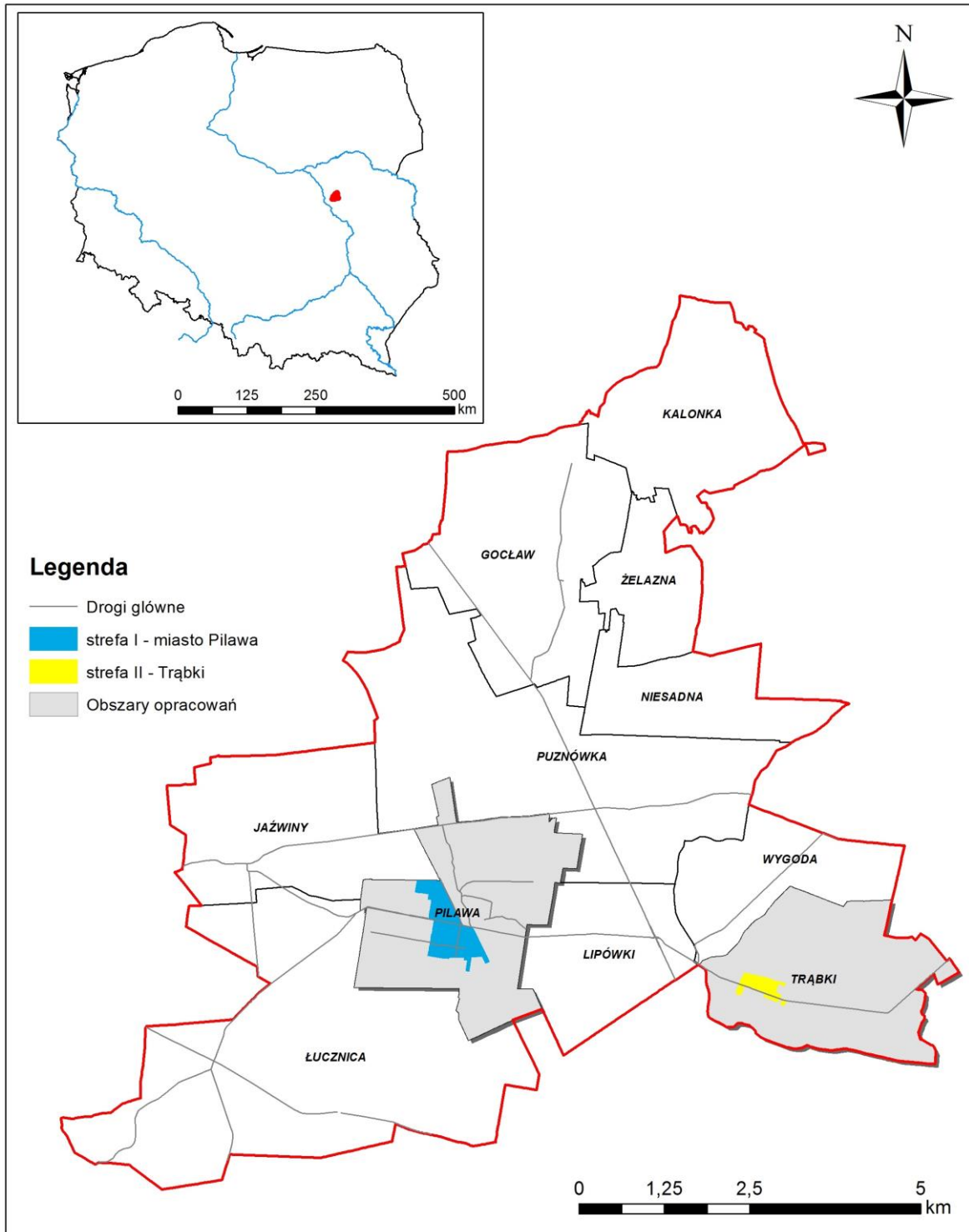
Obszar zdegradowany nr I – granice miasta Pilawa, powierzchnia 662 ha, liczba mieszkańców 4505 osób .

Obszar zdegradowany nr II – granice miejscowości Trąbki, powierzchnia 622 ha, liczba mieszkańców 1969 osób .

Jednakże, zsumowana powierzchnia tych jednostek administracyjnych przekracza określone w Ustawie o rewitalizacji 30% liczby mieszkańców. Liczba mieszkańców **miasta Pilawa** i miejscowości **Trąbki** to 6774 osób, co stanowi 62% ogółu ludności gminy Pilawa. W związku z tym zakres podobszaru zdegradowanego dot. miasta Pilawa i miejscowości Trąbki ograniczono do przedstawionych poniżej terenów, obejmujących przede wszystkim centrum miejscowości. Obszary zdegradowany podzielono na 2 strefy, odpowiadające wspomnianym miejscowościom, które nie posiadają ze sobą wspólnych granic. Proponuje się wyznaczenie obszarów rewitalizowanych jako część obszarów zdegradowanych, obejmującą fragmenty miasta Pilawa i miejscowości Trąbki na podstawie liczby ludności zamieszkującej strefy, obecności infrastruktury będącej podstawą osiągnięcia celów rewitalizacji na obszarze gminy i/lub nasilenia problemów.

Gmina Pilawa - strefy rewitalizacji - lokalizacja ogólna

Strefa rewitalizacji I – granice obszaru

Ul. Letniskowa, od Al. Wyzwolenia do ul. Spacerowej, ul. Spacerowa do granic działki nr 1772, wzdłuż granic działki 1772 od strony zachodniej i południowej, ul. Malinowa wzdłuż granicy działki 11/10 do ul. Miodowej, ul. Miodowa do Al. Wyzwolenia, Al. Wyzwolenia od ul. Miodowej do ul. Krynickich, ul. Krynickich na odcinku od Al. Wyzwolenia do skrzyżowania z ul. Wyszyńskiego, ul. Wyszyńskiego do skrzyżowania z ul. Bursztynową, dalej wzdłuż zachodniej granicy działek nr 1262/7, 1264/7, 1265/3 do granicy działki 1266; dalej wzdłuż zachodniej, południowej i wschodniej granicy działki 1266 do ul. Sportowej, od punktu styku dz. 1266 z ul. Sportową na drugą stronę torów kolejowych do ul. Dworcowej, ul. Dworcową na południe wzdłuż granicy działki nr 1289/130, dalej wzdłuż południowej i wschodniej działki nr 1289/130, dalej wzdłuż wschodniej granicy działek 1289/129, 1289/128, 1289/127, 1289/125, 1289/77 i 1289/70 do ul. Dworcowej, dalej wzdłuż ul. Dworcowej do skrzyżowania z Al. Wyzwolenia, Al. Wyzwoleniana odcinku do ul. Letniskowej.

Strefa rewitalizacji II – granice obszaru

Ulica Graniczna od ul. Osadniczej do ul. Spacerowej, ul. Spacerową do rogu działki nr 417/38, wzdłuż północnej granicy działek nr 417/38 i 417/4 do ul. Ogrodowej, ul. Ogrodowa do granicy działki 417/25, wzdłuż zachodniej granicy działek 417/25 i 417/29, wzdłuż południowej granicy działek 417/29, 417/30, 417/31, 417/32 do Al. Owocowej, Al. Owocową do ul. Osadniczej, ul. Osadniczą na wschód do wschodniej granicy dz. 349/6 i wokół wschodniej, południowej i zachodniej do ul. Osadniczej; ul. Osadnicza do wschodniej granicy działki nr 418/42, wzdłuż południowej granicy działek nr 418/42, 418/41, 418/40, 418/37, 418/39 i 418/6; wzdłuż zachodniej granicy działki nr 418/6 z do ul. Osadniczej, ul. Osadnicza na zachód do wschodniej granicy działki nr 418/3 i dalej wzdłuż zachodniej, południowej granicy działki nr 418/3 do ul. Czarna Droga, ul. Czarna Droga do skrzyżowania z ul. Osadniczą.

Strefa rewitalizacji nr I – granice obszaru w mieście Pilawa (zgodnie z przedstawioną mapą) powierzchnia 57,6 ha, liczba mieszkańców 1558 osób .

Strefa rewitalizacji nr II – granice obszaru w miejscowości Trąbki z osiedlem Czechy (zgodnie z przedstawioną mapą), powierzchnia 16,4ha, liczba mieszkańców 491 osób.

Strefa rewitalizacji I

Gmina Pilawa - strefy rewitalizacji - strefa I

Miasto Pilawa położone jest w strefie urbanizacji gminy Pilawa. Strefa ta obejmuje równoleżnikowo usytuowany pas wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 805. W budownictwie mieszkalnym Pilawy dominuje zabudowa jednorodzinna wolnostojąca (pojedyncze bloki wielorodzinne zlokalizowane są przy ulicy Leśnej i Wojska Polskiego). Zakłady przemysłowe zlokalizowane są w północnej części miasta odseparowane od skupisk mieszkaniowej. Tereny miasta charakteryzują się wysokim stopniem zainwestowania. Obszar przeznaczony jest do zaspokojenia potrzeb w zakresie usług (publicznych, komercyjnych), mieszkalnictwa oraz produkcji o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym. Miasto Pilawa jest głównym ośrodkiem gminy o charakterze wielofunkcyjnym. Na terenie miasta siedzibę ma największe przedsiębiorstwo działające na terenie gminy - międzynarodowy koncern Akzo Nobel, zatrudniający w tutejszym oddziale 499 osób (poza strefą). Drugim pod względem wielkości przedsiębiorstwem jest FOL-PLAST Zawadka Sp. z o.o. Sp. k. – producent opakowań foliowych.

Na obszarze rewitalizowanym I występuje zabudowa głównie jednorodzinna i wielorodzinna, a także zabudowa związana ze zlokalizowanymi usługami. W granicach obszaru rewitalizacji znajdują się także tereny kolejowe oraz przylegające do nich tereny drogowe, które z racji rosnącej liczby osób z nich korzystających i rosnącej liczby pojazdów, ulegają systematycznej degradacji. Na obszarze przylegającym do torów kolejowych rośnie także problem przestępczości.

Nawyznaczonym obszarze zlokalizowane są także tereny zielone oraz sportowo-rekreacyjne, w tym stadion sportowy.

W strefie rewitalizowanej I znajdują się zabytki wpisane do rejestru zabytków. Położone są przy ul. Dworcowej, w tym dworzec kolejowy i dwa domy z zespołu dworca kolejowego.

Zgodnie ze studium uwarunkowań, w tej części Miasta postuluje się stworzenie podstaw dla rozwoju strefy mieszkalnictwa i działalności gospodarczej oraz rozwoju usług, produkcji i wytwórczości, magazynów i składów, stanowiących podstawę poprawy sytuacji społeczno-ekonomicznej Gminy. Na obszarze tym przewidziano obszary przeznaczone ponadto na tereny zieleni urządzonej.

Braki w infrastrukturze technicznej na obszarze zdegradowanym dotyczą głównie obszaru strefy rewitalizacji I ponieważ większość obiektów użyteczności publicznej leży na obszarze tej strefy. W analizie problemów wskazano problemy z infrastrukturą drogową, w tym brak ścieżek rowerowych, chodników czy miejsc parkingowych.

Największe problemy wynikające ze zwiększonego ruchu pojazdów na obszarze zdegradowanym, obserwowane są na obszarze strefy rewitalizowanej ze względu na zwiększony ruch związany z

dojazdem do obiektów użyteczności publicznej, dworca PKP, sklepów i punktów usługowych, placówek edukacyjnych i placówek służby zdrowia. W złym stanie technicznym jest m.in. nawierzchnia ulic Wojska Polskiego, Dworcowej, Słonecznej, Kombatantkiej, Królowej Jadwigi i Miodowej. Ulice Spacerowa oraz częściowo Kardynała St. Wyszyńskiego i Sportowa są ulicami o nawierzchni nieutwardzonej i wymagają budowy nawierzchni utwardzonej, chodników, ścieżek rowerowych oraz kanalizacji deszczowej. Na terenie miasta Pilawa brak ścieżek rowerowych oraz odpowiedniej ilości miejsc parkingowych.

Zły stan nawierzchni powoduje znaczne utrudnienia w ruchu kołowym, przeciążenie dróg oraz negatywne skutki dla środowiska. Zachodzi pilna potrzeba poprawy jakości ciągów komunikacyjnych oraz budowy nowych dróg w kierunkach nowych obszarów inwestowania położone na obrzeżach miasta.

Tereny wokół stacji PKP w Pilawie, położone po wschodniej stronie torów kolejowych, są bardzo zaniedbane. Modernizacji wymagają m.in. chodniki i oświetlenie terenu. Działka, na której znajduje się budynek jest zamkniętym terenem kolejowym, działka należy do Polskich Kolei Państwowych. Obejmuje ona torowisko, perony, budynek dworca i tereny zieleni. Od wschodu do budynku przylega plac przed dworcem, o funkcji komunikacyjnej, nawierzchnia asfaltowa z miejscami parkingowymi. Na północ od budynku znajduje się park, z którego prowadzi utwardzony ciąg pieszy wzdłuż wschodniej elewacji. Od południa do budynku przylega główny ciąg pieszy na perony. Od zachodu znajduje się utwardzony peron stacji kolejowej.

Istotnym powodem wyznaczenia przedstawionych granic strefy rewitalizacji I jest położenie infrastruktury służącej realizacji celom rewitalizacji. Ponieważ proces rewitalizacji nie dopuszcza tworzenia nowej infrastruktury, a jedynie rewitalizację istniejącej, granice strefy wyznaczono tak aby obejmowały one obiekty stanowiące bazę dla realizacji celów programu rewitalizacji. W obrębie strefy znalazły się zatem obiekty edukacyjne (przedszkole, ul. Wojska Polskiego, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum, ul. Leśna), instytucje kultury (MGOK, Al. Wyzwolenia), Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (Al. Wyzwolenia), Urząd Miasta i Gminy (Al. Wyzwolenia), Posterunek Policji (ul. Letniskowa), dworzec PKP (ul. Dworcowa), stadion miejski (ul. Spacerowa), park miejski (ul. Dworcowa) i tereny zielone.

Stan terenu wokół dworca zagraża bezpieczeństwu mieszkańców i przyjezdnych. Jest to spowodowane znacznym ruchem samochodowym, ograniczaniem miejsca dla pieszych poprzez zastawianie chodników samochodami. Inne niebezpieczeństwa spowodowane są gromadzeniem się wokół terenów dworca osób popełniających wykroczenia – kradzieże kieszonkowe, kradzieże mienia z

pozostawionych samochodów, picie alkoholu, bójki. Sprzyja temu zarówno wzmożony ruch pieszy i samochodowy jak również zaniedbanie terenu, nieuporządkowana zieleń, brak właściwego oświetlenia czy monitoringu.

Stadion sportowy położony w strefie rewitalizacji I, w północnej części miasta na działce nr 1722, przy ulicy Spacerowej 5 wymaga także modernizacji. Obecnie znaczna część obszaru stadionu nie jest jeszcze zagospodarowana, a istniejące trybuny wymagają pilnej modernizacji. Brak jest również utwardzonego parkingu dla samochodów osobowych, ale również dla autokarów którymi przyjeżdżają sportowcy na mecze oraz zawody sportowe. Brak właściwie urządzonych terenów rekreacyjno-sportowych na stadionie, które zapewniałyby właściwe zaplecze dla imprez kulturalno-sportowych. Teren stadionu sportowego w Pilawie wymaga zagospodarowania w obiekty rekreacyjne, budowy i oświetlenia, budowy amfiteatru dla imprez plenerowych oraz odwodnienia terenu.

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, położony w strefie rewitalizacji I, przy Al. Wyzwolenia 124, stanowi centrum aktywności kulturalnej gminy. Gmina prowadzi prace służące rozbudowie infrastruktury aby możliwe było dalsze poszerzanie oferty. Gmina przygotowała projekt rozbudowy ośrodka i stara się o środki europejskie na wsparcie projektu. Zaprojektowano rozbudowę ośrodka, stworzenie zaplecza dla orkiestry, chóru, działalności gastronomicznej i rekreacyjnej (kręgielnia).

Budynek szkoły, 1000-latki, w Pilawie został oddany do użytku w roku 1966. W roku 1999 w związku z reformą systemu oświaty, w budynku szkoły utworzono dodatkowo gimnazjum. Szkoła jest sukcesywnie modernizowana i wyposażona w niezbędny sprzęt. W szkole działa świetlica, kółka zainteresowań, chór. Realizowane były projekty edukacyjne obejmujące zajęcia dodatkowe i dla uczniów o utrudnionym dostępie do edukacji. Szkoła wymaga dalszych inwestycji związanych z poprawą warunków nauczania, poszerzeniem oferty edukacyjnej dla uczniów gminy, w tym zajęć dotyczących umiejętności kluczowych. Obiekty wymagają pełnej termomodernizacji stropów i ścian, wymiany stolarki okiennej i drzwiowej, modernizacji systemu grzewczego, ciepłej wody użytkowej. Konieczna jest również wymiana instalacji elektrycznej wraz ze źródłami oświetlenia wewnętrznego i zewnętrznego oraz zainstalowanie systemu zarządzania energią.

Na obszarze strefy rewitalizacji znajduje się także budynek Urzędu Miasta i Gminy, Al. Wyzwolenia 158. Został on wybudowany w latach 60-tych zgodnie z ówczesnymi potrzebami gminy. Obecnie budynek wymaga pilnej rewitalizacji z racji na wiek, ale przede wszystkim na niewystarczającą ilość pomieszczeń dla prowadzonej działalności. Wymiany wymaga m.in. instalacji grzewcza i elektryczna. Obecne urządzenia są energochłonne i powodują zagrożenie dla środowiska naturalnego ze względu na znaczną

emisję zanieczyszczeń. Otoczenie budynku jest niedostosowane do potrzeb mieszkańców. Brak parkingu wymusza parkowanie samochodów w sposób ograniczający miejsce na drodze i chodnikach, co powoduje zagrożenie w ruchu drogowym. tereny zielone przyległych do Urzędu są zaniedbane i wymagają uporządkowania.

Na obszarze strefy rewitalizacji gęstość zaludnienia jest znacząco wyższa (2704os/km²) niż na obszarze zdegradowanym nr I (681 os.km²). Wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym jest wyższy dla strefy (15,1%) niż dla całego obszaru zdegradowanego (14%). Wynika to między innymi z osiedlania się osób młodych i nowych mieszkańców coraz dalej od ścisłego centrum ze względu m.in. na większą dostępność działek budowlanych.

Na obszarze strefy obserwowana jest także kondensacja problemów społecznych. Liczba osób korzystających z opieki społecznej w strefie wynosiła w roku 2015 to 118. Pomoc przyznano osobom mieszkającym przy ulicach: Sportowa (7 rodzin), Dworcowa (10), Bursztynowa (6), Wyszyńskiego (4), Wisniowa (3), Sempołowskiej (10), Królowej Jadwigi (5), Kościuszki (6), Wojska Polskiego (9), Konopnickiej (4), Al. Wyzwolenia (17), Przedszkolaków (10), Leśna (6), Spacerowa (7), Miodowa (11) i Letniskowa(3). Ogólna liczb korzystających z pomocy społecznej na obszarze zdegradowanym to 206 (4,5% ogółu mieszkańców), podczas gdy w strefie rewitalizowanej jest to 118 (7,5%).

Problemy społeczne związane z kształceniem i edukacją kumulują się w strefie rewitalizowanej ze względu na położenie placówek edukacyjnych. Wszystkie placówki edukacyjne w mieście Piława leżą na obszarze strefy rewitalizacji I: (przedszkole publiczne, ul. Wojska Polskiego; szkoła podstawowa i gimnazjum, ul. Leśna) Na tym obszarze także będą się koncentrowały działania związane z podnoszeniem poziomu kształcenia oraz rozwiązywaniem problemów społecznych związanych z uczniami.

Na obszarze strefy rewitalizowanej I notowanych było w 2015 roku więcej wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców niż na obszarze zdegradowanym, odpowiednio 186,78 i 185,79.

Brak jest dokładnych danych pozwalających porównać zanieczyszczenie powietrza w strefie rewitalizowanej i na obszarze zdegradowanym. Jednakże, powody powstawania niskiej emisji, czyli emisja spalin ze źródeł ogrzewania budynków oraz z transportu drogowego pozwala przyjąć, że w strefie, w której zagęszczenie zabudowy jest większe niż średnia dla całego obszaru zdegradowanego, a ponadto skupia się tu codzienny ruch kołowy związany z dojazdem do budynków użyteczności publicznej, placówek edukacyjnych, zakładów pracy, sklepów i punktów usługowych oraz dworca z którego mieszkańcy codziennie dojeżdżają do i z pracy, poziom niskiej emisji jest wyższy.

Gmina przeprowadziła inwestycje służące ochronie środowiska związane z wyposażeniem budynków użyteczności publicznej w odnawialne źródła energii (budynek Posterunku Policji).

Prowadzone były także inne inwestycje służące poprawie stanu infrastruktury. W latach 2012-2015 dzięki wsparciu funduszy europejskich i krajowych gmina pozyskała środki na projekty dotyczące m.in. rozbudowy Gminno-Miejskiego Ośrodka Kultury oraz wyposażenia świetlicy w MGOK, zagospodarowania w terenie przedszkola samorządowego.

W ramach wsparcia sfinansowano także przebudowę fragmentów ulic położonych na obszarze rewitalizowanym: ul. Krynickich, ul. Wojska Polskiego oraz rozbudowywano infrastrukturę wodno-kanalizacyjną. Gmina pozyskała także środki z PROW na prace modernizacyjne na terenie stadionu sportowego w Pilawie (przebudowa ogrodzenia) i na zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy SPZOZ i stacji PKP w Pilawie. Ten ostatni projekt obejmował utwardzenie terenu przy SPZOZ, zieleni, ławki, kosze na śmieci oraz teren przy stacji PKP: wymiana wiaty przystankowej, utwardzenie nawierzchni, zieleni.

Gmina pozyskała także środki z PROW 2014-2020 na dalsze prace w zakresie rozbudowy infrastruktury drogowej (ul. Wojska Polskiego) wraz z chodnikami i odwodnieniem.

Strefa rewitalizacji II

Gmina Pilawa - strefy rewitalizacji - strefa II

Miejscowość Trąbki częściowo (obszar objęty strefą rewitalizacji II) należy do strefy zurbanizowanej gminy Pilawa, razem z miastem Pilawa i sołectwem Lipówki.

Zabudowa miejscowości Trąbki jest zróżnicowana. W centrum miejscowości, która znajduje się w strefie rewitalizacji II, koncentruje się budownictwo wielorodzinne, dalej jednorodzinne.

Wieś Trąbki posiada koncentryczną strukturę przestrzenną. Centrum miejscowości zlokalizowane przy zakładzie Huty Szkła „Czechy” S.A. W obrębie strefy rewitalizacji, obok skrzyżowania ulic Osadniczej, Czarnej Drogi i Granicznej znajduje się kompleks Publicznej Szkoły Podstawowej wraz z Gimnazjum i halą sportową oraz obiekty handlowe i usługowe. W drugiej linii zabudowy zlokalizowane są budynki wielorodzinne osiedla zakładowego (działki pomiędzy ul. Osadniczą i ul. Spacerową), a także Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Biblioteka Publiczna, Punkt Apteczny, poczta, świetlica wiejska. Ta ostatnia mieści się w budynku nieodpłatnie wydzierżawionym od Parafii. W świetlicy wiejskiej prowadzone są zajęcia przez Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Pilawie oraz próby orkiestry dętej i spotkania kół zainteresowań. Od września 2007 r. w Szkole Podstawowej został uruchomiony oddział przedszkolny. Obecnie działają już dwa oddziały przedszkolne.

Na obszarze strefy rewitalizowanej II znajduje się szereg zabytków wpisanych do gminnego rejestru zabytków. Są to w większości obiekty związane z Hutą Szkła „Czech”, położone przy ul. Osadniczej, w tym szereg domów robotniczych.

Trąbki są liczącym się ośrodkiem przemysłowym w powiecie garwolińskim z racji funkcjonującej tu Huty Szkła „Czechy S.A” produkującej opakowania szklane (przylega do strefy rewitalizacyjnej, pracownicy Zakładu mieszkają na obszarze strefy). Zakład zatrudnia ponad 300 osób.

Zgodnie ze studium uwarunkowań, w tej części miejscowości Trąbki planuje się stworzenie podstaw dla rozwoju strefy działalności gospodarczej oraz rozwoju usług, produkcji i wytwórczości, magazynów i składów, stanowiących podstawę poprawy sytuacji społeczno-ekonomicznej Gminy. Na obszarze tym przewidziano obszary przeznaczone ponadto na tereny zieleni urządzonej.

W granicach obszaru rewitalizacji znajdują się tereny drogowe i tereny zielone, które z racji rosnącej liczby korzystających z nich osób i zwiększającej się liczby pojazdów, ulegają systematycznej degradacji. Na obszarze terenów zielonych przylegających do osiedla zakładowego i terenów spółdzielni mieszkaniowej rośnie także problem przestępczości i patologii społecznych.

Braki w infrastrukturze technicznej na obszarze zdegradowanym dotyczą głównie strefy rewitalizacji II . Większość obiektów użyteczności publicznej i budynki wielorodzinne - budynki należące do Huty „Czechy” - wymagających rewitalizacji leży na obszarze strefy.

Osiedle Czechy zostało wybudowane w latach 1972 – 1978. Wybudowano 4 bloki mieszkalne dla 72 rodzin, a w latach osiemdziesiątych oddano blok dla 50 rodzin pracowników Huty Szkła „Czechy”. Osiedle „Czechy” i tereny zielone przylegający do osiedla przy ul. Osadniczej wymagają rewitalizacji.

Braki w infrastrukturze technicznej na obszarze zdegradowanym miejscowości Trąbki dotyczą głównie strefy rewitalizacji II ponieważ obiekty użyteczności publicznej leżą na obszarze strefy, podobnie jak znaczna liczba punktów usługowych i handlowych. W analizie problemów wskazano problemy z infrastrukturą drogową, w tym brak ścieżek rowerowych, chodników czy miejsc parkingowych. Największe problemy na obszarze zdegradowanym obserwowane są na obszarze strefy rewitalizowanej ze względu na zwiększony ruch związany z dojazdem do wielorodzinnych budynków mieszkaniowych, obiektów użyteczności publicznej, w tym budynku szkoły, sklepów i punktów usługowych i placówki służby zdrowia. W złym stanie technicznym jest m.in. nawierzchnia ulicy Granicznej i Aleja Owocowa. W roku 2016 rozpoczęto prace budowlane w celu poprawy nawierzchni ul. Granicznej. Ulica Al. Owocowa jest ulicą o nawierzchni nieutwardzonej i wymaga wykupu gruntów i

budowy nawierzchni utwardzonej z chodnikami. Na obszarze strefy rewitalizowanej leżą także drogi prywatne, ul. Ogrodowa i ul. Spacerowa.

Zły stan nawierzchni dróg powoduje znaczne utrudnienia w ruchu kołowym, przeciążenie dróg oraz negatywne skutki dla środowiska. Zachodzi pilna potrzeba poprawy jakości ciągów komunikacyjnych oraz budowy nowych dróg związanych z powstawaniem nowych budynków jednorodzinnych.

Uciążliwością dla mieszkańców na obszarze strefy rewitalizacji II jest brak ścieżek rowerowych oraz odpowiedniej ilości miejsc parkingowych.

Istotnym powodem wyznaczenia przedstawionych granic strefy rewitalizacji II jest położenie infrastruktury służącej realizacji celom rewitalizacji. Granice strefy wyznaczono tak, aby objęte zostały obiekty stanowiące bazę dla realizacji celów programu rewitalizacji. W obrębie strefy znalazły się zatem: osiedle domów wielorodzinnych (ul. Osadnicza), obiekty edukacyjne (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum, ul. Osadnicza) i boisko wielofunkcyjne i tereny zielone (ul. Osadnicza).

Teren osiedla domów wielorodzinnych, położony po północnej stronie ul. Osadniczej, jest bardzo zaniedbany. Znajdują się tam zniszczone chodniki i ulice. Ze względów bezpieczeństwa i w celopodniesienia estetyki obszaru konieczne są także prace związane z uporządkowaniem zieleni.

Działka, na której znajdują się budynki mieszkalne należy do spadkobierców Huty - spółki. Właściciele budynków w ostatnich latach nie inwestują w poprawę jakości infrastruktury co powoduje jej degradację.

Na terenie strefy brakuje budynku biblioteki i ośrodka kultury. Oba budynki były zruinowane w wyniku pożaru i nie nadawały się do remontu. Działki, na których znajdowały się budynki zostały odzyskane przez byłych właścicieli.

Problemem w strefie jest brak budynków, w których mogłyby znaleźć się te placówki.

Rewitalizacji wymagają także budynki usługowe znajdujące się w pobliżu ulicy Osadniczej.

Budynek szkoły podstawowej i gimnazjum w Trąbkach, wraz z salą gimnastyczną, pierwotnie powstała w latach 50-tych, a następnie rozbudowano ją w latach 90-tych. W grudniu 2008r. w ramach programu rządowego „Pracownie komputerowe dla szkół” szkoła otrzymała w pełni wyposażoną pracownię komputerową. W kolejnych latach pracownia była stale rozbudowywana i unowocześniana. W chwili obecnej w pracowni znajduje się 16 stanowisk komputerowych, z których korzystają uczniowie klas I – VI. Od roku szkolnego 2007/2008 w szkole funkcjonuje oddział przedszkolny dla dzieci trzy, cztero i pięcioletnich, od 2015 – drugi. W roku 2010 w ramach programu rządowego *Radosna Szkoła* szkoła otrzymała plac zabaw dla uczniów klas I – III oraz urządzono w szkole miejsce zabaw dla dzieci. W ciągu ostatnich lat w szkole i wokół szkoły przeprowadzono liczne remonty, wzbogacając bazę i

wyposażenie szkoły. Obecnie szkoła dysponuje 6 salami dydaktycznymi, biblioteką, pracownią komputerową, świetlicą, czterema salami oddziałów przedszkolnych oraz salą zabaw dla dzieci. W szkole nie ma szatni, uczniowie korzystają z indywidualnych szafek uczniowskich na korytarzach. Uczniowie szkoły korzystają z sali gimnastycznej i hali sportowej wspólnie z gimnazjum. W szkole funkcjonuje stołówka dla uczniów, zdecydowanie za mała. Szkoła posiada boisko trawiaste, które wymaga zagospodarowania i dwa place zabaw dla dzieci. W szkole odbywają się zajęcia dodatkowe dla uczniówdziała Szkolne Koło PCK, Szczep Harcerski. Przy szkole działa również Świetlica Terapeutyczna, która otacza opieką dzieci z rodzin patologicznych i ubogich. Szkoła wymaga dalszych inwestycji w infrastrukturę i wyposażenie w celu poszerzenia oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej.

Obiekty wymagają pełnej termomodernizacji stropów i ścian, wymiany stolarki okiennej i drzwiowej, częściowej modernizacji systemu grzewczego i ciepłej wody użytkowej. Konieczna jest również wymiana instalacji elektrycznej wraz ze źródłami oświetlenia wewnętrznego i zewnętrznego oraz zainstalowanie systemu zarządzania energią.

Na obszarze strefy rewitalizacji gęstość zaludnienia jest znacząco wyższa (2990 os/km²) niż na obszarze zdegradowanym nr II (317 os/km²). Wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym jest wyższy dla strefy (19,1%) niż dla całego obszaru zdegradowanego (17,8%).

Na obszarze strefy występuje koncentracja problemów społecznych. Liczba osób korzystających z opieki społecznej w strefie wynosiła w roku 2015 - 67. Pomoc przyznano osobom mieszkającym przy ulicach: Spacerowa (11 rodzin), Graniczna (17), Osadnicza (39). Ogólna liczb korzystających z pomocy społecznej na obszarze zdegradowanym to 116 (5,8% ogółu mieszkańców), podczas gdy w strefie rewitalizowanej jest to 67 (13,6%).

Problemy społeczne związane z kształceniem i edukacją kumulują się w strefie rewitalizowanej ze względu na położenie placówek edukacyjnych (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Trąbkach, ul. Osadnicza). Wspomniane placówki edukacyjne w leżą na obszarze strefy rewitalizacji II. Na tym obszarze także będą się koncentrowały działania związane z podnoszeniem poziomu kształcenia oraz rozwiązywaniem problemów społecznych związanych z uczniami.

Na obszarze strefy rewitalizowanej II wyznaczonej na obszarze miejscowości Trąbki notowanych było w 2015 roku więcej wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców niż na obszarze zdegradowanym, odpowiednio 183,85 i 185,34.

Brak jest dokładnych danych pozwalających porównać zanieczyszczenie powietrza w strefie rewitalizowanej i na obszarze zdegradowanym. Jednakże, podobnie jak w przypadku strefy rewitalizowanej I, z powodu wzmożonego ruchu drogowego (w obrębie strefy leży główna droga wojewódzka 805 łącząca się z drogą krajową 17) wpływa na zwiększoną niską emisję. Zabudowa

miejsowości Trąbki jest zróżnicowana. W centrum miejscowości, które znajduje się w strefie rewitalizacji, koncentruje się budownictwo wielorodzinne dalej jednorodzinne. Obszar strefy rewitalizacji II jest także obszarem gęsto zaludnionym wobec czego na poziom niskiej emisji wpływa liczba źródeł ogrzewania budynków. Z tego powodu w strefie, w której zagęszczenie zabudowy jest większe niż średnia dla całego obszaru zdegradowanego, a ponadto skupia się tu codzienny ruch kołowy drogą wojewódzką związany z dojazdem do drogi krajowej, największego zakładu pracy, osiedla „Czechy”, placówek edukacyjnych, sklepów i punktów usługowych, poziom niskiej emisji jest wyższy.

W latach 2012-2015 dzięki wsparciu funduszy europejskich i krajowych gmina pozyskała środki na projekty dotyczące m.in. rozbudowy infrastruktury technicznej, wyposażenia świetlicy oraz stworzenia ekologicznej ścieżki edukacyjnej na terenie miejscowości.

W ramach środków własnych prowadzone są bieżące prace związane z utrzymaniem infrastruktury drogowej.

Gmina pozyskała także środki z PROW 2014-2020 na dalsze prace w zakresie rozbudowy infrastruktury drogowej (ul. Graniczna, na odcinku od ul. Osadniczej) wraz z chodnikami i odwodnieniem.

Obszary rewitalizowane obejmują łącznie 74 ha, tj 1% powierzchni Gminy (7725 ha) oraz 2049 osób tj. 18,76% mieszkańców Gminy Pilawa (10 920 osób).

9. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Obszary objęte Programem Rewitalizacji – wyznaczony obszar na terenie miasta Pilawa i miejscowości Trąbki po przeprowadzeniu zaplanowanych działań są obszarami, które zostały ożywione pod względem społecznym, przestrzennym jak również gospodarczym.

W miejscowościach rewitalizowanych znacząco spada liczba osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych ze względu m.in. na system szkoleń aktywizujących, wzrost przedsiębiorczości oraz tworzone nowe miejsca pracy. Młodzież optymistycznie ocenia swoje szanse na znalezienie zatrudnienia. W odnowionych, estetycznych, dobrze wyposażonych (także w infrastrukturę informatyczną i sportową) placówkach edukacyjnych, poza podstawą programową odbywają się zajęcia pozalekcyjne, w tym z doradztwa zawodowego. Dzieci i młodzież nie odczuwają nierówności w dostępie do edukacji i zajęć pozalekcyjnych: dodatkowych czy sportowych. Zacierają się różnice wynikające ze standardu życia rodzin, z których pochodzą dzieci, niemalże nie występują przypadki alienacji dzieci z rodzin ubogich. Ma to związek ze spadkiem liczby osób korzystających z pomocy socjalnej w powodu ubóstwa. Poprawie uległy wyniki egzaminów, coraz więcej absolwentów szkół dostaje się na studia i kontynuuje wykształcenie, także w szkołach zawodowych. Podnosi się średni poziom wykształcenia mieszkańców gminy doganiając średnią wojewódzką. Wyższy poziom wykształcenia mieszkańców wpływa na wyższe wynagrodzenia, zwiększoną konsumpcję oraz popyt na produkty i usługi, także na rynku lokalnym, co dodatkowo wpływa na tworzenie nowych miejsc pracy.

Nowe miejsca pracy i nowe przedsiębiorstwa powstają także w wyniku lepszej dostępności komunikacyjnej miejscowości w Gminie Pilawa, a także dzięki działaniom promującym cenne kulturowo i przyrodniczo obszary Gminy. Powstały gospodarstwa agroturystyczne i małe przedsiębiorstwa oferujące usługi towarzyszące, np. mała gastronomia. Zwiększa się sprzedaż lokalnych produktów rolnych w związku z większą liczbą turystów weekendowych z Warszawy czy Lublina.

Mimo wzrostu liczby mieszkańców przestępczość w mieście Pilawa oraz miejscowościach Trąbki, Puznówka, Lipówki i Goćław sukcesywnie spada. Wpływ na to ma między innymi zagospodarowanie terenów wokół dworca w Pilawie i terenów zielonych w Trąbkach, poprawa oświetlenia, budowa chodników, ścieżek rowerowych i parkingów. Istotnym elementem wpływającym na ograniczenie przestępczości i liczby wykroczeń są działania społeczne służące organizacji czasu wolnego, podnoszące

poziom edukacji a co za tym idzie szanse na rynku pracy, integracja mieszkańców i ich aktywizowanie pod kątem budowy społeczeństwa obywatelskiego.

Odnowiona zabudowa i centra miejscowości, wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz zadbane, przyjazna i zróżnicowana przestrzeń publiczna, a także poprawiające się warunki na lokalnym rynku pracy zachęcają mieszkańców do wyboru tych miejscowości na miejsce zamieszkania, a także posiadania działek rekreacyjnych – dla osób spoza Gminy.

Szczególnym walorem jest czyste powietrze i ograniczona niska emisja, dzięki przeprowadzonym i planowanym, kompleksowym działaniom modernizacji energetycznej, zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz akcjom edukacji ekologicznej mieszkańców. Działania prośrodowiskowe prowadzą do poprawy stanu obszarów chronionych, ochrony obszarów zalesionych i utrzymaniu dobrego stanu wód powierzchniowych na terenie gminy.

Mieszkańcy realizują wspólne projekty, organizując się w stowarzyszenia i grupy nieformalne. Zjawisko wykluczenia społecznego jest stopniowo redukowane. Radykalnie wzmocniona jest zaradność gospodarcza i społeczna mieszkańców dzięki działaniom społecznym i realizowanym projektom aktywizującym. Notuje się wzrost ilości przedsięwzięć indywidualnych i wspólnych. Sieć instytucji publicznych i obywatelskich wspiera oddolne inicjatywy na rzecz odnowy miejscowości Trąbki i miasta Pilawa i promieniuja na pozostałe miejscowości gminy. Poprawia się otoczenie publiczne, nie tylko dzięki inwestycjom publicznym, ale także dzięki wzrastającej zaradności i inicjatywie mieszkańców. Szczególne znaczenie dla społeczności lokalnej mają sukcesy sportowe w zawodach odbywających się w nowoczesnych, ogólnodostępnych obiektach sportowych, w tym na stadionie w mieście Pilawa.

Na obszarach rewitalizowanych znacząco poprawiła się jakość życia. Na skutek tego stały się one atrakcyjniejsze pod względem zamieszkania i inwestowania. Ożywia się przestrzeń publiczna w miejscowościach, rozwijają się miejsca integracji i przestrzenie aktywności obywatelskiej, zaspokajającymi potrzeby mieszkańców. Działają pracownie, świetlice dla dzieci, młodzieżowe kluby i sąsiedzkie miejsca spotkań. Poszerzeniu i poprawie ulega zakres działalności kulturalnej i edukacyjnej Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Pilawie.

Rewitalizacja sprzyja powstawaniu nowych powierzchni powstają i lokują się nowe firmy tworzące nowe miejsca pracy.

Wszystkie te czynniki wpływają pozytywnie na zmianę wizerunku Gminy Pilawa. Dzięki rewitalizacji miejscowości objętych Programem Rewitalizacji, cała Gmina jest częściej postrzegana jako gmina

rozwijająca się integralnie, planująca swój rozwój dla mieszkańców i z mieszkańcami. Powyższa wizja jest uzależniona od realizacji zakresu działań w planowanym okresie interwencji. Działania zmierzające do osiągnięcia tego efektu będą uszczegółowione na etapie uzupełniania gotowego Programu Rewitalizacji o konkretne projekty.

10. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań

Działania rewitalizacyjne będą prowadzone w oparciu o wyznaczone cele rewitalizacji dopasowane do lokalnych uwarunkowań i potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wszystkie cele wynikają z przeprowadzonej diagnozy i są ukierunkowane przede wszystkim na eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk. Cele rewitalizacji są również zgodne z założeniami powiązanych dokumentów strategicznych i planistycznych, zarówno na poziomie lokalnym, jak i ponadlokalnym. Opis powiązań lokalnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi, a także są pochodną wizji obszaru po przeprowadzonej rewitalizacji.

Poniżej przedstawiono zestawienie celów i kierunków działań rewitalizacyjnych zawartych w Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Pilawa.

Cel nadrzędny planowanych działań rewitalizacyjnych w gminie Pilawa określono następująco:

Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych oraz spójności społeczno-gospodarczej Gminy

Cele szczegółowe Programu wynikające z analizy problemów to:

1. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i integracji społecznej
2. Aktywizacja i integracja mieszkańców Gminy poprzez zapewnienie dostępu do infrastruktury edukacyjnej, sportowej i kulturalnej
3. Zahamowanie negatywnych tendencji społecznych: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, starzenia się społeczeństwa
4. Tworzenie warunków do rozwoju lokalnego rynku pracy i tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości

5. Ochrona środowiska naturalnego i kulturowego oraz wykorzystanie przyrodniczych i turystycznych walorów Gminy w celu rozwoju gospodarczego

6. Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej w celu poprawy warunków życia mieszkańców i zwiększenia atrakcyjności osadniczej i inwestycyjnej Gminy.

11. Charakterystyka rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Projekty główne skierowane do mieszkańców wszystkich obszarów rewitalizowanych: strefy I i strefy II. Przedstawione poniżej działania wynikają ze zdiagnozowanych w obszarach problemów, które wynikają z tożsamyh przesłanek: ubóstwa spowodowanego bezrobociem i wykluczenia społecznego. Działania, które można przyporządkować do poszczególnych stref (w szczególności działania związane z infrastrukturą, dla których można wskazać konkretną lokalizację) ujęto w podziale na strefy rewitalizacji. Należy jednak zwrócić uwagę, iż działania w poszczególnych strefach są powiązane funkcjonalnie z przedsięwzięciami przedstawionymi poniżej tj. są niezbędne do osiągnięcia celów społecznych, stanowią zaplecze infrastrukturalne dla działań rewitalizacyjnych w ujęciu społecznym i gospodarczym.

Projekty główne:

Strefa rewitalizacji I – Miasto Pilawa

Propozycja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego do Gminnego Programu Rewitalizacja Miasta i Gminy Pilawa		
1. Nazwa projektu:	„Pokonaj Bariery”	
2. Miejsce realizacji:	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Aleja Wyzwolenia 158, 08-440 Pilawa	
3. Opis stanu istniejącego:	Na terenie miasta i gminy Pilawa, wg stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku zamieszkiwało 10 954 osoby. Spośród nich system pomocy społecznej w 2015 roku objął wsparciem 219 rodziny, w których żyło 573 osoby. Analizując ilość osób objętych wsparciem systemu pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców z obszaru objętego rewitalizacją, przyjęć należy, iż pomocą zostało objętych ponad 32,98%. Dominującym powodem przyznawania świadczeń z pomocy społecznej dla mieszkańców z opisywanego terenu jest: bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba niepełnosprawność i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.	

4. Cel realizacji projektu:	Głównym celem projektu jest przeciwdziałanie rozwojowi negatywnych tendencji społecznych, w tym wykluczeniu społecznemu osób i ich rodzin z obszaru objętego rewitalizacją.	
5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Miasto i Gmina Pilawa, Al. Wyzwolenia 158, 08-440 Pilawa Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Aleja Wyzwolenia 158, 08-440 Pilawa	
6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)	Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	
7. Przewidywany zakres projektu	Zwiększenie aktywności społecznej i prozawodowej u mieszkańców obszarów rewitalizacji. Wzmocnienie rodzin w pełnieniu ich podstawowych funkcji: ekonomicznej, opiekuńczo-wychowawczej i socjalizacyjnej. Działaniami zostanie objęta grupa 20 rodzin dysfunkcyjnych, w tym wymagających wsparcia w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w których zaburzona jest komunikacja pomiędzy poszczególnymi członkami rodziny, występuje m.in problem bezrobocia, niewydolności opiekuńczo-wychowawczej lub uzależnienie. W ramach projektu rodziny zostaną objęte działaniami aktywizacji społecznej i zawodowej. Ponadto w ramach działań projektowych planowane jest utworzenie KLUBU Integracji Społecznej.	
8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	180 000,00	
9. Finansowanie projektu	Źródło finansowania	Kwota
	Wkład własny Inwestora	30%
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	70%
10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	Nie dotyczy	
11. Wskaźniki	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu. Utworzenie Klubu Integracji Społecznej Liczba osób objętych programami aktywności lokalnej Liczba osób korzystających z pomocy społecznej Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	

**Propozycja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego do Gminnego
Programu Rewitalizacja Miasta i Gminy Pilawa**

1. Nazwa projektu:	Aktywizacja dzieci i młodzieży, integracja środowiska - „Bieg po zdrowie”
2. Miejsce realizacji:	Obiekty sportowe i rekreacyjne zlokalizowane w mieście
3. Opis stanu istniejącego:	<p>Ruch jest jednym z najważniejszych czynników wpływających na prawidłowy rozwój fizyczny i psychiczny dzieci i młodzieży. Niska aktywność jest uznanym czynnikiem wielu chorób metabolicznych tj. otyłości, chorób sercowo-naczyniowych, cukrzycy typu II czy osteoporozy. Jednocześnie dzieci poświęcają zbyt mało czasu na różne formy aktywności ruchowej. Zaledwie co trzecie dziecko w wieku szkolnym uprawia sport rekreacyjny co najmniej raz w tygodniu przez godzinę. Ok. 12% dzieci spędza przed telewizorem lub monitorem do 4 godz. dziennie, w tym 5 latki blisko 3 godziny co sprawia, iż średnia aktywność w ciągu dnia, w tym zajęcia wychowania fizycznego wynosi: 15 minut dla dziewcząt i 45 minut dla chłopców. Przy czym zalecany czas na dzienną aktywność to co najmniej 1 godz. (za programem: Aktywnie po zdrowie).</p> <p>Negatywną kondycję młodych Polaków potwierdzają badania sprawności fizycznej dzieci i młodzieży za pomocą Europejskiego Testu Sprawności Fizycznej (EUROFIT) i Międzynarodowego Testu Sprawności Fizycznej (ocena szybkości, wytrzymałości, gibkości, równowagi itd.-nastąpiło obniżenie poziomu większości testów sprawności i wydolności fizycznej średnio o 10 proc. (z 22 do 12 proc.). Ponad 2% osób posiadało zwolnienia z zajęć wychowania fizycznego, przy czym częściej byli to chłopcy niż dziewczęta. Aktywność fizyczną poza lekcjami wychowania fizycznego przejawiało prawie 85% badanych uczniów w wieku 6-14 lat. Spośród tych dzieci około 43% uprawiało aktywność fizyczną regularnie, prawie 36% dość często, a blisko 22% rzadko.</p> <p>Projekt skierowany jest do dzieci i młodzieży przejawiających niską aktywność fizyczną z powodu braku odpowiednich wzorców w domu rodzinnym lub/i z powodu braku środków finansowych w rodzinie, które mogłyby być przeznaczone na zajęcia dodatkowe dla dzieci. Przedsięwzięcie ma na celu zorganizowanie atrakcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych dla całych rodzin oraz cyklu spotkań zachęcających do zdrowego stylu życia.</p>
4. Cel realizacji projektu:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promocję zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, 2. Popularyzację wspólnego biegania , uprawiania sportu, 3. Kształtowanie osobowości oraz umiejętności uczestnictwa w kulturze fizycznej (zasada „fair play”, kulturalne kibicowanie, umiejętne i bezpieczne korzystanie z urządzeń i budowli sportowych). 4. Aktywizacja i integracja środowisk rodzinnych
5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Publiczna Szkoła Podstawowa w Pilawie, Miasto i Gmina Pilawa

6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)	Placówki edukacyjne z terenu gminy, Klub Kolarstwa „Horyzont”	
7. Przewidywany zakres projektu	<p>1. Zorganizowanie różnorodnych zajęć rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży , rodziców (biegi, gry i zabaw ruchowych, jazda na rowerze i in.),</p> <p>2. Zakup sprzętu sportowego,</p> <p>3. Organizowanie Biegów Terenowych i Rodzinnego Rajdu Rowerowego .</p>	
8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 - 2026	30 000,00	
9. Finansowanie projektu	Źródło finansowania	Kwota
	Wkład własny Inwestora	30%
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	70%
10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	Prowadzone przez nauczycieli wychowania fizycznego, instruktorów zewnętrznych	
11. Wskaźniki	<p>Liczba zorganizowanych zajęć rekreacyjno-sportowych – 20</p> <p>Liczba uczestników zajęć rekreacyjno-sportowych – 80</p> <p>Liczba osób objętych programami aktywności lokalnej</p> <p>Liczba projektów zrealizowanych wspólnie z partnerami społecznymi lub organizacjami pozarządowymi</p>	

Propozycja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego do Gminnego Programu Rewitalizacja Miasta i Gminy Pilawa		
1. Nazwa projektu:	„Wychowanie przez sztukę i dla sztuki”- Aktywizacja społeczeństwa	
2. Miejsce realizacji:	Publiczna Szkoła Podstawowa w Pilawie , M-GOK	
3. Opis stanu istniejącego:	<p>Uczestnictwo w kulturze zależy od bardzo wielu czynników. Są one bardzo zróżnicowane. Kilka najważniejszych to: hierarchia wartości, ukształtowanie przez dom, dostępność dóbr kultury, rozbudzanie przez wychowanie potrzeby obcowania z kulturą, przygotowanie do korzystania z dóbr kultury. Znaczna część społeczeństwa, zapewne z powodów finansowych, ma ograniczone możliwości uczestnictwa w życiu kulturalnym i obcowania z tzw. kulturą wysoką. Wyjazd do teatru, muzeum, to znaczny wydatek, zatem pomijany w budżetach domowych. Wychowując młode pokolenia, nie da się pominąć</p>	

	<p>istotnej roli, jaką odgrywa uczestnictwo w odbiorze i tworzeniu kultury. Młodzi ludzie, zwłaszcza ze środowisk małomiasteczkowych, pozostają w tyle, jeśli chodzi o uczestnictwo w kulturze. Mają na to wpływ nie tylko finanse, ale także brak pozytywnych wzorców społecznych, rodzinnych.</p>	
4. Cel realizacji projektu:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywizacja i integracja społeczna 2. Wsparcie środowiska rodzinnego (wzmacnianie więzi rodzinnych) 3. Upowszechnianie kultury wysokiej 4. Przygotowanie do odbioru i uczestnictwa w życiu kulturalnym 5. Wzmocnienie pojęcia przynależności do elit intelektualnych. 	
5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Publiczna Szkoła Podstawowa w Pilawie, M-GOK	
6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)	Akademia „Łuczniczka”, M-GOK, placówki kultury	
7. Przewidywany zakres projektu	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie do aktywnego uczestnictwa w kulturze (twórczość i odbiór) • stwarzanie warunków do indywidualnego rozwoju osobowości, do konfrontacji, oceny i wymiany doświadczeń, ujawnianie talentów • wychowanie kulturalnych, otwartych tolerancyjnych ludzi • pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego • ochrona przed patologią i presją środowisk dysfunkcyjnych • wspieranie działania szkół, rodziny i innych instytucji edukacyjnych, wychowawczych • popularyzacja osiągnięć dzieci i młodzieży przez konkursy, koncerty, spektakle, media, wystawy itd. • rozwój osobowości w aspekcie kreatywności, odpowiedzialności, wrażliwości, tolerancji • przygotowanie do życia w społeczeństwie – kreowanie właściwych postaw społecznych, umiejętność podejmowania decyzji, współpraca w grupie • stworzenie alternatywy dla braku pomysłów na gospodarowanie czasem wolnym od zajęć lekcyjnych, organizacja bezpiecznego czasu wolnego • integracja środowiska, promocja miasta, gminy • integracja dzieci sprawnych z niepełnosprawnymi • wyjazdy do teatru, muzeów. 	
8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	50 000,00	
9. Finansowanie projektu	Źródło finansowania	Kwota
	Wkład własny Inwestora	30%

	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	70%
10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	PSP w Pilawie zatrudnia wykwalifikowaną kadrę niezbędną do realizacji przedmiotowego projektu.	
11. Wskaźniki	Liczba zorganizowanych wyjazdów -5 , warsztatów- 4, spotkań z twórcami- 4 Liczba uczestników– 100 Liczba osób objętych programami aktywności lokalnej	

Propozycja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego do Gminnego Programu Rewitalizacja Miasta i Gminy Pilawa		
1. Nazwa projektu:	W zdrowym ciele zdrowy duch –podniesienie kultury spędzania wolnego czasu mieszkańców i młodzieży szkolnej.	
2. Miejsce realizacji:	Obiekty sportowe i rekreacyjne zlokalizowane w na terenie placu szkolnego.	
3. Opis stanu istniejącego:	<p>Aktywność fizyczna w każdym wieku jest bardzo ważnym czynnikiem gwarantującym prawidłowy rozwój oraz utrzymanie właściwej kondycji organizmu. Warunkiem zachęcenia do uprawiania sportu i innych form ruchu jest odpowiednia baza. Projekt skierowany do młodzieży, rodziców oraz osób starszych przejawiających niską aktywność fizyczną z powodu braku odpowiednich warunków. Niska aktywność jest uznanym czynnikiem wielu chorób metabolicznych tj. otyłości, chorób sercowo-naczyniowych, cukrzycy typu II czy osteoporozy. Zewnętrzna siłownia usytuowana w bezpośrednim sąsiedztwie placu zabaw dla dzieci stworzy możliwość aktywizacji ruchowej osób dorosłych przyprowadzających tam swoje dzieci. Odpowiednie stanowiska siłowni pozwolą również wykorzystywać je w szkolnych zajęciach rekreacyjnych oraz urozmaicić lekcje wychowania fizycznego. Aktywność wielu dorosłych ogranicza się do spacerów i przesiadywania na ławeczkach obserwując bawiące się dzieci. Z rozmów z mieszkańcami wynika, że chętnie podejmowaliby aktywność fizyczną gdyby były ku temu warunki. Usytuowanie siłowni przy szkole będzie dodatkowym czynnikiem motywującym do fizycznego relaksu. Dorośli i młodzież chętnie korzystają w okresie jesienno-zimowym z sali sportowej a siłownia umożliwi ruch na świeżym powietrzu. Bezpośredni i nieograniczony dostęp do poszczególnych stanowisk będzie sprzyjał większej trosce o własną kondycję i zdrowie.</p>	
4. Cel realizacji projektu:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zorganizowanie zajęć ogólnorozwojowych dla dzieci i młodzieży. 2 Aktywny wypoczynek osób odwiedzających plac zabaw dla małych dzieci. 3. Wdrażanie młodzieży i dorosłych do przestrzegania zasad zdrowego stylu życia. 	

5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Miasto i Gmina Pilawa	
6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)	Szkoły, przedszkola, młodzież niezrzeszona w czasie wolnym od zajęć, dorośli mieszkańcy Trąbek.	
7. Przewidywany zakres projektu	1. Budowa zewnętrznej siłowni z uwzględnieniem stanowisk dla osób starszych. 2. Zorganizowanie zajęć ogólnorozwojowych dla dzieci i młodzieży 3. Aktywny wypoczynek osób odwiedzających plac zabaw dla małych dzieci.	
8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	40 000,00	
9. Finansowanie projektu	Źródło finansowania	Kwota
	Wkład własny Inwestora	30%
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	70%
10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	Gimnazjum zatrudnia wykwalifikowaną kadrę instruktorską niezbędną do realizacji przedmiotowego projektu.	
11. Wskaźniki	Liczba zorganizowanych zajęć sportowych – 10 semestralnie Liczba uczestników zajęć sportowych – 300 semestralnie Liczba osób objętych programami aktywności lokalnej	

Propozycja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego do Gminnego Programu Rewitalizacja Miasta i Gminy Pilawa		
1. Nazwa projektu:	Szkolny Program Profilaktyki z „Archipelagiem”	
2. Miejsce realizacji:	Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Pilawie	
3. Opis stanu istniejącego:	<p>Wyniki badań ESPAD z 2015 r., których celem było monitorowanie natężenia problemu używania przez młodzież szkolną substancji psychoaktywnych (alkohol, papierosy, narkotyki i „dopalacze”) zrealizowanych przez Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii oraz PARPA przy współpracy Instytutu Psychiatrii i Neurologii wskazują na fakt używania tych środków przez młodzież gimnazjalną (14-16 lat).</p> <p>Zaprezentowane wyniki wskazują, między innymi, że spośród różnych substancji psychoaktywnych młodzież najczęściej sięga po alkohol. Niepokojący jest fakt upijania się przez młodzież. Około 13 % uczniów przyznało, że przynajmniej raz w życiu upiło się do takiego stopnia, że wystąpiły zaburzenia równowagi, mowy i pamięci.</p> <p>W przypadku nielegalnych substancji psychoaktywnych (narkotyki,</p>	

	<p>„dopalacze”) większość młodzieży deklaruje, że nie sięgała po nie. Z kolei ci, którzy kiedykolwiek w życiu próbowali narkotyków, to najczęściej osoby eksperymentujące z marihuaną, haszyszem lub amfetaminą.</p> <p>Ogólnopolskie wyniki badań znajdują swoje potwierdzenie również w wewnętrznych badaniach ankietowych przeprowadzonych na terenie naszej szkoły. Największym problemem w przypadku naszej szkoły jest również alkohol oraz jego łatwa dostępność. Na drugim miejscu palenie papierosów (w tym w coraz większym stopniu e-papierosów). Nieliczna grupa przyznaje się do eksperymentowania z nielegalnymi substancjami psychoaktywnymi (narkotyki, „dopalacze”), przy czym w największym stopniu są to eksperymenty z marihuaną .</p>
<p>4. Cel realizacji projektu:</p>	<p>Celem głównym ww. programu jest zapobieganie sięganiu po substancje psychoaktywne (alkohol, narkotyki, „dopalacze”) młodzieży gimnazjalnej poprzez wzmacnianie czynników chroniących. Cele szczegółowe efektów programu zaprezentowane według kolejności siły wpływu na postawy i zachowanie młodzieży.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Profilaktyka uzależnień <ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie korzystania z substancji psychoaktywnych przez młodzież (ukazanie destrukcyjnego wpływu korzystania ze środków psychoaktywnych na proces zawiązywania znajomości, budowania przyjaźni i rozwój miłości). 2) Profilaktyka przemocy <ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie natężenia przemocy rówieśniczej w formie fizycznej i siłowej, a także przemocy o podtekście seksualnym. • Wzrost szacunku chłopców wobec dziewcząt i dziewcząt wobec siebie. • Ukazywanie zachowań agresywnych, jako niedojrzałego sposobu radzenia sobie z emocjami. 3) Profilaktyka ciąży nastolatków i profilaktyka HIV/AIDS <ul style="list-style-type: none"> • Zmotywowanie młodzieży do utrzymania postawy wstrzemięźliwości seksualnej lub powrotu do tej postawy. • Poszerzenie wiedzy młodzieży na temat zagrożeń chorób przenoszonych drogą płciową i skutecznych metod zapobiegania. 4) Cele i efekty ogólnoprofilaktyczne <ul style="list-style-type: none"> • Ukazanie znaczenia asertywności i trening zachowań asertywnych. • Wzmacnianie czynników chroniących w profilaktyce: więź z rodzicami i nauczycielami, identyfikacja z własnym systemem wartości – religijnym lub świeckim (Sz. Grzelak – Instytut Profilaktyki Zintegrowanej).

5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Publiczne Gimnazjum w Pilawie	
6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)	1) Uczniowie Publicznego Gimnazjum im. Jana Pawła II 2) Nauczyciele, pedagog szkolny, psycholog szkolny. 3) Rodzice i opiekunowie uczniów. 4) Instytut Profilaktyki Zintegrowanej.	
7. Przewidywany zakres projektu	Warsztaty umiejętności wychowawczych, warsztaty umiejętności psychospołecznych, zajęcia informacyjno – edukacyjne, materiały edukacyjne, działania środowiskowe (praca z rodzicami). Planowana 4 edycja programu w latach 2016-2019. Liczba odbiorców jednej edycji programu około 400 osób (uczniowie, rodzice, nauczyciele).	
8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	21 600,00,00zł	
9. Finansowanie projektu	Źródło finansowania	Kwota
	Wkład własny Inwestora	30%
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	70%
10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	Program „Archipelag Skarbów” to żywy dynamiczny program profilaktyczny dla młodzieży z gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych stworzony przez dr Szymona Grzelaka z Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej. „Archipelag Skarbów” jest wpisany do Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego prowadzonego przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii.	
11. Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> - Zmniejszenie liczby uczniów pijących alkohol o 5-10% - Zmniejszenie liczby uczniów palących papierosy o 5-10% - Zmniejszenie liczby uczniów eksperymentujących z narkotykami do 0% - Zwiększenie wiedzy na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych u 90% uczniów - Zwiększenie roli czynników chroniących (rodzina, system wartości) u 90% uczniów. - Zmniejszenie liczby uczniów zagrożonych uzależnieniami i uzależnionych 	

Propozycja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego do Gminnego Programu Rewitalizacja Miasta i Gminy Pilawa

1. Nazwa projektu:	Rewitalizacja Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury	
2. Miejsce realizacji:	Pilawa, Al. Wyzwolenia 124, Pilawa	
3. Opis stanu istniejącego:	Budynek MGOK został wybudowany w latach 60-tych, kiedy do Pilawa nie posiadała praw miejskich a liczba mieszkańców była kilkakrotnie mniejsza niż aktualnie. Obecnie budynek ten wymaga natychmiastowej rewitalizacji z racji na swój wiek, ale przede wszystkim na niewystarczającą ilość pomieszczeń, które umożliwiłyby prowadzenie zajęć kulturalno rozrywkowych. Teren otaczający jest również zaprojektowany i wybudowany w latach 70-tych, tak więc stan parkingu, chodników jak również terenów zielonych jest zdecydowanie niefunkcjonalny, jak również nieestetyczny.	
4. Cel realizacji projektu:	Podniesienie poziomu atrakcyjności oferty kulturalno – rozrywkowej Miejsko – Gminnego ośrodka kultury celem aktywizacji grup społecznych w różnym wieku.	
5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Miasto i Gmina Pilawa Al. Wyzwolenia 158 08-440 Pilawa	
6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)		
7. Przewidywany zakres projektu	Modernizacja oraz rozbudowa Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury w Pilawie, w tym budowa Sali widowiskowej, kregielni, parkingu oraz zagospodarowanie terenów zielonych przyległych do MGOK.	
8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	7 220 000	
9. Finansowanie projektu	Źródło finansowania	Kwota
	Wkład własny Inwestora	30%
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	70%
10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	TAK	
11. Wskaźniki	Liczba i powierzchnia obiektów użyteczności publicznej zmodernizowanych lub wyremontowanych na rewitalizowanych obszarach Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych modernizacji energetycznej Liczba użytkowników budynków użyteczności publicznej poddanych modernizacji energetycznej Liczba zrealizowanych przedsięwzięć kulturalnych w poszczególnych dziedzinach sztuki (poszerzenie oferty kulturalnej miasta) Wzrost uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym	

Propozycja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego do Gminnego Programu Rewitalizacja Miasta i Gminy Pilawa		
1. Nazwa projektu:	Rewitalizacja stadionu miejskiego w Pilawie	
2. Miejsce realizacji:	Pilawa, ul. Spacerowa 5, Pilawa	
3. Opis stanu istniejącego:	Znaczna część obszaru stadionu nie jest jeszcze zagospodarowana, a istniejące trybuny wymagają pilnej modernizacji. Brak jest również utwardzonego parkingu dla samochodów osobowych, ale również dla autokarów którymi przyjeżdżają sportowcy na mecze oraz zawody sportowe.	
4. Cel realizacji projektu:	Zwiększenie atrakcyjności terenów sportowych dla mieszkańców miasta, w tym osób niepełnosprawnych.	
5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Miasto i Gmina Pilawa Al. Wyzwolenia 158 08-440 Pilawa	
6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)		
7. Przewidywany zakres projektu	Modernizacja oraz zagospodarowanie terenu boiska sportowego w Pilawie, w tym budowa parkingu oraz zagospodarowanie terenów zielonych. Odwodnienie i budowa boiska, budowa trybun, oświetlenia, budowa ogrodzenia oraz zagospodarowanie terenu.	
8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	4 000 000	
9. Finansowanie projektu	Źródło finansowania	Kwota
	Wkład własny Inwestora	20%
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	80%
10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu		
11. Wskaźniki	Liczba i powierzchnia obiektów zmodernizowanych lub wyremontowanych na rewitalizowanych obszarach Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych i udostępnionych obiektów, w tym infrastruktury sportowej i rekreacyjnej Liczba uczestników w życiu publicznym i kulturalnym	

Propozycja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego do Gminnego Programu Rewitalizacja Miasta i Gminy Pilawa

1. Nazwa projektu:	Rewitalizacja terenów przy stacji PKP (parkuj i jedź)	
2. Miejsce realizacji:	Pilawa, ul. Dworcowa	
3. Opis stanu istniejącego:	Aktualnie teren znajdujący się w bezpośredniej bliskości dworca kolejowego jest bardzo zaniedbany. Znajdują się tam stare, zniszczone chodniki i ulice. Z powodu braku parkingu, osoby z sąsiednich miejscowości które dojeżdżają do pracy pociągiem, pozostawiają samochody na ulicy oraz chodnikach, które w znaczny sposób utrudniają ruch w obrębie dworca kolejowego.	
4. Cel realizacji projektu:	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w ruchu oraz poprawa estetyki na terenach przyległych do dworca PKP	
5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Miasto i Gmina Pilawa Al. Wyzwolenia 158 08-440 Pilawa	
6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)		
7. Przewidywany zakres projektu	Zagospodarowanie terenów publicznych, budowa parkingu, przebudowa ulic oraz chodników w sąsiedztwie dworca PKP, w tym ławki, fontanna, oświetlenie.	
8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	2 000 000	
9. Finansowanie projektu	Źródło finansowania	Kwota
	Wkład własny Inwestora	20%
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	80%
10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu		
11. Wskaźniki	<p>Liczba i powierzchnia obiektów zmodernizowanych lub wyremontowanych na rewitalizowanych obszarach</p> <p>Liczba wybudowanych parkingów P&R</p> <p>Liczba miejsc postojowych wybudowanych w obiektach P&R</p> <p>Poprawa oceny jakości życia</p> <p>Liczba interwencji policji w obszarach objętych rewitalizacją</p> <p>Długość wybudowanych lub przebudowanych dróg dla rowerów</p>	

Propozycja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego do Gminnego Programu Rewitalizacja Miasta i Gminy Pilawa

1. Nazwa projektu:	Rewitalizacja Publicznej Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Pilawie	
2. Miejsce realizacji:	Pilawa, ul. Leśna 2 08-440 Pilawa	
3. Opis stanu istniejącego:	Budynek Publicznej Szkoły podstawowej i Gimnazjum w Pilawie został oddany do użytku w 1966 roku i rozbudowany do aktualnej postaci w 1997 roku. Aktualnie w budynku prowadzone są zajęcia dla 440 dzieci uczęszczających do PSP oraz 212 Gimnazjum. Przystarzałe instalacje są wysoce nieefektywne kosztowo, a sam budynek wymaga kompleksowej termomodernizacji.	
4. Cel realizacji projektu:	Dostosowanie warunków nauczania jak również wskaźników efektywności ekonomicznej do aktualnych standardów.	
5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Miasto i Gmina Pilawa Al. Wyzwolenia 158 08-440 Pilawa	
6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)		
7. Przewidywany zakres projektu	Kompleksowa termomodernizacja (w tym wymiana instalacji CO, części okien, ocieplenia elewacji budynku oraz montaż zestawu instalacji fotowoltaicznej) budynku PSP oraz Gimnazjum w Pilawie. Budowa parkingów dla rodziców przywożących oraz odbierających dzieci ze szkoły, jak również dla kadry pedagogicznej na terenie szkoły oraz terenach przyległych. Budowa boisk sportowych, budowa skateparku, zagospodarowanie terenów zieleni, jak również budowa chodników wokół szkoły.	
8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 - 2026	7 163 500	
9. Finansowanie projektu	Źródło finansowania	Kwota
	Wkład własny Inwestora	30%
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	70%
10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	TAK	
11. Wskaźniki	Liczba i powierzchnia obiektów zmodernizowanych lub wyremontowanych na rewitalizowanych obszarach Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych modernizacji	

	energetycznej Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych i udostępnionych obiektów, w tymi infrastruktury sportowej i rekreacyjnej
--	---

Propozycja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego do Gminnego Programu Rewitalizacja Miasta i Gminy Pilawa		
1. Nazwa projektu:	Rewitalizacja placu zabaw w centrum miasta.	
2. Miejsce realizacji:	Pilawa, ul. Al. Wyzwolenia 120	
3. Opis stanu istniejącego:	Plac zabaw w centrum miasta został wybudowany w ... roku. W odniesieniu do oferty nowo powstałych placów zabaw na terenie powiatu, nie jest on atrakcyjnym miejscem spotkań i zabawy dla dzieci. Zamontowane urządzenia i zabawki wymagają remontu. Należy również wzbogacić ich ofertę, aby miejsce to uczynić bardziej atrakcyjnym.	
4. Cel realizacji projektu:	Zwiększenie atrakcyjności terenu placu zabaw dla najmłodszych mieszkańców miasta, ale również osób dorosłych.	
5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Miasto i Gmina Pilawa Al. Wyzwolenia 158 08-440 Pilawa	
6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)		
7. Przewidywany zakres projektu	Modernizacja oraz poszerzenie oferty urządzeń zabawowych placu zabaw, w tym budowa kącika seniora, budowa chodników z kostki, wymiana nawierzchni w obszarze zamontowanych urządzeń zabawowych.	
8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	360 000	
9. Finansowanie projektu	Źródło finansowania	Kwota
	Wkład własny Inwestora	50%
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	50%
10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	TAK	
11. Wskaźniki	Liczba i powierzchnia obiektów zmodernizowanych lub wyremontowanych na rewitalizowanych obszarach Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych i udostępnionych obiektów, w tymi infrastruktury sportowej i rekreacyjnej Liczba interwencji policji w obszarach objętych rewitalizacją	

<p>Propozycja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego do Gminnego Programu Rewitalizacja Miasta i Gminy Pilawa</p>		
1. Nazwa projektu:	Stop cyberprzemocy!	
2. Miejsce realizacji:	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Juliana Tuwima w Trąbkach	
3. Opis stanu istniejącego:	<p>Rozwój nowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych takich jak Internet i telefonia komórkowa przyniósł wiele dobrego. Jednak wraz z wzrostem ich dostępności wzrasta również natężenie zagrożeń, jakie ze sobą niosą.</p> <p>Cyberprzemoc to dowolna forma komunikacji lub publikacji online w komunikatorach internetowych, wiadomościach e-mail, witrynach, blogach, profilach internetowych, grach, urządzeniach przenośnych, telefonach komórkowych albo innych urządzeniach mająca na celu zastraszenie, zawstydzenie, napiętnowanie innego człowieka lub w inny sposób zaatakowanie go. Cyberprzemoc dotyczy zwykle nastolatków (12-14 lat). Kończy się zazwyczaj około 14-15 roku życia.</p> <p>Problem cyberprzemocy został rozpoznany w Polsce w 2007 roku (Fundacja Dzieci Niczyje, Firma Gemus SA). Prowadzono badania w ramach projektu „Pomoc rówieśnicza, a media elektroniczne”, pytano dzieci o doświadczenia w sytuacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przemocy werbalnej w sieci, • rejestrowania filmów i zdjęć wbrew woli dziecka • publikowanie w sieci zdjęć, filmów i informacji ośmieszających dziecko • podszywanie się w sieci przez dziecko <p>Oto najważniejsze ustalenia badawcze:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. co drugi młody człowiek (52%) miał do czynienia z przemocą werbalną w internecie lub przez telefon komórkowy. 47% dzieci doświadczyło wulgarnego wyzywania, 21% poniżania, ośmieszania, upokarzania, 16% straszenia i szantażowania, 2. 29% dzieci zgłasza, że ktoś w sieci podawał się za nie wbrew ich woli, 3. ponad 57% osób (wiek 12-17 lat) była przynajmniej raz obiektem zdjęć lub filmów wykonanych wbrew ich woli, 4. 14% zgłasza rozpowszechnianie w sieci lub w GSM 	

	<p>kompromitujących materiałów,</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Akty cyberprzemocy powodują u ofiar irytację, lęk i zawstyżenie. 6. Młodzi ludzie w większości (97%) posiadają i wykorzystują komputer w życiu. Najczęściej wykorzystują swój komputer dla rozrywki dostępnej w Internecie. Największa grupa uczniów 45% korzystając z komputera najwięcej czasu poświęca na korzystanie z portali społecznościowych; 39% wykorzystuje swój komputer przede wszystkim do grania. 8% pracuje lub uczy się z jego wykorzystaniem. 75% badanych jedenasto- i dwunastolatków odpowiedziało, że spotkało się bezpośrednio lub pośrednio z przypadkiem cyberprzemocy. 7. Sześćdziesiąt procent badanych słyszało o witrynie atakującej jednego z uczniów lub ją widziało, a 45% odwiedziło. 8. Czterdziestu procentom badanych zostało skradzione i zmienione hasło (co zablokowało im dostęp do konta) lub doświadczyło podszywania się pod nie w komunikacji z innymi osobami. 9. Spośród badanych uczniów 19% było nie tylko świadkiem, ale i ofiarą <u>cyberprzemocy</u>. 10. 6% badanych twierdzi, że zna osoby niepełnoletnie, które grają na automatach. <p>Wiele młodych osób gra w Internecie w różne gry online. Umożliwiają one komunikację i prowadzenie rozmów na żywo w Internecie z dowolną osobą grającą w tę samą grę online. Czasem grające osoby werbalnie atakują innych, używając przy tym gróźb i wulgarnego języka. Idąc jeszcze dalej, mogą blokować im dostęp do gier, rozsiewać plotki na ich temat, a nawet przejmować konta.</p>
<p>4. Cel realizacji projektu:</p>	<p>Program ukierunkowany jest na przeciwdziałanie cyberprzemocy i zapobieganie problemom dzieci i młodzieży związanych z cyberprzemocą oraz zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców oraz wychowawców i nauczycieli pracujących z dziećmi i młodzieżą.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnozowanie problemu cyberprzemocy w środowisku (dzieci, młodzież, dorośli). 2. Wyedukowanie liderów do prowadzenia warsztatów z zakresu profilaktyki uzależnień behawioralnych (uzależnienie od Internetu, telefonu komórkowego, komputera, automatów, gier komputerowych). 3. Opracowanie i wprowadzanie do realizacji lokalnych autorskich programów z zakresu profilaktyki uzależnień. 4. Zakup i realizacja programów autorskich z zakresu profilaktyki uzależnień.

	<p>5. Zmiana postaw wychowawczych rodziców, na postawy zmniejszające zachowania ryzykowne dzieci i młodzieży takich jak: uzależnienia behawioralne.</p> <p>6. Zmiana wadliwych postaw społecznych i zachowań dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniami.</p> <p>7. Zwiększenie umiejętności wychowawczych takich jak: komunikacja, rozwiązywanie konfliktów, rozpoznawanie uczuć, budowanie realnej samooceny dziecka, stawianie wymagań i granic.</p> <p>8. Poszerzenie wiedzy z zakresu psychologii rozwojowej, czynników ryzyka i chroniących.</p> <p>9. Zwiększanie umiejętności budowania podmiotowych relacji z dziećmi opartych na szacunku, akceptacji i zrozumieniu.</p>	
5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Szkoła Podstawowa w Trąbkach, ul. Osadnicza 4, Trąbki	
6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)	Uczniowie ze szkół zarządzanych przez Miasto i Gminę Pilawa rodzice, nauczyciele, psychologdy, kuratorzy sądowi, pracownicy socjalni Autorzy i realizatorzy rekomendowanych programów profilaktycznych. Autorzy lokalnych programów profilaktycznych.	
7. Przewidywany zakres projektu	Warsztaty umiejętności wychowawczych, warsztaty umiejętności psychospołecznych, zajęcia informacyjno-edukacyjne, działania środowiskowe, wspólna praca rodziców , dzieci, nauczycieli, działania socjoterapeutyczne.	
8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	7 500,00	
9. Finansowanie projektu	Źródło finansowania	Kwota
	Wkład własny Inwestora	30 %
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	70 %
10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	Programy rekomendowane przez Ministerstwo Edukacji. Lokalne programy autorskie.	
11. Wskaźniki	<p>Liczba uczniów, którzy zdobyli wiedzę nt. zagrożeń medialnych i wie jak przeciwdziałać współczesnym zagrożeniom medialnym</p> <p>Liczba uczniów i ich rodziców, którzy poznają formy i rodzaje cyberprzemocy i wiedzieli jak dbać o siebie i o dzieci w sieci</p> <p>Liczba uczniów i ich rodziców, którzy poznają konsekwencje wynikające z nadmiernego użytkowania urządzeń mobilnych i wie co to jest uzależnienie od komputera, tabletu, telefonu.</p> <p>Zmniejszenie liczby uczniów zagrożonych uzależnieniami i uzależnionych</p>	

Propozycja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego do Gminnego Programu Rewitalizacja Miasta i Gminy Pilawa		
1. Nazwa projektu:	Aktywizacja ruchowa i propagowanie zdrowego stylu życia dzieci i młodzieży oraz mieszkańców Trąbek	
2. Miejsce realizacji:	Plac sportowy przy szkole w Trąbkach.	
3. Opis stanu istniejącego:	<p>Aktywność fizyczna w każdym wieku jest bardzo ważnym czynnikiem gwarantującym prawidłowy rozwój oraz utrzymanie właściwej kondycji organizmu. Warunkiem zachęcenia do uprawiania sportu i innych form ruchu jest odpowiednia baza oraz fachowcy przygotowani do prowadzenia zajęć. Rozbudowa budynków dydaktycznych spowodowała, że aktualnie przy szkole nie ma boiska pozwalającego na prowadzenie zajęć wychowania fizycznego zgodnie z podstawą programową oraz innych zajęć ogólnorozwojowych i rekreacyjnych na świeżym powietrzu. Tradycje sportowe środowiska, wcześniejsze wyniki sportowe uczniów w zakresie gier zespołowych /szczególnie piłka nożna/, lekkiej atletyki świadczą o potrzebie i konieczności zapewnienia warunków niezbędnych do kontynuowania oraz podejmowania nowych wyzwań sportowych. Z obserwacji, z rozmów z uczniami i rodzicami wynika, że dzieci i młodzież coraz więcej czasu spędzają przed komputerami, tabletami czy też smartfonami nawet 5- 6 dziennie.</p> <p>Na lekcjach wychowania fizycznego daje się zauważyć coraz słabszą kondycję fizyczną młodzieży. Coraz więcej dziewcząt a także chłopców ma nieprawidłową, zbyt wysoką wagę ciała, a niektórzy są wręcz otyli. Zdarzają się również przypadki cukrzycy. Dobrze wyposażone nowoczesne boisko będzie doskonałym czynnikiem zachęcający do podejmowania aktywności fizycznej.</p>	
4. Cel realizacji projektu:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promocja aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego oraz zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży. 2. Popularyzację dyscyplin sportowych /koszykówka, piłka ręczna, siatkówka/. 3. Wdrażanie młodzieży i dorosłych do przestrzegania zasad rywalizacji sportowej, współpracy w zespole oraz umiejętnego i bezpiecznego korzystania z obiektów sportowych. 	
5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Gimnazjum w Trąbkach, ul. Osadnicza 4, Trąbki Klub sportowy, ul. Osadnicza 4, Trąbki	
6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)	Szkoly, przedszkola, młodzież niezrzeszona w czasie wolnym od zajęć, dorośli mieszkańcy Trąbek.	
7. Przewidywany zakres projektu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa boiska sportowego dla młodzieży szkolnej. 2. Zorganizowanie zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży z trenerami i instruktorami sportu (koszykówka, piłki nożnej, siatkówka, piłka 	

	ręczna).
	3. Zakup sprzętu sportowego.
	4. Organizowanie zawodów szczebla gminnego i rejonowego dla młodzieży.
8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	600 000
9. Finansowanie projektu	Źródło finansowania
	Wkład własny Inwestora
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych
	Kwota
	30%
	70%
10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	Gimnazjum w Trąbkach zatrudnia wykwalifikowaną kadrę instruktorską niezbędną do realizacji przedmiotowego projektu.
11. Wskaźniki	Liczba zorganizowanych zajęć rekreacyjno-sportowych w zrewitalizowanych obiektach Liczba zorganizowanych zajęć sportowych – 10 semestralnie Liczba uczestników zajęć sportowych – 300 semestralnie

Propozycja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego do Gminnego Programu Rewitalizacja Miasta i Gminy Pilawa		
1. Nazwa projektu:	Rewitalizacja Publicznej Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Trąbkach	
2. Miejsce realizacji:	Trąbki, ul. Osadnicza 4 08-440 Pilawa	
3. Opis stanu istniejącego:	Budynek Publicznej Szkoły podstawowej i Gimnazjum w Pilawie został oddany do użytku w 1993 roku. Aktualnie w budynku prowadzone są zajęcia dla 182 dzieci uczęszczających do PSP oraz 133 Gimnazjum. Przystarzałe instalacje są wysoce nieefektywne kosztowo, a sam budynek wymaga kompleksowej termomodernizacji.	
4. Cel realizacji projektu:	Dostosowanie warunków nauczania jak również wskaźników efektywności ekonomicznej do aktualnych standardów.	
5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Miasto i Gmina Pilawa Al. Wyzwolenia 158 08-440 Pilawa	
6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)		
7. Przewidywany zakres projektu	Kompleksowa termomodernizacja (w tym wymiana instalacji CO, części okien, ocieplenia elewacji budynku oraz montaż zestawu instalacji fotowoltaicznej) budynku PSP oraz Gimnazjum w Trąbkach. Budowa parkingów dla rodziców przywożących oraz odbierających dzieci ze szkoły, jak również dla kadry pedagogicznej na terenie szkoły oraz terenach przyległych. Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią,	

	zagospodarowanie terenów zieleni, jak również budowa chodników.	
8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	3 405 500	
9. Finansowanie projektu	Źródło finansowania	Kwota
	Wkład własny Inwestora	30%
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	70%
10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	TAK	
11. Wskaźniki	Liczba i powierzchnia obiektów zmodernizowanych lub wyremontowanych na rewitalizowanych obszarach Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych i udostępnionych obiektów, w tym infrastruktury edukacyjnej	

Projekty uzupełniające

Propozycja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego do Gminnego Programu Rewitalizacja Miasta i Gminy Pilawa		
1. Nazwa projektu:	Rewitalizacja Urzędu Miasta i Gminy w Pilawie	
2. Miejsce realizacji:	Pilawa, Al. Wyzwolenia 158	
3. Opis stanu istniejącego:	Budynek Urzędu Miasta i Gminy został wybudowany w latach 60-tych, kiedy do Pilawa nie posiadała praw miejskich a liczba mieszkańców była kilkakrotnie mniejsza niż aktualnie. Obecnie budynek ten wymaga natychmiastowej rewitalizacji z racji na swój wiek, ale przede wszystkim na niewystarczającą ilość pomieszczeń dla prowadzonej działalności.	
4. Cel realizacji projektu:	Poprawa walorów funkcjonalno – użytkowych dla mieszkańców miasta , w tym osób niepełnosprawnych.	
5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Miasto i Gmina Pilawa Al. Wyzwolenia 158 08-440 Pilawa	
6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)		
7. Przewidywany zakres projektu	Modernizacja oraz rozbudowa Urzędu Miasta i Gminy w Pilawie, budowa parkingu oraz zagospodarowanie terenów zielonych przyległych do Urzędu. Wymiana instalacji grzewczej i elektrycznej. Budowa fontanny, przeniesienie i renowacja pomnika.	

8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	6 000 000,00	
9. Finansowanie projektu	Źródło finansowania	Kwota
	Wkład własny Inwestora	30%
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	70%
10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu		
11. Wskaźniki	Liczba i powierzchnia obiektów zmodernizowanych lub wyremontowanych na rewitalizowanych obszarach Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych modernizacji energetycznej Poprawa oceny jakości życia	

12. Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Pilawa jest komplementarny pod względem przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania. Wymiary komplementarności rozpatrywane w dokumencie wynikają z zapisów „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 - 2020”. Ich szczegółowy opis dla Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie poszczególnych wymiarów przedstawiono poniżej:

Komplementarność przestrzenna – zachowana w wyniku koncentracji planowanych projektów i przedsięwzięć na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Projekty rewitalizacyjne z listy podstawowej oraz przedsięwzięcia uzupełniające obejmują swym zasięgiem cały obszar rewitalizacji, uwzględniając jego podział na podobszary. Projekty dotyczące przedsięwzięć infrastrukturalnych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych, środowiskowych to inwestycje planowane na obszarze rewitalizacji. Celem ich realizacji jest przywrócenie lub nadanie nowych funkcji zdegradowanym przestrzeniom, stworzenie infrastruktury wspierającej działania społeczne (kulturalne, rekreacyjne, sportowe, integracyjne) a także rozbudowa niezbędnej, brakującej infrastruktury technicznej oraz społecznej.

Zaplanowano projekty o charakterze społecznym, realizowane dla mieszkańców stref rewitalizowanych, których oddziaływanie może wychodzić poza obszar rewitalizacji wspierając zrównoważony rozwój całego obszaru Miasta Pilawa i miejscowości Trąbki. Ze względu na lokalizację m. in. instytucji kultury i placówek edukacyjnych działania rewitalizacyjne oddziaływać będą także szerzej, na rozwój pozostałych miejscowości Gminy. Zasięg przestrzenny projektów „miękkich” (społecznych), jak i pozostałych o charakterze przestrzenno-funkcjonalnym, środowiskowym, technicznym czy gospodarczym pokrywają się przestrzennie i odnoszą się do kompleksowej rewitalizacji społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji. Planowane działania rewitalizacyjne nie wykraczą poza wyznaczone obszary rewitalizacji.

Takie podejście pozwoli na efektywnie oddziaływanie na cały obszar rewitalizowany, a nie punktowo, w wybranych miejscach. Poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniają np. projekty społeczne i infrastrukturalne i zachodzi pomiędzy nimi efekt synergii.

Komplementarność problemowa – Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Piława obejmuje wszystkie sfery działań rewitalizacyjnych ujęte w projektach rewitalizacyjnych, takie jak sfera społeczna, gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna i środowiskowa. Rewitalizacja odnosi do wszystkich z wymienionych sfer i dzięki temu prowadzi do skutecznej i kompleksowej rewitalizacji społeczno-gospodarczej, wyznaczonego w Programie, obszaru rewitalizacji, w podziale na podobszary. Wszystkie przedsięwzięcia wzajemnie się uzupełniają i łącznie oddziałują na obszar we wszystkich aspektach rewitalizacji, a także są odzwierciedleniem określonych celów rewitalizacji i kierunków działań wynikających ze zdiagnozowanych problemów. Podejście takie ogranicza niebezpieczeństwo fragmentacji działań.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna – zaprojektowano system zarządzania programem rewitalizacji, który pozwala na uczestnictwo w procesie rewitalizacji różnych instytucji, ich współdziałanie. W tym celu opracowano gminne procedury dotyczące sposobu zarządzania, wdrażania, komunikacji i monitorowania realizacji Programu.

Komplementarność międzyokresowa - zachowana dzięki integracji działań już realizowanych na terenie Miasta opisanych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Piława na lata 2016 – 2022 - Uchwała Nr XXII.139.2016 Rady Miejskiej z dnia 7 listopada 2016 r. z przedsięwzięciami zaproponowanymi w Programie Rewitalizacji. Projekty rewitalizacyjne nie kolidują z przedsięwzięciami zawartymi w WPF.

Komplementarność źródeł finansowania - zachowana we wszystkich projektach ujętych w Programie. W kontekście polityki spójności na lata 2014-2020 projekty opierają się na uzupełnianiu i łączeniu wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z jednoczesnym wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Projekty zakładają różne źródła finansowania, w tym środki własne Gminy. Przy planowaniu finansowania brano pod uwagę możliwość korzystania ze środków polityk i instrumentów krajowych oraz ze środków prywatnych. Wszystkie źródła finansowania wzajemnie się uzupełniają celem uzyskania korzystnych efektów rewitalizacji. Dokładne wskazanie źródeł finansowania i szacunkowa wielkość została przedstawiona w rozdziale 13 przedstawiającym szacunkowe ramy finansowe Programu Rewitalizacji wraz ze wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych.

Zachowanie komplementarności projektów rewitalizacyjnych w różnych wymiarach jest koniecznym wymogiem dla wspierania projektów w ramach RPO WM.

13. Indykatywne ramy finansowe

Lp.	Nazwa zadania	Koszty w latach 2016 -2023			
		Razem	Środki własne	Środki zewnętrzne	Inne
1.	Pokonaj Bariery	180 000	54 000	126 000	-
2.	Stop cyberprzemocy!	7 500	2 250	5 250	-
3.	Aktywizacja dzieci i młodzieży, integracja środowiska „Bieg po zdrowie”	30 000	9 000	21 000	-
4.	„Wychowanie przez sztukę i dla sztuki”- Aktywizacja społeczeństwa	50 000	15 000	35 000	-
5.	Aktywizacja ruchowa i propagowanie zdrowego stylu życia dzieci i młodzieży oraz mieszkańców Trąbek	600 000	180 000	420 000	-
6.	W zdrowym ciele zdrowy duch –podniesienie kultury spędzania wolnego czasu mieszkańców i młodzieży szkolnej	40 000	12 000	28 000	-
7.	Szkolny Program Profilaktyki z „Archipelagiem”	21 600	6 480	15 120	-
8.	Rewitalizacja Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury	7 220 000	2 166 000	5 054 000	-
9.	Rewitalizacja stadionu miejskiego w Pilawie	4 000 000	800 000	3 200 000	-
10.	Rewitalizacja terenów przy stacji PKP (parkuj i jedź)	2 000 000	400 000	1 600 000	-
11.	Rewitalizacja Urzędu Miasta i Gminy w Pilawie	6 000 000	1 800 000	4 200 000	-
12.	Rewitalizacja placu zabaw w centrum miasta	360 000	180 000	180 000	-
13.	Rewitalizacja Publicznej Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Trąbkach	3 405 500	1 021 650	2 383 850	-
14.	Rewitalizacja Publicznej Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Pilawie	7 163 500	2 149 050	5 014 450	-

14. Zarządzanie Programem Rewitalizacji

Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Pilawa wymaga odpowiedniego systemu zarządzania, ze względu na swoją złożoność. Konieczne jest odpowiednie przygotowanie informacyjne i wspomaganie aktywnej partycypacji wszystkich interesariuszy procesu rewitalizacji. Program Rewitalizacji jest narzędziem niezbędnym do rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Aby realizacja Programu Rewitalizacji przyniosła oczekiwane efekty w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy potrzebne jest sukcesywne wdrażanie wyznaczonych przedsięwzięć i stały monitoring ich realizacji. Właściwa realizacja Programu wymaga współpracy instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, inwestorów oraz mieszkańców Gminy Pilawa.

Za realizację Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Pilawa odpowiedzialny jest Burmistrz Miasta i Gminy Pilawa. Organem wspomagającym Burmistrza i odpowiedzialnym za wdrażanie i realizację Programu będzie Zespół ds. rewitalizacji powołany przez Burmistrza.

Do zadań Zespołu należy w szczególności:

1. Analizowanie potrzeb i określanie kierunków działań w ramach zdefiniowanych projektów wraz z wyznaczaniem działań priorytetowych;
2. Zbieranie propozycji i proponowanie możliwych do zastosowania rozwiązań w ramach projektów;
3. Koordynowanie prac w ramach projektów pomiędzy gminnymi jednostkami organizacyjnymi i innymi podmiotami zaangażowanymi w realizację projektów;
4. Monitorowanie postępów w realizacji Programu i dokonywanie okresowych ocen postępu realizacji projektów;
5. Sporządzanie raportów z realizacji projektów;
6. Opiniowanie planu pracy dla aktualnych faz projektów;
7. Weryfikacja zgodności realizowanych zadań z przyjętymi wcześniej celami i utrzymaniem założonych ram: zakresu, kosztów i terminów;
8. Aktualizacja danych dotyczących sytuacji kryzysowych w gminie,
9. Współpraca ze wszystkimi interesariuszami Programu Rewitalizacji.

Zespół ds. rewitalizacji będzie również odpowiedzialny za aktywną partycypację społeczną w sprawach dotyczących aktualizacji programu oraz działania służące promowaniu poszczególnych projektów.

Celem dialogu społecznego jest poznanie aktualnych potrzeb lokalnej społeczności, aby możliwie w najbardziej efektywny sposób realizować Program.

Do zadań Zespołu będzie należało organizowanie okresowych spotkań sprawozdawczych i podsumowujących realizację Programu. Spotkania będą także forum prezentacji działań rewitalizacyjnych zaplanowanych na kolejne lata.

Szczegółowe zasady powołania i działania Zespołu ds. rewitalizacji zostaną określone w drodze Zarządzenia Burmistrza niezwłocznie po uchwaleniu Programu Rewitalizacji dla Gminy Pilawa.

15. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji, partycypacja społeczna

Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Pilawa został opracowany dla wyznaczonego na etapie diagnozy obszaru rewitalizacji. Program został sporządzony zgodnie z zasadami i regułami określonymi w „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020” oraz w zgodzie z „Instrukcją dotyczącą przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenie ładu przestrzennego”. Obydwa dokumenty określają mechanizmy włączenia interesariuszy rewitalizacji w proces rewitalizacji jako jeden z elementów programu rewitalizacji, w tym Programu Rewitalizacji.

Zasadą komunikacji społecznej w ramach Programu powinna być **dwukierunkowość**. Działaniom informacyjno-promocyjnym i edukacyjnym służącym nagłaśnianiu działań prowadzonych w ramach Programu powinny towarzyszyć działania służące gromadzeniu opinii mieszkańców. Zasada dwukierunkowości powinna być obecna na etapach planowania, wdrażania, monitoringu i ewaluacji działań podejmowanych w ramach Programu. Istotne jest skuteczne zaproszenie mieszkańców w proces rewitalizacji, tak żeby poczuli potrzebę aktywnego uczestnictwa w procesie rewitalizacji. W tym celu powinno się przewidzieć szerokie spektrum działań komunikacyjnych, obejmujących bezpośrednią komunikację.

Jednym z narzędzi komunikacji może być podstrona internetowa poświęcona tematyce rewitalizacji. Aby pełniła ona skutecznie swoją rolę komunikacyjną konieczne jest jej częste aktualizowanie.

Konieczne jest także stworzenie narzędzi pozwalających mieszkańcom na komunikowanie się z Zespołem ds. rewitalizacji m. in. poprzez internetowy formularz zgłaszania uwag lub skrzynkę na służącą zgłaszaniu uwag w wersji papierowej.

W ramach komunikacji realizowane będą także działania edukacyjne w szkołach czy domach kultury. Ich celem jest lepsze zrozumienie celów prowadzonych działań, aktywizowanie lokalnych społeczności, zbieranie informacji o problemach i pomysłów na działania realizujące cele Programu Rewitalizacji.

W celu informowania o planach i efektach realizacji Programu wprowadzany będzie szeroki zakres działań partycypacyjnych. Wśród nich wymienić należy możliwość zgłaszania problemów, pomysłów na projekty, konsultowania założeń Programu, proponowanych projektów lub, na późniejszym etapie, zmian w Programie.

W celu włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji przeprowadzono konsultacje społeczne dotyczące wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszarów rewitalizacji.

Odbyło się jedno spotkanie konsultacyjne. Konsultacje społeczne dotyczyły wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji i odbyły się w dniu

Przeprowadzono również badanie ankietowe dotyczące obszarów problemowych. Ankieta była dostępna w formie elektronicznej na stronie internetowej Gminy Pilawa i w wersji papierowej dostępnej (przy specjalnie wystawionej w tym celu urnie) na terenie Urzędu Miasta i Gminy Pilawa

Zapewnione zostanie również włączenie interesariuszy w proces zarządzania programem rewitalizacji poprzez określenie sposobu współpracy z Zespołem ds. rewitalizacji, co zostało opisane w podrozdziale „Opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji.”

Partycypacja społeczna na etapie tworzenia gminnego Programu Rewitalizacji

Partycypacja społeczna odgrywa istotną rolę w tworzeniu i wdrażaniu programów rewitalizacji. Przedmiotem konsultacji podczas przygotowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Pilawa było poznanie opinii mieszkańców Miasta na temat wyznaczonych obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji.² Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zapewniło możliwość opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji, który stanowić będzie podstawowe narzędzie prowadzenia rewitalizacji, zapewniające kompleksowość oraz działania w ścisłej współpracy ze społecznością lokalną.

Konsultacje społeczne przeprowadzono na podstawie art. 5a ust. 1, art. 30 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446) Burmistrz Pilawy informuje o

² Do uzupełnienia po konsultacjach całego dokumentu

rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Pilawa oraz Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 opracowanymi przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju (MliR/H 2014- 2020/20(01)/07/2015) w lipcu 2015 roku.

16. System realizacji programu rewitalizacji

Proces wdrażania Programu Rewitalizacji ze względu na złożoność przedsięwzięcia wymaga odpowiedniego przygotowania zakresie informacji, a także zapewnienia stałej komunikacji ze wszystkimi zainteresowanymi stronami. Opracowanie programu rewitalizacji stanowi element rozwoju jednostki samorządu terytorialnego, jest to jednak tylko element planowania. Aby osiągnięte zostały zaplanowane w Programie efekty konieczne jest jego skuteczne wdrażanie, okresowe badanie skuteczności podejmowanych działań, monitorowanie realizacji działań rewitalizacyjnych. Właściwy proces wdrażania Programu Rewitalizacji wymaga skoordynowania działań instytucji, organizacji i osób. Stąd konieczne jest określenie już na początku realizacji systemu wdrażania Programu. Przyjęcie oraz odpowiednie aktualizacje niniejszego dokumentu będą odbywać się w drodze Uchwały Rady Miejskiej.

Odpowiedzialność za realizację Programu Rewitalizacji ponosi Burmistrz Pilawy. W prawidłowej realizacji zaplanowanych projektów wspomagać Burmistrza będą członkowie zespołu ds. rewitalizacji.

Zespół ds. rewitalizacji odpowiedzialny będzie za:

- koordynację wdrażania Programu Rewitalizacji na wyznaczonych obszarach,
- współdziałanie z partnerami społecznymi,
- aktualizację programu (włączenie nowych wniosków, korygowanie granic, weryfikacja planów działań),
- uzupełnianie i aktualizację danych w oparciu o dostępne dane,
- organizację systemu monitorowania,
- informowanie opinii publicznej o przebiegu prac rewitalizacyjnych,
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych
- poszukiwanie nowych źródeł finansowania zaplanowanych działań.

Zespół będzie także odpowiedzialny za udostępnianie informacji, organizowanie spotkań i konsultacji mających na celu upowszechnianie informacji tak o Programie Rewitalizacji jak i o poszczególnych projektach realizowanych w ramach tego Programu. Istotne jest także inicjowanie i zarządzanie przez Zespół ds. rewitalizacji dialogiem społecznym w zakresie potrzeb oraz konieczności aktualizacji Programu Rewitalizacji

17. System monitoringu

Integralnym elementem Programu Rewitalizacji będzie systematycznie prowadzony monitoring. Celem monitorowania procesów rewitalizacyjnych jest okresowa ocena postępów prowadzonych działań oraz weryfikacja harmonogramu i kierunków zmian, do których proces ten zmierza. Monitoring gwarantuje zgodność realizacji przedsięwzięć z przyjętymi celami i założeniami. System monitoringu jest także narzędziem wewnętrznej kontroli. Możliwa jest dzięki temu ocena skuteczności i terminowości realizacji poszczególnych działań, a także sprawdzenie stopnia osiągnięcia założonych celów i wskaźników na zakończenie procesu rewitalizacji w zakresie określonym w Programie.

Monitoring prowadzony będzie na trzech poziomach:

- całego PR (ewaluacje etapowe raz w roku),
- poszczególnych obszarów koncentracji działań (monitoring ciągły, ewaluacje co roku),
- poszczególnych projektów (monitoring ciągły, ewaluacje nie rzadziej niż raz do roku, zalecane częstsze oceny w zależności od charakteru i zakresu projektów).

Ocena postępu działań rewitalizacyjnych w obszarze Programu oparta będzie na systemie wskaźników, przy czym wskaźnikowane będą produkty, i rezultaty, a dla całego Programu. Aby wskaźniki te były miarodajne określono dane bazowe (wyjściowe), zawarte w analizie stanu istniejącego dla danego projektu.

Monitoring prowadzić będzie zespół ds. Rewitalizacji, który na podstawie zebranych sprawozdań cząstkowych sporządzi sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji wraz jego oceną. Sprawozdania z realizacji Programu będą opracowywane co rok, w terminach ustalonych w wewnętrznych regulacjach Urzędu Miasta i Gminy Pilawa.

Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Pilawa będzie monitorowany na podstawie poniższych wskaźników.

Wskaźniki monitorowania Programu Rewitalizacji

Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
Liczba i powierzchnia obiektów zmodernizowanych lub wyremontowanych na rewitalizowanych obszarach	Liczba zorganizowanych zajęć rekreacyjno-sportowych w zrewitalizowanych obiektach
Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów miejskich	Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych i udostępnionych obiektów, w tymi infrastruktury sportowej i rekreacyjnej
Liczba zorganizowanych zajęć rekreacyjno-sportowych	Wzrost uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym
Liczba osób objętych programami aktywności lokalnej	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu
Liczba zrealizowanych przedsięwzięć kulturalnych w poszczególnych dziedzinach sztuk	Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych i udostępnionych obiektów, w tymi infrastruktury edukacyjnej
Liczba uczestników w życiu publicznym i kulturalnym	Liczba interwencji policji w obszarach objętych rewitalizacją
Liczba projektów zrealizowanych wspólnie z partnerami społecznymi lub organizacjami pozarządowymi	Poprawa oceny jakości życia
Liczba wybudowanych parkingów P&R	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej
Liczba miejsc postojowych wybudowanych w obiektach P&R	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym
Długość wybudowanych lub przebudowanych dróg dla rowerów	Zmniejszenie liczby uczniów zagrożonych uzależnieniami i uzależnionych
Liczba zrealizowanych przedsięwzięć kulturalnych w poszczególnych dziedzinach sztuki (poszerzenie oferty kulturalnej miasta),	Liczba użytkowników budynków użyteczności publicznej poddanych modernizacji energetycznej
Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych modernizacji energetycznej	Liczba uczestników zajęć rekreacyjno-sportowych
Liczba zrewitalizowanych budynków użyteczności publicznej	

Załącznik nr 1

Pilawa, 04.07.2016 r.

Konsultacje społeczne prowadzone w ramach opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Pilawa na lata 2016-2026

Szanowni Państwo!

W związku rozpoczęciem prac nad opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Pilawa na lata 2016-2026 pragniemy poznać Państwa opinię na temat rewitalizacji terenów w naszej Gminie. Informacje uzyskane z badania ankietowego pozwolą nam określić rzeczywistą sytuację w Gminie oraz wyznaczyć obszary, gdzie koncentrują się negatywne zjawiska, na których, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację.

Licząc na współpracę zapewniamy jednocześnie, że ankieta jest anonimowa, a wyniki posłużą jedynie do opracowania programu rewitalizacji.

Z góry dziękuje za wypełnienie ankiety
Burmistrz Miasta i Gminy Pilawa

1. Proszę ocenić, jakie są Pana(i) zdaniem główne problemy Miasta i Gminy Pilawa?

Lp.	Wyszczególnienie	Niskie zagrożenie problemem	Średnie zagrożenie problemem	Wysokie zagrożenie problemem
	Bezrobocie			
	Ubóstwo			
	Niski poziom dochodów mieszkańców			
	Zła sytuacja mieszkaniowa (ilość i jakość mieszkań)			
	Patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przemoc)			
	Wadliwa lub niewystarczająca infrastruktura publiczna (stan dróg i ciągów pieszych, oświetlenie miejskie, oznakowanie, ilość i stan śmietników w przestrzeni publicznej itp.)			
	Ograniczone możliwości odpoczynku i rekreacji (brak ścieżek rowerowych, terenów zielonych, obiektów sportowo-			

	rekreacyjnych, placów zabaw)			
	Brak oferty kulturalnej, rozrywkowej i sportowej dla osób w różnym wieku			
	Niewykorzystywane walory turystyczne miejscowości			
	Stan budynków kubaturowych (mieszkalnych, usługowych, publicznych itp.)			
	Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców			
	Stan zabytków			
	Zanieczyszczenie środowiska			

2. Proszę ocenić, jakie działania podejmowane w Mieście i Gminie Pilawa poprawiłyby jakość życia Pana(i) lub Pańskiej rodziny?

Lp.	Wyszczególnienie	Nieistotne	Ważne	Kluczowe
	Poprawa oświetlenia ulicznego			
	Wygodne i funkcjonalne chodniki i poprawa stanu technicznego dróg			
	Budowa obiektów rekreacji i wypoczynku (boisko, plac zabaw itp.)			
	Utrzymanie czystości i porządku w gminie na wysokim poziomie			
	Lepsza oferta spędzenia czasu wolnego dla dzieci i dorosłych			
	Zwiększenie bezpieczeństwa w miejscowości			
	Podniesienie jakości usług medycznych oraz ich dostępności			
	Lepsza oferta edukacyjna szkół, dostęp do przedszkola			
	Aktywizacja zawodowa mieszkańców			
	Wzrost przedsiębiorczości			

3. Jakie patologie społeczne chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji ?

Prosimy zaznaczyć wstawiając w wolne pole znak X

	bezrobocie
	niski poziom wykształcenia oraz uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym

ubóstwo, bieda
emigracja młodych i dobrze wykształconych osób
niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
złe warunki życia emerytów i osób niepełnosprawnych
zła sytuacja mieszkaniowa
niedostateczna opieka nad dziećmi i młodzieżą
słaba samoorganizacja społeczna i współpraca pomiędzy mieszkańcami, a władzami publicznymi
brak poczucia bezpieczeństwa wśród społeczeństwa, słaba integracja lokalna
niedobór organizacji pomagających w znalezieniu pracy (przekwalifikowanie, szkolenia)
brak dostępu do nowoczesnej technologii (komputer, internet)

Jakie problemy gospodarcze na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji ?

Prosimy zaznaczyć wstawiając w wolne pole znak X

☐	słabo rozwinięty sektor usług
☐	niedostateczny poziom wsparcia w zakresie doradztwa inwestycyjnego, działalności eksperckiej oraz usług finansowych
☐	ograniczony dostęp do nowoczesnych technologii
☐	niewykorzystanie potencjału turystycznego gminy
☐	brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw
☐	brak lub zła jakość terenów inwestycyjnych (brak uzbrojenia, słaba dostępność komunikacyjna, zagrożenie osuwiskowe i powodziowe)
☐	brak lub zbyt mała ilość połączeń komunikacyjnych z innymi ośrodkami

4. Jakie problemy przestrzenno-funkcjonalne na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji?

Prosimy zaznaczyć wstawiając w wolne pole znak X

☐	brak urządzeń komunalnych gospodarki wodnej (sieci i urządzeń zaopatrzenia w wodę)
☐	brak urządzeń komunalnych gospodarki kanalizacyjnej (sieci i oczyszczalni ścieków)
☐	brak lub niska jakość przedszkoli, bądź też niewystarczająca ilość miejsc w tych placówkach
☐	brak w pełni wyposażonych świetlic wiejskich
☐	niski poziom obsługi komunikacyjnej terenów osadniczych
☐	niska estetyka przestrzeni publicznych – dróg, placów, skwerów, parków, małej architektury
☐	brak miejsc sportowo-rekreacyjnych w pobliżu miejsca zamieszkania
☐	słaby przepływ informacji w sprawach dotyczących najbliższego otoczenia zamieszkania
☐	słaba samoorganizacja społeczna i współpraca pomiędzy mieszkańcami, a władzami publicznymi

5. Jakie skutki problemów technicznych na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji ?

Prosimy zaznaczyć wstawiając w wolne pole znak X

	bariery architektoniczne w przestrzeni publicznej (w budynkach użyteczności publicznej, w obrębie dróg i chodników)
	modernizacja, w tym termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
	rozbudowa/modernizacja infrastruktury drogowej
	rozbudowa/modernizacja infrastruktury towarzyszącej (chodniki, ścieżki rowerowe, parkingi, oświetlenie)
	rozbudowa/modernizacja infrastruktury edukacyjnej: przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów, poprawa jakości wyposażenia
	rozbudowa/modernizacja infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej
	zwiększenie dostępu do obiektów usługowych
	zagospodarowanie przestrzeni publicznych na parki, skwery, place zabaw itp.
	rozbudowa/modernizacja świetlic wiejskich i poprawa jakości ich wyposażenia
	remonty, restauracja zabytków

6. Jakie działania dotyczące ochrony środowiska poprawiłyby jakość życia Pana(i) lub Pańskiej rodziny?

Prosimy zaznaczyć wstawiając w wolne pole znak X

	Poprawa jakości wody do picia
	Ochrona krajobrazu i środowiska
	Ograniczenie niskiej emisji w miejscowości

7. Jakie obszary Miasta i Gminy Pilawa Pani/Pana zdaniem charakteryzują się kumulacją negatywnych zjawisk takich jak:

Lp.	Wyszczególnienie	Niskie zagrożenie problemem	Średnie zagrożenie problemem	Wysokie zagrożenie problemem
	Bezrobocie			
	Ubóstwo			
	Niski poziom dochodów mieszkańców			
	Zła sytuacja mieszkaniowa (ilość i jakość mieszkań)			
	Patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przemoc)			
	Stan budynków kubaturowych (mieszkalnych, usługowych, publicznych itp.)			

	Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców			
	Stan zabytków			
	Zanieczyszczenie środowiska			
	Niski poziom przedsiębiorczości			
	Brak organizacji pozarządowych			
	Słaba kondycja społeczeństwa obywatelskiego			

Metryczka

1. Płeć:
 - A. Kobieta
 - B. Mężczyzna
2. Wiek:
 - A. Do 20 lat
 - B. 21-35
 - C. 36-60
 - D. powyżej 60
3. Wykształcenie:
 - Niepełne podstawowe
 - Podstawowe
 - Gimnazjalne
 - Zasadnicze zawodowe
 - Średnie
 - Policealne/ niepełne wyższe
 - Wyższe

Dziękujemy za udział w badaniu !

Wypełnioną ankietę prosimy do 29.07.2016 r. przesłać na adres e-mail: krzysztof.czajka@pilawa.com.pl, lub złożyć osobiście w sekretariacie Urzędu Miasta.

Załącznik nr 2

Obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków

MIEJSCOWOŚĆ	NAZWA CZĘŚCI MIEJSCOWOŚCI	OBIEKT	ULICA	NR	LOKALIZACJA
Łuczniczka		Dwór Potockich w Łuczniczcy	Łuczniczka	10	
Łuczniczka		Mogiła powstańców			Mogiła zlokalizowana jest przy drodze leśnej prowadzącej z Pilawy do Natolina
Pilawa		Wieża ciśnień			przy torach kolejowych, w kierunku północnym w odległości 100 m od przejazdu kolejowego
Pilawa	dworzec kolejowy	Dworzec kolejowy	Dworcowa		
Gośćków		Mogiła powstańców			przy szosie nr 17 Warszawa-Lublin
Puznówka		Zbiorowa mogiła powstańców			przy drodze powiatowej nr 524 Osieck-Parysów biegnącej przez Puznówkę w kierunku Poschty.
Łuczniczka		Oficyna z zespołu dworsko-parkowego nr 11			
Gośćków		Kwatera żołnierzy			cmentarz parafialny w Gośćkowie
Gośćków		Dom ze spichlerzem	Lipowa	60	
Gośćków		Dom	3-go Maja	112	
Gośćków		Dom	3-go Maja	105	
Gośćków		Dom	3-go Maja	73	
Gośćków		Dom - wyłączony z GEZ	Lipowa	45	
Trąbki		Kościół rzymsko-katolicki p. w. Św. Józefa w Trąbkach	Graniczna	3a	
Trąbki		Huta Szkła "Czechy"	Osadnicza	57	
Trąbki		Rządówka z zespołu	Osadnicza	59	

MIJSCOWOŚĆ	NAZWA CZĘŚCI MIJSCOWOŚCI	OBIEKT	ULICA	NR	LOKALIZACJA
		Huty Szkła Czechy S.A. w Trąbkach			
Trąbki		Pomnik ku czci założyciela Huty Szkła w Trąbkach			dz. niezab., ok. 100 m od domu osadników- Lepianka nr 24 po południowej stronie ul. Osadnicza
Trąbki		Dwór w zespole dworsko-parkowym w Trąbkach	Osadnicza	107	
Trąbki		Park w zespole dworsko-parkowym w Trąbkach	Osadnicza	107	
Kalonka		Dom nr 23			
Kalonka		Dom nr 24			
Lipówki		Dom	Starówka	5	
Lipówki		Budynek mieszkalny i gospodarczy	Starówka	1	
Lipówki		Dom nr 56			
Puznówka		Dom nr 43			
Puznówka		Dom nr 104			
Puznówka		Dom nr 103			
Puznówka		Dom nr 165			
Trąbki		Figurka św. Nepomucena			na skwerku przed domami osadników po północnej stronie ul. Osadnicza w Trąbkach
Pilawa		Dom ob. w części południowej sklep	Dworcowa	3	
Pilawa		Dom	Al. Wyzwolenia	31	
Pilawa		Dom kolejowy z zespołu dworca kolejowego, ob. opuszczony - wyłączony GEZ	Przemysłowa	13	
Trąbki		Zespół 11 domów robotniczych Huty Szkła "Czechy"	Osadnicza 14, 16, 18, 20, 22, 24, 61, 63, 65, 67, 69		
Łucznicza		Park przy Dworku Potockich w Łucznicy	Łucznicza	10	
Trąbki	Lepianki	Budynek mieszkalny	Ogrodowa	1	
Trąbki	Lepianki	Budynek mieszkalny	Ogrodowa	3	

MIEJSCOWOŚĆ	NAZWA CZĘŚCI MIEJSCOWOŚCI	OBIEKT	ULICA	NR	LOKALIZACJA
Trąbki	Lepianki	Dom	Al. Owocowa	3	
Trąbki		Budynek administracyjny z zespołu huty szkła "Czechy"	Osadnicza	12	
Pilawa		Dom kolejowy z zespołu dworca kolejowego	Dworcowa	5	
Wygoda		Dom w zagrodzie nr 11			
Wygoda		Stodoła w zagrodzie nr 11			
Kalonka	Grzebowilk	Dom w zagrodzie nr 45			
Kalonka	Grzebowilk	Stodoła w zagrodzie nr 45			
Trąbki	Lepianki	Dom z zespołu 11 domów robotniczych Huty Szkła "Czechy"	Osadnicza	14	
Trąbki	Lepianki	Dom z zespołu 11 domów robotniczych Huty Szkła "Czechy"	Osadnicza	16	
Trąbki	Lepianki	Dom z zespołu 11 domów robotniczych Huty Szkła "Czechy"	Osadnicza	20	
Trąbki	Lepianki	Dom z zespołu 11 domów robotniczych Huty Szkła "Czechy"	Osadnicza	22	
Trąbki	Lepianki	Dom z zespołu 11 domów robotniczych Huty Szkła "Czechy"	Osadnicza	24	
Trąbki	Lepianki	Dom z zespołu 11 domów robotniczych Huty Szkła "Czechy"	Osadnicza	18	
Trąbki	Lepianki	Dom z zespołu 11 domów robotniczych Huty Szkła "Czechy"	Osadnicza	61	
Trąbki	Lepianki	Dom z zespołu 11 domów robotniczych Huty Szkła "Czechy"	Osadnicza	63	
Trąbki	Lepianki	Dom z zespołu 11 domów robotniczych Huty Szkła "Czechy"	Osadnicza	65	
Trąbki	Lepianki	Dom z zespołu 11 domów robotniczych Huty Szkła "Czechy"	Osadnicza	67	
Trąbki	Lepianki	Dom z zespołu 11	Osadnicza	69	

MIEJSCOWOŚĆ	NAZWA CZĘŚCI MIEJSCOWOŚCI	OBIEKT	ULICA	NR	LOKALIZACJA
		domów robotniczych Huty Szkła "Czechy"			

Źródło: serwis internetowy Miasta i Gminy Pilawa